

quaderns de pastoral

número 144 - Octubre 1994

- **ESPIRITUALITAT
I PREGÀRIA DEL LAIC**

Francesc Mestre

- **INCIDÈNCIES PASTORALS
DE LA MOBILITAT SOCIAL**

Joan Mollerusa, Joan Costa,
Joan Busquets

- **L'EDUCACIÓ
EN EL LLEURE**

Manel Valls

- **PERE CALDERS,
UN HOME EXEMPLAR**

Jordi Llimona

- **GARCIA-NIETO,
LA UTOPIA COMPARTIDA**

Josep Rambla

quaderns

sumari

quaderns
de pastoral

- **TEMA**
Programació del nou curs a diferents parròquies 3
- **TEMA**
Espiritualitat i pregària del laic. *Francesc Mestre* 21
- **PASTORAL DEL TURISME**
Ponències de la 1ra. Trobada de Pastoral del Turisme 33
- **PASTORAL DEL LLEURE**
L'educació en el lleure. *Manel Valls* 47
Directori pastoral per als Centres d'esplai cristians 55
- **PASTORAL AMB JOVES**
Algunes reflexions sobre pastoral de joventut. *A. Mateus* 69
- **OBRADOR**
Salm de les tardors. *Rosend Darnés* 75
- **EINES**
El què i el perquè de Càritas avui. *Pilar Malla* 77
- **PERSONES**
Pere Calders, un home exemplar. *Jordi Llimona* 83
Garcia-Nieto, la utopia compartida. *Josep Rambla* 86
- **QUATRE VENTS**
Cròniques de Girona, Urgell, Solsona, Vic, Tortosa i Menorca 91

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra 6, 3r.
Telèfon 317 48 58. Fax 302 51 09. 08002 BARCELONA

Director: Francesc Pardo

Redactor en cap: Manuel Simó

Consell de redacció: Lluís Bonet, Felip Cuadra, Pere Fradera, Francesc Mestre, Xavier Morlans, Josep Pausas, Ignasi Ricart, Genís Samper, Josep Taberner i Cristòfol Zurita.

Nou disseny: Jordi Boada. *Assessora lingüística:* Agnès Esquirol

Impressió: I.G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Dipòsit legal: B. 25.506-1969.
Amb llicència eclesiàstica.

Subscripció anual (6 números): 4.000 pessetes

Preu d'aquest exemplar: 750 pessetes

Les articles publicats a *Quaderns de Pastoral* expressen solament l'opinió de llurs autors.

PROGRAMAR UN NOU CURS

Setembre i octubre signifiquen per a les parròquies i per a les diverses activitats evangelitzadores *engegar altre cop*. I la diversificació de les tasques ens obliga a pensar i planificar les coses abans de fer-les. Nosaltres hem demanat per a *Quaderns* com han reflexionat i planificat la programació d'aquest nou curs uns quants nuclis ben diferenciats: una parròquia urbana (Sant Oleguer, de Barcelona); una parròquia de la perifèria (el Bon Pastor, també de Barcelona); una parròquia de vila (Sant Andreu de la Barca); una parròquia rural (Belianes, a la diòcesi de Tarragona), i un grup de 18 parròquies de petits pobles del Baix Empordà. Heus aquí llurs aportacions. Sempre podrem aprendre'n quelcom...

A SANT OLEGUER, LA VIDA PARROQUIAL ES POSA EN MARXA

SALVADOR CABRÉ, rector

1. A manera de preàmbul

Sonen els telèfons de la rectoria més del compte. Aquests dies, a començaments de setembre, els timbres truquen amb una insistència inusual. Això vol dir que es reprèn la marxa de les activitats habituals de la parròquia.

Però això també vol dir que el clericalisme encara cueja amb massa força.

Sembla que per tot s'ha de consultar el senyor Rector. Ens cansem de parlar de la corresponsabilitat; entonem himnes a l'edat adulta dels seglars; distribuïm responsabilitats a tort i a dret; expliquem que aquesta responsabilitat va acompanyada de la suficient autonomia i autoritat per decidir en les coses més normals, i que si alguna cosa ens apareix que surt del normal, caldrà consultar el Consell Parroquial, etc., però, una i altra vegada,

hom cau en la temptació de *dir-ho al senyor Rector*, i que ell decideixi.

Es tracta, certament, de l'assignatura pendent, encara en molts aspectes. Cal reblar el clau una i mil vegades, perquè la comoditat d'un únic responsable i la rutina de molts segles de clericalisme absorbent, són crostes molt dures de travessar.

2. Comença el curs

La vida de la comunitat ha quedat molt paralitzada durant l'estiu. La segona residència i els viatges marquen els mesos de juliol i agost. Fins que no recomencen els col·legis, són moltes les famílies *desaparegudes*. Hem reduït el nombre de misses i les reunions han quedat anul·lades del tot. La catequesi s'ha tancat, els grups d'esplai, les trobades de vida creixent, etc. Tot s'ha viscut d'una altra manera en aquest temps de calor.

3. L'organigrama

Per reprendre la marxa de les activitats que formen el teixit vital de la parròquia, cal tenir clar l'organigrama, o sia, una visió completa i global de tota la missió de la parròquia.

La parròquia viu la vida de l'Església tridimensionalment, com l'ha volguda Jesucrist i com l'ha anat forjant l'Esperit al llarg dels segles:

- EVANGELITZAR
- CATEQUITZAR
- CELEBRAR.

4 **3.1.- Evangelitzar:** Anunciar la *bona nova*, la joia, el tresor amagat. Engrescar els homes i dones del nostre temps amb l'empenta del missatge vivificador de Jesucrist.

Res de prepotència, res de cristianat, res de voler dominar amb poder la societat.

La nova *evangelització* no ha d'encaminar-se per la força del diner i de les influències polítiques.

Ha d'aprofundir en una Església de servei humil i respectuós amb totes les altres opcions, cada dia més plurals i més reals que existeixen entre el nostre poble.

Prediquem el Crist i encara crucificat. Elemental, si no volem trair l'evangeli i carregar-nos amb un *bumerang* més dels que ens ha deparat la història.

3.2.- Catequitzar: Acompanyar els convençuts cap a un coneixement més complet de Jesucrist i de l'Evangeli i cap a una pràctica contínua de la vida cristiana, dintre i fora de les parets del temple. No pas solament una pràctica ritual, sinó i sobretot la pràctica de l'amor, però, això sí, alimentada per l'acolliment i la força de les celebracions.

Una catequesi que ha de ser de tota la vida, des del naixement fins al traspàs a la casa del Pare.

Una catequesi que renovi constantment el seu llenguatge segons el lloc i el moment; *aggiornata*, que despatxi sense por les fórmules que no diuen res a la gent d'avui i les que han canviat de sentit. Les formulacions *consagrares* i que mereixen de ser conservades, no es poden donar a les primeres de canvi, s'han d'explicar molt bé i després, presentar-les com un tresor de la tradició, però això als iniciats. Només així, podem aconseguir que no siguin —com passa moltes vegades— temes no solament incompresos, sinó objecte de burla i rebuig.

I això, cal tenir-ho molt present també en el llenguatge bíblic i litúrgic.

Pensem si no, en termes com *caritat, hostia, pasqua, gràcia, etc.* Tots sabem què signifiquen avui en el llenguatge normal del carrer.

3.3.- Celebrar: Trobar-se junts per gaudir de l'expressió comunitària de la fe, amb la celebració dels sacraments, especialment de l'Eucaristia. Però sense abusar-ne. Resulta massa fàcil organitzar una festa, posant-hi la missa com a temps principal, sense pensar massa en els destinataris concrets de la festa o de la celebració. Pensem en el baptisme, la comunió, les exèquies, el casament, les inauguracions de curs, etc., on hi ha una barreja d'assistents tan ambigua i plural. Moltes vegades ens quedem tan frescos, fent celebracions com si tothom hi combregués a ulls clucs. Pel que fa a les misses, moltes vegades penso en allò que ens ensenyaven els clàssics: *primum in intentione, ultimum in executione.*

4. Com es posa en marxa tot això?

Mitjançant els responsables que hi ha en cada tema.

- Un responsable general de l'Evangelització
- Un responsable general de la Catequesi
- Un responsable general de les Celebracions litúrgiques.

Són com els *caps de secció* d'una empresa.

Ja ho sabem: es tracta d'una empresa *molt especial*, perquè l'Esperit és qui porta la veu cantant, i cal comptar amb Ell per damunt de tot, amb pregària confiada i responsable. Sense buscar lluïments ni protagonismes, amb una actitud de servei evangèlic.

Però també amb la mateixa, o més encara, *responsabilitat i eficiència prò-*

pies de qualsevol empresa que vulgui reeixir en el seu objectiu.

Cadascun, doncs, d'aquests *caps de secció* té un equip de col·laboradors que es distribueixen, amb responsabilitat compartida sota la direcció del *cap*, les diferents tasques més concretes.

En començar el curs, hi ha una primera trobada: es recorda l'experiència del curs anterior, es fan les rectificacions convenients i es projecta alguna renovació. Al llarg de l'any, tenen les trobades necessàries per seguir la marxa i rectificar el que calgui.

5. Anem per parts:

5.1.- Equip evangelitzador

El responsable de l'acció evangelitzadora té al costat una colla de companys que es reparteixen les diverses activitats específicament evangelitzadores.

5.1.1.- Ara bé, tot l'equip, de bon començament, i sobretot a mesura que l'experiència li ho fa veure, sap que per tal de dur a terme la seva missió a casa nostra ha de tenir molt present la situació concreta tan especial que viu la nostra societat:

- Trobem un poble que, per principi, *ja ha estat evangelitzat, està vacunat:*

- Tots són batejats, tots han fet la primera comunió, la majoria s'han casat per l'Església, molts han anat a col·legis religiosos, etc.

- Però també sabem que aquest mateix poble té una pila de prejudicis contra l'Església, de manera que molts no se'n senten pas membres, més aviat la rebutgen o se n'avergonyeixen. A les catequesis, per exemple, molts nens

que van a col·legis públics expliquen les burles que han de suportar dels companys quan diuen que van a l'Església.

– Molts admiren Jesús com un home excepcional, però no creuen en la seva vivència actual, ni en la seva resurrecció ni en la nostra resurrecció.

– No cal dir que la gran majoria no van a missa i, encara, molts dels que hi van no la viuen com la seva trobada personal i comunitària amb Jesucrist, sinó com un manament que tenen por de trencar, o com una rutina, o com un acte exterior, ritual.

Davant d'un panorama així, la missió evangelitzadora –anunciar la Bona Nova i desfer malentesos i presentar el Crist autèntic i l'Església autèntica i la religiositat esporgada d'adherències errònies i alienadores– esdevé una tasca prioritària i que ha de fer-se present, molt present, encara que de diverses maneres, en tots els àmbits de la vida parroquial.

L'Evangelització és primordial.

Té el seu camp específic però té també una gran relació i interferències amb la catequització i la celebració. No es pot fer catequesi de cap mena, ni per a infants, ni per a joves, ni per a grans; no es poden fer celebracions, ni casaments, ni batejos, ni exèquies, ni misses, sense tenir ben clar que totes, totes aquestes activitats, *han de portar el segell de l'evangelització*.

5.1.2.– *Primer pas*: Fora tot allò que soni a negoci. Per a l'evangelització: és imprescindible suprimir tot allò que soni a negoci. Per això, nosaltres deixem ben clar el tema amb rètols molt visibles que diuen:

6 *En aquesta comunitat que és casa vostra tot és gratuït.*

Tenim, però, moltes despeses i les hem de pagar entre tots.

A més, la fraternitat ens porta a col·laborar amb els projectes concrets del Tercer Món, amb les institucions diocesanes d'atenció als necessitats, amb les realitzacions socials del nostre barri, etc.

Si voleu col·laborar-hi, feu-ho amb llibertat i generositat.

Podem donar-vos més informació al despatx parroquial i també la trobareu habitualment a les cartelleres i fulls informatius.

L'Esperit diu: *Déu és prou generós per a retornar-vos amb escreix tot el que doneu, de manera que, ben proveïts de tot, pugueu fer amb abundància tota mena d'obres bones (2 Cor 9,8).*

Us assegurem que no podem queixar-nos gens de l'experiència, tot i que patim, naturalment, més o menys com a tot arreu, de les conseqüències ancestrals –dependència de l'Estat, creueta de l'IRPF, riqueses ostentoses de l'Església en general, manca de transparència en l'administració dels béns eclesiàstics, etc.– que produeixen una certa gasiveria en la contribució econòmica habitual dels creients. Que lluny estem d'allò que en dèiem el *delme* i que, segur, mai no va funcionar massa bé!

5.1.3.– *L'equip d'evangelització*

Distribució de responsabilitats: el cap d'aquesta secció ha distribuït les diferents tasques de la forma següent:

a) *Encarregat de les cartelleres*, al carrer i a les entrades del temple i del Casal. Procura que sigui una finestra oberta per proclamar a tots els qui passen o entren, els Missatges, siguin els propis del temps, siguin els constants. Hem observat que molta gent s'atura a

llegir i mirar. És molt útil, per tant, de cara a l'evangelització.

b) *Encarregat de l'acollida personal* (S'evita allò de *despatx*, massa burocràtic i fred). Es fa necessari un caliu, nascut de l'estimació sincera, alegre i fàcil. Però tampoc no convé desaproveitar qualsevol ocasió per explicar la coherència necessària en la pràctica dels sacraments que normalment acostumen a ser els temes de les visites. Cal no deixar-se enganyar per la careta normal que porten quan vénen a parlar amb el *mossèn*. És l'hora de manifestar que coneixem l'ambient anticlerical i agnòstic que viu la nostra societat al treball, a la TV, a la família, etc. Tots tenim nebots que han deixat la fe, no ens mamem el dit. Caldrà superar l'artificialitat habitual i comprensible del moment, sempre oberts, naturalment, a la joia de trobar-nos amb persones veritablement creients, cosa que, de bon principi, es dona per suposat. Però facilitant també les coses per tal que, en cas contrari, ells puguin, sense complexos i amb naturalitat, expressar la seva situació d'allunyament. No és cap requisitòria, sinó al contrari, una conversa amical, oberta i sincera, comprensiva de qualsevol realitat.

Que sigui una acollida evangelitzadora: transmetre els valors evangèlics i humans de la sinceritat, de la coherència, de la llibertat, de l'honestedat, i, quan vegem que podran ser degudament apreciats, saltar als valors de la *bona nova*, de la joia de la fe. Facilitar al màxim tot l'aspecte burocràtic, sense esperes ni retards innecessaris: s'obre de seguida l'expedient, es dona immediatament la partida del registre que demanen i s'apunten al moment els encàrrecs que hem de passar a les altres àrees de servei.

c) *Encarregat d'ajuda al necessitat*. Rep les notes recollides al *despatx* i en fa el seguiment degut.

Tenim prohibit donar diners directament i immediata. Sabem que els casos *urgentíssims* acostumen a ser una enganyifa. Si el que demanen és menjar, caldrà acompanyar-los a dinar o sopar en algun restaurant, i pagar. Però l'experiència ens diu que, en general, això no els interessa.

d) *Encarregat de relacions amb entitats solidàries*. Per evitar dispersions, hem optat, per *Sor Genoveva*, *Arrels*, *Amics de la gent gran* i una realitat pròpia del barri: *Les Saleses*, entitat que porta un club de dia i tres residències.

Naturalment es col·labora amb Càritas, Domund, Mans Unides, Atur.

e) *Encarregat de relacions amb organitzacions no governamentals (ONG)*: Cristianisme i Justícia, Justícia i Pau, Associacions de veïns...

f) *Encarregat de relacions amb el districte*: reunions de coordinació, pressupostos de l'Administració, organització de festes al carrer i als locals.

g) *Encarregat del lleure*: Teatre, excursions i peregrinacions, Coral Sant Oleguer, Esplai aconfessional *Xiroc*, que té els locals a la mateixa parròquia. Col·laboració amb les festes de les parròquies veïnes. Festes patronals múltiples.

5.1.4.— *Acollir*: Si tot això ho posem a l'apartat de l'evangelització, volem dir que s'intenta mostrar una església que té *coses per dir* al poble, que *acull* amb respecte i estimació, però també amb responsabilitat i coherència, que posa en pràctica *l'amor al proïsme* en les persones dels més pobres, tant del *tercer* com del *quart* món.

5.1.5.— *Una església que es deixa acollir*: però també, una *evangelització* que no vol ser exclusivista, sinó oberta

a les altres institucions, normalment aconfessionals, però humanitàries, on no manem, sinó que només actuem més o menys en l'anonimat encara que sigui traslladant cadires i fent de camàlics, però, això sí, amb voluntat de testimoniar que la nostra fe ens porta a ser presents enmig del món-autònoms-dictats-de-l'Església oficial.

5.1.6.- Connexions indefugibles: Missió molt principal de l'*equip evangelitzador és la de vigilar contínuament per tal que, tant la catequesi, com la litúrgia, tinguin sempre en compte la necessitat de presentar una fe, certament cristiana, i per això, entenedora per la mentalitat del nostre món i que correspongui a les seves necessitats.*

5.2.- Equip de catequitadors

El responsable de l'acció catequitadora compta amb una colla de col·laboradors que es distribueixen les tasques pròpies d'aquest camp.

5.2.1.- Consideracions prèvies: l'acompanyament dels qui ja creuen en Jesucrist, perquè vagin coneixent millor la seva persona i el seu missatge, *dura tota la vida.* És un descobriment engrescador, sempre estimulante, que es va fent dia a dia, tant pel que fa a la teoria, com pel que es refereix a la pràctica. Em refereixo a descobriments no solament individuals, sinó també –i molt important– en la dimensió comunitària i fins en la dimensió global de l'Església. El Concili Vaticà II, que hem tingut la sort de viure tan intensament, n'és un bon exemple.

– Tots som conscients de la necessitat d'informar de tantes noves visions de les coses sorgides d'allò que en deien la *nova teologia*, i que tant i tant va influir en les orientacions del Concili. Tota la catequesi ha de posar-se al

dia, tenint en compte molts dels conceptes antiquats que dificulten una expressió de la fe més assequible a l'home modern.

– Cal parar esment que la *prioritat en la Catequesi* no és la que s'imparteix als infants, sinó la que va dirigida als joves i als adults. Els petits prou que saben recollir-ne el testimoniatge.

– Hem de recordar sempre la íntima connexió entre catequesi i evangelització, perquè també els ja convençuts de la divinitat de Jesucrist necessitem ser evangelitzats i adquirir nous coneixements per evangelitzar en la vida de cada dia.

– La catequesi s'imparteix no solament amb teories, sinó també amb les celebracions que han de ser catequitadores. Així mateix, també forma part de la catequesi l'impuls cap a tota mena d'activitats que ens barregin amb la vida del barri i de la societat en general.

5.2.2.- Distribució de responsabilitats: el *cap d'aquesta secció* coordina les activitats següents, amb els corresponents col·laboradors:

a) **El Full verd:** Una publicació setmanal per comunicar a tota la comunitat reflexions, avisos i notícies. Se'n cuida un grup i distribueix les col·laboracions entre unes cinquanta persones de la parròquia perquè la participació sigui ben àmplia. Catequesi escrita, podríem dir.

b) **Cartells** portadors de missatges cristians amb punta, en col·laboració amb el que dèiem quant a l'evangelització.

c) **La preparació de les eucaristies.** Un dels membres del grup de litúrgia és l'encarregat que cada di-

vendres hi hagi un col·loqui-pregària on es comenten les lectures del diumenge següent, amb la participació d'unes 25 persones. Dura una hora i es manté al llarg de tot el curs. Serveix per aprofundir en el coneixement de la Paraula d'una forma molt personal, amb aplicacions concretes als fets de vida que es presenten. No cal dir que aquest diàleg té una repercussió extraordinària en la contínua descoberta de la riquesa amagada a la Bíblia, amb moltes derivacions cap a la teologia i la *pietas* dels participants.

d) **Conferències quaresmals.** Entre Nadal i Pasqua hi ha vuit lliçons, una cada setmana. Fa quatre anys que les dirigeix en Josep Rius-Camps, sobre sant Lluç. Han constituït el descobriment d'una nova manera de llegir l'Es-criptura que ens obliga a pensar en la renovació de la manera de presentar el missatge.

e) **Recessos.** A l'Advent i a la Quaresma. Tot un dia. Adoctrinament de grups, dinar, diàleg general, pregària. Com les conferències, els recessos són a nivell arxiprestal.

f) **Vida creixent.** Trobades mensuals en coordinació amb el moviment diocesà i internacional, on la gent gran escolta i comenta la Paraula de Déu per arribar a fer-ne pregària viva. Té el seu responsable específic.

g) **MUEC.** És l'instrument de formació cristiana, amb revisió de vida, seguit per joves estudiants i universitaris, dividits en grups segons l'edat, acompanyats pels respectius consiliaris.

h) **CIJAC.** Es tracta també d'un moviment adreçat a grups de petits i adolescents, dirigits pel consiliari i amb un coordinador jove que forma part del Consell Parroquial.

i) **Altres grups de joves** que no volen formar part de cap moviment, però que es reuneixen setmanalment amb un company més gran. Podríem fins arribar a dir que aquests grups estan més en el nivell de l'evangelització crua, donat que molts d'ells manifesten clarament la seva manca d'adhesió personal a Jesucrist, i busquen...

j) **Preparació de la confirmació**

k) **Preparació del bateig.** Un responsable i un equip de matrimonis se n'encarreguen. També es preocupen del seguiment posterior.

l) **Preparació del matrimoni.** Igual que l'anterior.

També aquests dos últims grups, en la gran majoria de vegades, són més grups d'evangelització que de catequesi. Tots sabem el perquè. Hi ha un responsable i set matrimonis que porten aquesta secció. Un altre equip es preocupa del postmatrimonial.

5.2.3.- *Catequesi d'infants:*

5.2.3.1.- *Catequistes:* Té un gran pes en la vida de la parròquia: amb un responsable, un consiliari i un equip de catequistes que organitzen un cursset a l'inici i tenen una lliçó mensual per preparar els diferents temes que han d'impartir.

5.2.3.2.- *Pares:* Formant part de la mateixa secció, cal parlar de les trobades amb els pares, cada mes. Cada dia ens adonem més de la necessitat de donar molt més temps i dedicació en aquest apartat als pares, ja que són la clau de l'eficiència en tot el treball de catequesi infantil. Tant el Consell Parroquial com l'arxiprestal hi han dedicat molta reflexió al final del curs passat i al començament d'aquest, donat que moltes catequistes es trobaven veritablement cremades, després de tanta

dedicació, en veure els minsos resultats aconseguits en ordre a una primera comunió digna i a una continuïtat en l'assistència dels infants que ja han fet la comunió. Continuïtat inassolida per ara en el 90 per cent dels casos.

5.2.3.3.— *No de primera comunió:* Insistim una i mil vegades que no es tracta de la preparació a la primera comunió, sinó d'un acompanyament als infants perquè coneguin, estimin i segueixen cada vegada millor el seu amic Jesús, que és el guia segur de les nostres vides. Però això cau en el buit i més del 90 per cent continua pensant i actuant al revés.

5.2.3.4. Per altra banda, sobre els infants que vénen a la catequesi parroquial, podríem dir que és allò de *Can si en queda* perquè en general, les famílies creients dels nostres barris porten el nen als col·legis religiosos, abundants, i allà... *ja se'n cuiden*.

5.3.— *Equip de litúrgia*

El responsable de litúrgia ha distribuït les diverses missions específiques, col·locant un encarregat al davant de cadascuna i cada encarregat té el seu equip més o menys nombrós.

5.3.1.— Glòria i dolors de les celebracions: la litúrgia *és el cim i la font* de tota la vida cristiana. Allò d'on brolla tota la vitalitat missionera i catequizadora del Poble de Déu, i allò on s'encamina tota l'activitat del cristià creat pel Pare, instruït per Jesucrist i empès per l'Esperit, en comunió amb tota l'Església del cel i de la terra.

Però la litúrgia *avorreix solemnement* els infants, els joves i els homes del nostre temps: "*hi ha massa protagonisme del capellà*", "*els sermons són massa llargs i vagues*", "*sempre repeteixen els mateixos temes*" etc.

Déu n'hi do! La feinada que se li presenta al responsable de les celebracions i als seus col·laboradors!

5.3.2. Distribució de responsabilitats: el *cap d'aquesta secció* ha dividit la feina de la següent manera:

a) *Per a les eucaristies:*

aa) Un *encarregat dels temps forts*. Advent, Nadal, Quaresma i Pasqua tenen cada any una dinàmica progressiva buscant la màxima participació i aprofundiment. És un equip de cinc matrimonis que es troben per orientar globalment aquella etapa i repartir-se els diumenges que toquen a cada u.

ab) Un *encarregat de les festes singulars*. El mateix sistema que l'anterior.

ac) Un *encarregat del temps ordinari*.

Al començament de curs, fa un calendari de totes les festes on hi consten els noms dels monitors i animadors de cant per a cada celebració de tot el curs. Envia als 50 monitors aquest calendari i així ja saben, des de bon començament, quines misses els tocaran al llarg de l'any.

També els envia un recordatori de recomanacions per tal de dur a terme, amb eficiència, la seva tasca. Cada mes reben Missa Dominical, i a les celebracions dels divendres es puntualitzen les directrius adients.

Aquesta mateixa persona té cura de buscar el coordinador de les celebracions de la Paraula dels vespres dels divendres.

ad) Un *encarregat* de connectar amb les catequistes per a les *primeres comunions*.

b) *Per al sagrament del perdó:* Un equip que renova les reflexions, les lectures, les pregàries, els cants, els exàmens de consciència, els silencis, els lectors, els monitors, etc. S'encarrega que tothom tingui un full per seguir amb atenció tota la dinàmica del sagrament.

c) *Quant a bateigs de matrimonis,* es posa en comunicació amb els grups prematrimonial i prebaptismal, que actuen a nivell de tot l'arxiprestat, i que, amb el mossèn, preparen les celebracions, d'acord amb les característiques de les famílies concurrents.

Als bateigs, el matrimoni que els ha preparat és a la celebració, fa de monitor i té cura d'assegurar els cants.

d) *Quant al sagrament de la confirmació,* es prepara a nivell arxiprestal.

e) *Quant als malalts,* hi ha una responsable arxiprestal i un consiliari de la **pastoral de la salut**. Compten amb uns 30 col·laboradors i s'administra la comunió a uns 300 malalts cada setmana. Val a dir que, en aquesta zona, hi ha unes 25 residències geriàtriques que, en general, ens faciliten aquest servei.

f) *Quant a les exèquies* hi ha una encarregada d'assegurar els cants. De fet n'hi ha molt poques perquè van als tanatoris i els funerals que fem uns dies després, coincideixen amb les misses ordinàries dels dies feiners.

6. Organigrama de la comunitat cristiana de Sant Oleguer

Per tenir una visió global de tot, presentem l'organigrama:

CONSELL PASTORAL

SECRETARIA		CONSELL D'ECONOMIA Comptabilitat - Obres.
EVANGELITZAR	CATEQUITZAR	CELEBRAR
Cartells cancell	Full setmanal Cartelleres	
Acollida Personal	Preparació de les eucaristies	Eucaristia
Ajuda als necessitats	<i>Vida creixent</i> Conferències Recessos.	- Temps ordinari - Temps forts - Festes singulars - Cants
Relació amb entitats:	Preparació bateigs i casaments. Preparació de Confirmació.	Baptismes
Confirmació - del barri - d'altres	Catequesi d'infants: 1r, 2n i més cursos Adolescents. Moviment <i>CIJAC</i>	Confirmació
Lleure:		Reconciliació Matrimoni Malalts Exèquies
- Teatre		
- Coral		
- Esplai <i>Xiroc</i>		
- Festa		
- Excursions	Jovent : - Moviment <i>MUEC</i> - Altres grups	

Si al costat de cada una de les activitats d'aquest organigrama hi poseu un nom amb cognoms, amb adreça i telèfon, li donareu carn i ossos i podreu començar a imaginar com funciona.

Totes aquestes persones, corresponsables, tenen la seva representació en el

7. Consell pastoral, que es reuneix cada mes, acollint els suggeriments i les opinions de tots els interessats. Té com a objectiu estudiar i valorar tot allò que es refereix a les activitats i decidir-ne les conclusions pràctiques, d'acord amb els criteris que es contrasten contínuament, relatius a la realitat que ens envolta, als homes i dones que tractem i, sobretot, al missatge de Jesucrist, sempre confiant per damunt de tot en l'impuls de l'Esperit i la comunió dels sants.

Als consells de maig i juny, ja es va posar a debat el programa general d'activitats de tot el curs 94-95. Ara, a la primera reunió del mes de setembre, es van fer les darreres correccions i es va aprovar definitivament.

8. Programa d'activitats: Pot ser pràctic que us l'exposem, encara que només sigui la part corresponent al primer trimestre:

– *Cada divendres: celebració de la paraula*, a partir del dia 7-X, de 10 a 11 de la nit.

– *26, 27 i 28 de setembre: curset per a catequistes*, de 7 a 9 de la tarda, dirigit pel P. Domènec Garcia, O.P. A nivell arxiprestal.

– *Primer d'octubre: inici de curs* als peus de la Moreneta. Conventual, conferència-col·loqui de Mn. Joan Alemany, sobre la Pastoral de conjunt, dinar i festa amenitzada pels joves. També és arxiprestal.

– *Divendres, 7 d'octubre: curset de dinàmica de grups*, dirigit per Andrés Martín, de Teacegos, a Mater Salvatoris, del Tibidabo, organitzat per l'equip acollidor de promesos i obert a tots els interessats.

– *7, 14 i 21 de novembre: seminari de doctrina social*, dirigit per Antoni Cuenca, de 7 a 9 del vespre.

– *12 de novembre: sortida arxiprestal*.

– *17 de desembre, dissabte: recés d'advent*, tot el dia, dirigit per M. Rosa Subirà. Serà per a tot l'arxiprestat i es farà al col·legi del Sagrat Cor, del c/ Diputació, 326.

– *21 de desembre, dimecres: celebració penitencial*, a 3/4 de 9 del vespre.

9. Cloenda: Carregar bateries. Així, doncs, ara es tracta de donar corda al rellotge. Que les Eucaristies siguin realment la font d'on brolli tota la llum i la força, després d'haver estat el punt culminant de totes les nostres activitats. Tenim unes *grans bateries* per donar empenta: són els més de 300 malalts que reben la comunió cada setmana i que saben que confiem en la gran eficàcia de la seva pregària sofrent. I, per altra part, les falles que sempre sorgeixen no ens han d'aclaparar, perquè *el Pare és molt bo i el camp és seu*.

COM PLANIFIQUEM EL CURS AL BON PASTOR

JOSEP MARIA ROMAGUERA, rector

Fent una mirada a la darrera reunió del curs passat del Consell pastoral de la parròquia i a la primera d'aquest curs, m'adono de quins elements tenim més presents a l'hora de programar el curs. A final de curs, fèiem una mirada global de la parròquia i ens preguntàvem (encara que potser no amb aquestes mateixes paraules):

- Què ha de continuar i hem de potenciar?

- Què falta, què hem d'engegar de nou?

- Què s'ha de canviar?

D'aquesta reflexió, en trèiem conseqüències. Per exemple, que havíem de constituir un equip estable de litúrgia, que no hi era, o que havíem de procurar de ser més presents en alguna de les coordinacions arxiprestals, com ara la d'acollidors de promesos.

Quan ara hem començat el curs, en el Consell la preocupació era més la del calendari. Una preocupació que no és simplement per organitzar les dates -que també ho és-, sinó que és el mitjà concret perquè realment fem tot el que hàgim de fer al llarg del curs. Quan ens hi posem, doncs, partim d'uns

quants calendaris previs: el que s'ha proposat cada equip responsable dels àmbits pastorals (per exemple, les trobades de grups d'adults); el de la JOC, que compromet una bona part dels joves de la parròquia; el de l'arxiprestat (Consells pastorals arxiprestals, encontres diversos), i també, donant-hi molta importància, el del barri (dates de la Festa major, activitats del Centre cívic, etc.)

D'aquestes constatacions, se'n desprenen els criteris que tenim presents, encara que no els tinguem escrits enlloc. Criteris, doncs, que seguim de fet. Són els següents:

- Que hi hagi un equip responsable de cada activitat o àmbit pastoral, i que estigui representat en el Consell pastoral.

- Que tant el Consell, pel que fa a la marxa general de la parròquia, com cada equip, facin revisió i planificació en el seu àmbit propi.

- Que no vivim aïllats de la resta de l'Església i del barri, i, per tant, hem de participar activament en l'arxiprestat, en la JOC i en la vida del barri.

PROGRAMACIÓ DEL CURS A SANT ANDREU DE LA BARCA

JAUME GRANÉ, rector

Tot just el dia que començava les vacances, *Quaderns de Pastoral* em va demanar unes notes sobre la programació del curs a la nostra Parròquia. Com que el termini del lliurament era llarg, les vacances no m'han servit d'excusa per no fer-lo.

La Parròquia de Sant Andreu passa ja dels 18.000 h. i té un sol capellà, que a més és el consiliari de la Federació de Montserrat de la JOC (Joventut Obrera Cristiana) i col·labora a l'ACO (Acció Catòlica Obrera) com a consiliari de diversos grups.

Alguns criteris

Això fa que el Consell parroquial, els responsables de la JOC i els grups de l'ACO, hagin de fer, durant l'estiu, el calendari de tot l'any.

Cada un d'aquests col·lectius té anualment, en dies fixos, unes festes i trobades que cal respectar. La Parròquia segueix estrictament les festes del calendari litúrgic i les pròpies (Festa major, romeria, assemblea...); la JOC té també unes trobades fixes (de començament de curs, de responsables, d'iniciadors...) i l'ACO, a més de la trobada general del 12 d'octubre en té una altra de zona cada trimestre.

Això fa que la programació del curs no demani massa inventiva, sinó que consisteixi principalment a fixar sobre l'agenda (en fem servir una de perpètua per no haver d'esperar que les edi-

torials vinguin la seva) totes les dades de cada col·lectiu i també les personals (vacances i trobades de família).

Omplir de contingut l'organigrama i el calendari serà la tasca del Consell pastoral i també la dels responsables dels Moviments, que s'anirà fent en les reunions periòdiques de durant el curs.

Tenint present aquest quadre, la Parròquia fixa els dies de bateigs (8 a l'any), que es lliuren per escrit quan una família ve a demanar informació al despatx. Aquesta família escull el dia que li convé i es presenta a la reunió prèvia del Baptisme (uns 15 dies abans de la celebració). En el dia previst fem les celebracions que convingui (durant la vigília i el diumenge) per tal de no superar el nombre de 6 persones a batejar en cada celebració.

Els casaments es poden fixar en els dissabtes restants i també en els diumenges que no hi ha bateigs o trobades. Això fa que alguns dissabtes arribem a fer 5 i 6 casaments; però considerem que cansa més fer activitats diferents una darrera l'altra (que cal preparar per separat), que no pas repetir 5 o 6 vegades (sobretot durant l'estiu) la mateixa celebració.

L'acompanyament dels agents de la pastoral

Programar el curs demana també de distribuir en l'espai de tarda (per a les

poques persones que els és possible), de nits (per a la majoria de grups i serveis) i de dissabtes (quan queda algun forat a l'agenda), l'acompanyament dels diversos grups i també la formació dels col·laboradors (visitadors de malalts, acollidors de promesos, monitors litúrgics, animadors de la Confirmació...). Aquesta tasca, que no fa gaire soroll, de fet és la que produeix més goig i, ahora, fa patir més, perquè se'ngueix de molt a la vora les persones concretes.

Per altra banda, és una tasca indispensable si volem aconseguir que els laics passin de ser uns simples *escolanets* del rector, a ser uns cristians adults que, a tothora, poden donar raó de la seva fe i del seu servei eclesial.

El curs concret

En un article no es pot parlar de tot. Per això només posaré algunes coses que em semblen significatives.

La nostra Parròquia comença puntualment el curs perquè el primer diumenge de setembre celebra la Festa Major d'estiu i això fa que tots ja hàgim d'estar al peu del canó.

El tercer cap de setmana de setembre es fa la Romeria a Montserrat i seguim l'esquema de les Tèmpores: el divendres al vespre fem una pregària processional d'acció de gràcies per a l'estiu que ja s'acaba; el dissabte celebrem el dia penitencial fent recés al matí i celebració del sagrament del perdó a la tarda, i el diumenge preguem pel nou curs que comença.

El dissabte abans de sant Andreu fem l'assemblea parroquial, centrada en un dels serveis que portem entre mans, i l'acabem amb la missa vespertina en la qual tots els qui tenen res-

ponsabilitats en la Parròquia reben la missió corresponent i també una benedicció pròpia.

Durant la Quaresma, fem els ritus previs del baptisme d'adults als qui, dins de la catequesi, es preparen per rebre aquest sagrament.

Durant tots els diumenges de Pasqua, bo i ajudat pels capellans de la veïna Martorell, afegim algunes misses per tal de poder enllestir les primeres comunions, que enguany han estat 198. Cal tenir present que amb un grup de catequesi (12 infants) que comença a combregar s'omple el temple de gom a gom. Al barri del Palau, on hi celebrem la missa del migdia en una capella que és més petita, de cada grup de catequesi en fem 2 grups de primera comunió.

Una bona iniciativa, sorgida del Consell pastoral, ha consistit a celebrar, dins la missa dels dissabtes pasquals, la vida nova que Déu ha donat a Jesucrist i també als cristians. Fem 8 celebracions seguint els 8 dissabtes (l'ordre el fa variar el bisbe que confirma i el dia del malalt): 1, vetlla pasqual; 2, bateigs dels infants en edat catequètica; 3, renovació solemne de les promeses baptismals dels joves que participen en el primer curs de la confirmació; 4, confirmació dels nois i noies del segon curs; 5, invitació als qui s'han casat durant el darrer any per donar-ne gràcies a Déu; 6, invitació als qui durant l'any celebren els 25 o 50 anys de matrimoni per agrair-ho al Senyor; 7, celebració comunitària de la unció dels malalts (en el dia del malalt); i 8, el final de curs de la catequesi (amb el lliurament dels Evangelis als qui acaben el darrer curs).

Després de les múltiples revisions de curs i dels sopars de final de temporada, queden encara les tasques d'estiu

que també s'emporten moltes hores (no només d'execució, sinó, i sobretot, de preparació) perquè necessiten molta creativitat: campaments d'estiu per als infants i adolescents) i els exercicis espirituals que la JOC organitza per als joves. Sort que tot plegat desemboca en les vacances!

Algunes consideracions

Tot i que en alguns moments del curs és difícil coordinar les peces d'aquests tres trencaclosques (Parròquia, JOC i ACO), i que en alguns mo-

ments cal demanar un cop de mà als veïns, la veritat és que procurem de no abusar-ne i, alhora, ser presents arreu (formació de consiliaris i trobades arxiprestals incloses).

Sovint sona a excusa sentir que tal o tal persona no ha vingut perquè li coincidien dues coses alhora, perquè quan una tasca es considera prioritària, acostuma a trobar el seu lloc en l'agenda. Penso que, en programar el curs, la tasca principal consisteix a concedir la prioritat del nostre temps i a ser-hi fidels més enllà de l'octubre i el novembre.

UNA EXPERIÈNCIA DE MINISTERI LAICAL

ROSA M. SÁNCHEZ I CORNADÓ, Belianes (Urgell)

Altres vegades he col·laborat a *Quaders de Pastoral*. Avui em demanen que m'expliqui sobre la programació de curs i abans em presentí. Doncs, som-hi!

Nascuda el 1953 a Alforja (Baix Camp), amb una sensibilitat vers tot el que és rural, vaig enganxar-me a la tasca pastoral de la Parròquia, arribant-hi a descobrir una vocació de servei en l'activitat eclesial als pobles.

El 1982, el Dr. Pont m'envià en missió pastoral a Bellmunt del Priorat; el 1987, el Dr. Torrella m'envià a Vallfogona de Riucorb, i des de l'any passat a Belianes en el mateix arxiprestat Urgell-Garrigues format per 22

pobles i 8 preveres. He canviat de residència però continuo treballant en les parròquies on ja abans ho feia: Vallfogona de Riucorb, Guimerà, el Vilet i Belianes, en cada una segons les seves necessitats: catequesi, malalts, litúrgia... En l'ambient arxiprestal, en la formació de catequistes, i quan una parròquia necessita uns serveis puntuals o concrets, participo junt amb una altra noia que també té ministeri laical a les reunions de preveres.

Actualment sóc la secretària del Consell de pastoral arxiprestal: una mena de suport pastoral a parròquies de població envellida. Tot plegat, penso que el que queda és el bé concret que es fa a persones concretes. Però el

fruit més apreciat, per a mi, des de l'experiència de 12 anys, és el desvetllar altres laics a prendre responsabilitats dins la parròquia, creixent en el fet de sentir-se Església.

Programar un curs

Quan parlem de programar un curs, potser no tots pensem el mateix, fins i tot si diem curs *pastoral*. Pot sonar a teoria, a burocràcia, a període escolar, però el fet de poder pensar en persones concretes ens allibera d'aquest perill. És un avantatge que tenim en parròquies més petites de 600 habitants. Aquí es fa relativament fàcil saber on som, però difícil fer passes endavant i plantejaments nous, aprofundir en com es fan les activitats pastorals, encoratjar aquells que s'han compromès més seriosament... Tot això, però, es fa més possible si l'arxiprestat funciona com a aglutinador i coordinador de la pastoral. En aquest arxiprestat, almenys ho intentem. Cada parròquia té el seu ritme marcat per les persones i sovint per les tasques al camp. Els grups sempre són petits, la pastoral a la Parròquia sol ser la bàsica: catequesi d'infants, confirmació i adults, acolliment dels qui demanen sagraments, cicle litúrgic, assistència a malalts, funcionament d'algun voluntariat...

Tot el que fa referència a formació, informació, compartir experiència, trobades festives... és assistit a nivell arxiprestal. Tres d'aquí, un d'allà... es troben, comparteixen, s'animen... Aquí, només així ha estat possible formar un grup del Moviment de Pobles i Comarques.

El curs, que ja té un ritme i una inèrcia, es programa el setembre, reunits els preveres i ministeris laicals, per

després acabar-ho de concretar en la reunió del Consell de pastoral arxiprestal format per 21 persones. Es decideixen el calendari i les trobades per a activitats pastorals (culte-economia-joves-parelles-pares i infants-aplec de pregària...). L'activitat que es decideix durant el curs acaba amb la jornada festiva de l'Aplec arxiprestal que cada any se celebra (maig-juny) en un poble diferent.

Perquè visquin més l'arxiprestat els membres dels Consells de pastoral parroquial, aquest curs hem decidit fer les reunions del Consell arxiprestal en més pobles. Cada mes anirem a un poble diferent i convidarem el Consell parroquial d'allí a participar en l'acolliment i la reunió.

Amb tot això, pretenem fer un pas més perquè la nostra consciència d'Església tingui mires més amples que les del campanar. Ja hi ha signes, però la tendència sempre és a mirar endins.

També aquest any ens hem proposat uns temes pastorals a aprofundir en la reunió de preveres i ministeris laicals, sobre els quals es demanarà al Consell arxiprestal la seva opinió per tal de decidir aplicacions pastorals concretes amb criteri unitari a totes les parròquies.

Al nostre arxiprestat tenim la sort de tenir l'experiència d'aquesta realitat d'organització, fruit de molts anys. Podríem dir que hi ha feta la tasca bàsica de cohesió. La realitat de pobles petits i propers crea la necessitat de comunicació, i també la realitat de pocs preveres a assistir-los la facilita. Jo diria que tots plegats busquem els camins per fer possible una pastoral d'assistència i servei a la realitat pobra que és el món rural.

UN PROGRAMA PER A 18 PARRÒQUIES

JOSEP MARIA CASTELLÀ, rector de Verges (Baix Empordà)

Per començar, cal explicar que som quatre capellans que tenim cura de 4 o 5 parròquies cada un: en total, 18. La majoria són pobles petits; tres viles (Pals, Verges i Corçà); i la capital de la comarca del Baix Empordà: la Bisbal d'Empordà.

Dels 4 capellans, 3 ja fa 5 anys que vam assumir conjuntament la cura pastoral d'aquest conjunt de petites parròquies. Quan se'ns va encarregar també la Parròquia de la Bisbal (ara fa un any), vam demanar l'ajuda d'un quart capellà.

No formem un equip. Tampoc en tenim el nomenament. Però tenim la voluntat ferma d'anar coordinant el nostre treball per arribar a treballar amb *estil d'equip*.

En aquest sentit, hem aconseguit ja una sèrie d'accions de conjunt: 1) Hem constituït un Consell interparroquial. 2) Celebrem cada any tres trobades generals de totes les parròquies. 3) Realitzem conjuntament la catequesi i la celebració de la Professió de Fe i de la Confirmació.

Ara, el repte que tenim és la integració de la capital comarcal a l'estil de treball conjuntat de les altres parròquies més petites. Per això, ja a finals del curs passat, vàrem prendre una decisió que pot anar fent canviar l'estil de la nostra tasca: ens proposàvem començar un treball més funcional que parroquial.

M'explico: ens hem proposat de posar en contacte les persones que, dintre de tot aquest conjunt de parròquies que

tenim encomanades, treballen un mateix aspecte de la pastoral (p.e.: els catequistes, els monitors, els grups de Càritas, etc). Aquest contacte (que suposarà: coneixement, intercanvi, possibilitats de col·laboració...), amb el temps, ens pot conduir fins a una planificació de conjunt d'aquell aspecte de la pastoral, facilitant uns mitjans comuns (programació, textos, formació...) i també que una sola persona es responsabilitzi de fer-ne el seguiment.

Amb això ens saltem els límits parroquials per anar treballant d'una manera més funcional cada un dels apartats que comporta la pastoral.

Per aquest curs 94/95, hem cregut oportú començar pel sector *Catequistes*.

Ja abans de l'estiu, vam veure quina era la realitat de la catequesi a les nostres parròquies. Hem vist que hi ha ritmes i estils ben diferents, però tenim en comú unes persones que s'hi dediquen. Per això hem planificat, per aquest curs 94/95, un seguit de trobades dels catequistes de tots els pobles per tal de fer un procés de coneixença, de compartir experiències, de formació comuna... fins que puguem arribar a fer una programació i realització conjunta.

Aquest mateix procés previst per als catequistes, també pensem iniciar-lo (quan puguem) amb els animadors de grups d'infants, adolescents i joves (colònies, campaments, casals, centres d'esplai, grups parroquials, etc.)

Aquesta planificació, de moment, la

fem només els quatre capellans que tenim l'encàrrec d'aquestes parròquies. Tots els passos i decisions, però, són consultades al Consell interparroquial, format per dos representants de cada parròquia. D'aquest Consell interpar-

roquial preveiem que, amb el temps i un petit pla de formació, en puguin sortir algunes persones que se sumin als capellans en aquest treball de mirar endavant amb visió de futur.

PROFETISME I VIDA CRISTIANA

HILARI RAGUER

- **Amb *Profetisme i vida cristiana*, el Centre d'Estudis Pastoral de les diòcesis catalanes inaugura una col·lecció de *materials de formació* per fer arribar a un públic més ampli alguns temes de formació pastoral que s'experimenten a les aules del Centre.**
- ***Profetisme i vida cristiana* és un petit llibre que no pretén només guiar, sinó esperonar l'estudi del profetisme i de la seva importància per als cristians. Tot aprofitant l'exegesi bíblica, l'autor ens fa veure l'actualitat i vigència dels profetes, estudia el profetisme tal com apareix a l'Antic i al Nou Testament i aplica a la vida cristiana dels nostres temps tot allò que ens han ensenyat els profetes.**
- **El P. Hilari Raguier, monjo de Montserrat, membre de l'Associació Bíblica de Catalunya, té la dèria de fer sortir la Bíblia de les aules de les facultats de teologia i posar-la a l'abast de les comunitats i de les persones creients.**

El llibre es pot adquirir al CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS
Rivadeneyra, 6, 3r.

08002 Barcelona. Telèfon 317 48 58

També es pot demanar per rebre'l per correu.

Preu: 400 ptes. exemplar (més despeses de segells, en cas de comanda)

Presentem, tot seguit, un estudi dens i profund sobre el tema que anuncia el títol, encara que el seu autor ens fa arribar l'observació que es tracta tan sols d'una modesta aportació més. Amb un ampli suport de citacions bíbliques i dels documents del Vaticà II, creiem que pot ser una reflexió útil i pràctica.

ESPIRITUALITAT I PREGÀRIA DEL LAIC

FRANCESC MESTRE, prevere, rector de Piera

La vida, sigui simplement humana o cristiana, és la mateixa per a tothom, en la seva essència i dignitat, encara que individualitzada i diferenciada segons cada persona, i diversa, ensems, per les característiques pròpies i les circumstàncies socials en què li toca viure-la. L'espiritualitat cristiana, que és a la qual ens referim ací, és, també la mateixa per a tot cristià, en el seu ser i en la seva dignitat, encara que individualitzada i diferenciada, així mateix, segons cada cristià. Aquesta, potser i és, diversa en molts aspectes; aquí assenyalarem, especialment, els que es refereixen a l'estat de vida i a la seva situació en el món.

És difícil donar una definició exacta de *laic*. Per entendre'ns, diríem, nega-

tivament, que laic és aquell que no és clergue o membre d'un estat religiós reconegut per l'Església, i, positivament, designaríem a aquell que realitza la seva missió, com a més pròpia i peculiar, en les tasques més específiques del món secular (*Constitució Lumen gentium (LG) n° 31*). Sigui com sigui, el que queda clar és que el laic, com a fidel cristià, ha de menar una vida santa (*Dret Canònic (DC) canon 210*), ha de treballar perquè el missatge diví de salvació sigui conegut i acollit per tots els homes arreu de la terra, ha d'impregnar i de perfeccionar l'ordre de les realitats temporals amb l'esperit evangèlic, ha de donar, així, testimoniatge de Crist, especialment en l'acompliment d'aquestes realitats i en l'exercici de les tasques seculars (*DC canon*

225), i el que viu, segons la pròpia vocació, l'estat conjugal, té un deure peculiar de col·laborar en l'edificació del poble de Déu per mitjà del matrimoni i de la família (*DC canon 226*) A aquest respecte, caldria llegir, ben detingudament, tota la Constitució sobre l'Església i el Decret sobre l'apostolat dels laics, del Concili Vaticà II (*LG, en especial cap. IV i V n° 33-36 i 399-41; Apostolicam Actuositatem, en especial n° 4*).

Espiritualitat

La paraula *espiritualitat* pot tenir diversos sentits i admetre diferents interpretacions. Així, per exemple, amb el mot *espiritualitat* tant pot concebre's la vida espiritual que hom practica com la doctrina espiritual que hom ensenya. Nosaltres, per *espiritualitat* concebem la vida viscuda segons l'esperit; i per *espiritualitat cristiana*, la forma de vida que es deixa impulsar i guiar per l'Esperit de Crist. En dir *Esperit de Crist*, volem dir quelcom més que una actitud o un carisma: manifestem que l'Esperit és Déu mateix, que es revela i habita en l'home, l'Esperit Sant. Conseqüentment, l'espiritualitat, de què aquí parlem, és aquella que tracta de la vida cristiana com a impulsada i guiada per Déu mateix, per l'Esperit Sant. Així ens ho donen a entendre, entre molts altres, aquests dos textos de Sant Pau, en especial: "*Així l'Esperit mateix s'uneix al nostre esperit per donar testimoni que som fills de Déu*" (*Rm. 8,16*) i "*el qui s'uneix al Senyor es fa un sol esperit amb ell*". (*I Cor. 6,17*). D'aquesta manera, podem afirmar que l'espiritualitat expressa, abans de tot, una existència cristiana, car la vida comunicada per Crist Resuscitat (*I Cor. 15,45*) és acompanyada, en el seu discórrer constant vers la plenitud, per l'Esperit de Crist, l'Esperit Sant (*Rm. 8,14ss.*).

Per tant, i resumint, *espiritualitat* equival a *viure en Esperit* (en majúscula). En aquest sentit, podríem dir que no hi ha més que una sola espiritualitat; en concretar-se, però, aquesta única realitat divina font i motor de tota existència cristiana, en cada un dels fidels cristians individualitzats o reunits en diversos col·lectius, pren formes diverses. Per això, al substantiu *espiritualitat*, hi podem afegir un adjectiu que expressi la modalitat específica en què aquella es viu. D'aquesta manera, designem per exemple, *espiritualitat sacerdotal* o *espiritualitat laical*, segons que el substantiu *espiritualitat* (*viure en Esperit*) s'adeqüi als adjectius *sacerdotal* o *laical*.

L'*espiritualitat laical* no serà més que *viure en Esperit* en el món, tractant i desenvolupant les tasques més específicament seculars. El camp que aquí s'obre és immens, incapaç de ser examinat, amb la deguda atenció i detalladament, en aquest breu estudi. És per això que ens limitem a dos aspectes, que creiem d'especial importància, com són *l'experiència cristiana*, que configura particularment l'espiritualitat, i *la pregària cristiana*, com a medi privilegiat per *viure en Esperit*.

L'experiència cristiana

El que hem exposat fins ara ens porta al centre de la *teologia espiritual*: l'experiència cristiana. L'espiritualitat, tal com queda definida: "*viure en Esperit*" (en majúscula), comporta l'experiència de Déu, ja que l'experiència religiosa, en sentit ampli, s'entén com a presència viscuda i trobada de comunió amb Déu.

Encara que *experiència* sigui un concepte enigmàtic, que ni nega, per un cantó, l'aproximació científica, ni cau, per un altre cantó, en el subjecti-

visme, no som capaços, certament, de precisar què és la experiència, però podem intuir-ne la seva consistència, ja que la intuïció també té les seves possibilitats.

L'experiència no cau en el subjectivisme ja que, precisament, l'experiència és l'obertura a una realitat objectiva exterior; l'experiència no sorgeix si no hi ha un objecte que es presenta a la sensibilitat de la persona, amb una atracció suficient com per posar en moviment els seus mecanismes i això en els diversos camps en què es mou la persona, un dels quals és la religió.

L'experiència no és una deducció intel·lectual i tampoc un reconeixement merament conceptual; és quelcom vital, que neix de la relació directa de la persona amb la realitat objectiva. Senzillament, podríem definir-la com un conèixer des de dintre, des de la pròpia relació amb les coses.

A vegades hem volgut reduir el coneixement a sols l'anàlisi científica constatable o a la possessió d'un conjunt de conceptes abstractes. El coneixement experiencial és tan real, o més, encara que ens sigui difícil d'explicar, que l'analític o conceptual. Posem un exemple: un infant petit no pot tenir, encara, ni un coneixement analític ni conceptual del pare o de la mare, però ningú podrà negar que no tingui un veritable coneixement, el més profund i real, el que neix de la seva relació directa amb el pare i la mare.

Aplicant el que hem dit al fet cristià, definiriem *l'experiència cristiana* com un conèixer des de l'interior de Crist. El cristià experimenta Déu vivint, guiat per l'Esperit de Jesús, segons les exigències de la fe, meditant la paraula revelada, participant en els sagraments, pregant i comproment-se per la justícia, adherint-se, així, a la voluntat de

Déu. Mitjançant una praxi, inspirada en l'Evangeli i en els signes dels temps, s'arriba a una experiència cristiana, en què l'origen i el pol d'atracció és Déu.

Caldria recuperar la pedagogia religiosa dels pares de l'Església, o sia la *mistagogia*, que és la introducció al misteri cristià, no en forma de simple instrucció doctrinal sinó també de vida i experiència celebrativa. Com diu K. Rahner: "*la mistagogia ens ha d'ensenyar concretament a perseverar en mantenir-nos prop d'aquest Déu, a parlar-hi com a un tu, a aventurar-nos en una silenciosa obscuritat, a no témer que podríem perdre'l precisament per donar-li un nom*". (*Espiritualidad antigua y actual*).

D'aquesta manera, entendrem com molts sants, analfabets, d'extrema limitació intel·lectual o fins i tot d'un cert desequilibri mental, hagin arribat a una vida espiritual intensa, a la mística més alta i a una santedat exímia.

Tant és així, que K. Rahner, en el mateix títol citat, afirma: «*El cristià del futur o serà un "místic", és a dir, una persona que ha "experimentat" quelcom, o no serà cristià*». Aquestes paraules de Rahner no s'adrecen en exclusiva a cristians privilegiats, sinó a tot cristià i, per tant, al cristià laic que ha de viure la seva espiritualitat, el seu viure en Esperit en l'experiència cristiana, en la missió concreta i sobresortint que *per llur pròpia vocació, pertoca als laics de cercar el regne de Déu gestionant les realitats temporals i ordenant-les segons Déu*. (LG nº 31).

Pregària

"La pregària no ens enriqueix de coneixements particulars sobre Déu i sobre el misteri de salvació, sinó que

dóna a totes les nostres operacions un pes de realitat espiritual.

El primer moviment de l'activitat de la pregària és posar-se en la presència de Déu: no es tracta, ni molt menys, de l'evocació d'una idea de Déu, sinó de l'experiència, per part de la consciència, d'una receptivitat radical davant d'una realitat transcendent. Déu és lliibertat viva i amorosa. Posar-se en la seva presència significa disposar-se a escoltar i a acollir. D'aquesta manera, la pregària arriba a constituir, per l'experiència religiosa, una garantia d'objectivitat; per aquest motiu, la tradició constant dels guies espirituals ha vist en ella el criteri d'autenticitat d'una vida que vulgui anomenar-se cristiana, d'una reflexió vertaderament teològica o d'una decisió segons Déu.

A més, junt al sentiment de la presència de Déu, la pregària produeix altres efectes que expliquen que se li reconegui un paper de primer ordre, tant pel que fa a l'àmbit de la reflexió sobre les coses de Déu com al discerniment de la seva voluntat actual i, finalment, a la direcció quotidiana de la vida del creient. La pregària posa sempre la consciència davant el sentit del misteri i de la imprevisibilitat de l'acció del Déu omnipotent (Lc. 17,20-21). La pregària disposa a l'acolliment dòcil del missatge de les Escriptures, permetent que, gràcies al sentit de la presència de Déu, el lector no s'entretingui tant en el missatge marcat per una cultura, per un llenguatge o per una situació històrica determinada com en el Missatge present i operant (He. 1, 1-2). La pregària, finalment, ajuda a la regulació del pensament discursiu fent que es retorni a la realitat del món espiritual". Fins aquí el pensament del P. Charles André Bernard sobre el paper de la pregària en l'experiència religiosa. (Teologia espiritual).

En les esmentades paraules, apareix ben clarament el lligam que existeix entre l'espiritualitat o experiència religiosa-cristiana i la pregària, "*oferint, aquesta, el clima experiencial propici, en implicar una actitud de passivitat i de receptivitat voluntària, disposició interior essencial perquè es garanteixi a l'experiència una independència suficient de les estructures culturals i subjectives*". (Id).

D'ací que dediquem la major part d'aquest estudi a la pregària, com a mitjà privilegiat per a l'espiritualitat, per "viure en Esperit". A més, la pregària pot resultar la forma més pràctica de concretar i vivificar la missió d'ordenar les realitats temporals segons Déu, com correspon, sobretot, al laic.

El gran mestre de la pregària és Jesús i el gran conseller i guia n'és l'Esperit de Jesús, l'Esperit Sant, *que habita en nosaltres* (Rm. 8,11.26). Cal reconèixer, per altra part que la pregària, a més d'ésser un mitjà privilegiat, esdevé també un mitjà accessible en tota ocasió i moment, arreu i sempre, a tot cristià i en especial al laic, senzillament per l'atenció tan forta que deu a les realitats temporals que, per pròpia vocació, ha d'impregnar d'esperit evangèlic.

Ens atrevim a donar una senzilla definició de pregària, no pas per la pretensió de creure tenir-ne la noció perfecta i exacta, sinó simplement per facilitar l'entesa del nostre pensament sobre la pregària. Seria aquesta: "*La pregària és el lloc d'encontre-unió de Déu amb l'home*".

En diem *lloc* per a distingir ben bé del que la pregària és en si o del que la pregària facilita, com és *l'encontre-unió* de Déu i l'home. La pregària és sols el medi que possibilita el susdit "encontre-unió".

En diem *encontre-unió* per expressar que l'encontre de Déu amb l'home, en la pregària, és quelcom més que una trobada convencional, volent significar que s'hi s'estableix una vertadera relació directa i personal (experiència) entre Déu i l'home.

En diem de *Déu amb l'home* per concretar bé que l'encontre-unió es deu a la iniciativa de Déu, que és qui es fa present, es revela i es comunica, corresponent a l'home una posició de certa passivitat i receptivitat, que es fa acollida, resposta i confiança total.

L'home és un ser transcendent que cerca necessàriament, conscientment o inconscient, l'amor, en el qual troba la seva realització. Per al cristià, aquest amor és Déu-Amor, causa i fonament de tot altre amor, l'únic que satisfà totes les seves ànsies de transcendència. El cristià, solament en l'encontre-unió amb el Déu-Amor-Personal troba la realització del seu ser i del seu fer. Aquest encontre és, doncs, interpersonal i experiencial. És un encontre amb el misteri (l'amor del Pare, revelat en Jesucrist i vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant).

Aquest *encontre-unió* interpersonal exigeix un *lloc* d'encontre; aquest *lloc* és el que anomenem *pregària*; és el que situa l'home per sobre de si mateix, per obrir-se a l'Amat, en actitud de total acollida, disponibilitat i receptivitat, i per a trobar-se amb l'Amat, en l'experiència del Misteri.

La pregària, el lloc d'encontre de Déu amb l'home i de l'home amb Déu, pren diversos noms, segons les seves diverses formes, circumstàncies o actituds més destacades; així, anomenem pregària, unes vegades el diàleg i altres el silenci, el desert, la contemplació, la meditació, la lloança, la glorificació, el memorial, l'acció de gràcies, la petició, etc...

Partint de la definició donada –“la *pregària és el lloc d'encontre-unió de Déu amb l'home*”– presentem unes breus relexions-propostes sobre la pregària, a fi que cadascú pugui trobar la forma o formes que més s'adiguin a les seves característiques, circumstància i possibilitats.

Pregària trinitària

El Déu amb qui l'home entra en unió, amb qui es troba, és un Déu Personal que, per la fe, sabem que és U i Tri: Pare i Fill i Esperit Sant. La qual cosa fa que tota pregària és sempre essencialment trinitària; qualsevol encontre amb les Persones Divines o amb el Misteri Diví és un encontre amb Déu i qualsevol lloc de l'encontre amb Déu és pregària (Jn. 14,10.16ss)

Pregària al Pare.– La pregària a Déu Pare queda tota ella perfectament reflectida i centrada en la pregària que Jesús ens va ensenyar; el *Parenostre* (Mt. 6,5ss).

El nom de *pare* és el que ens suggereix el dador de la vida i el proveïdor provident de la vida. La pregària a Déu Pare ens porta a cercar l'encontre amb Déu en la intimitat més fonda del ser i en la receptivitat més agraïda i confiada de fills.

Amb el sentiment de total dependència, que ens dóna la condició de fills, però amb el goig de la llibertat, ens dirigim a Déu per anomenar-lo, enaltir-lo i suplicar-li amb l'entranyable nom de Pare, i per trobar-nos amb ell en la intimitat vivencial d'un amor patern i filial.

Pregària amb Jesús.– Jesús, origen i font de la santedat cristiana, és el lligam ontològic de la unió de l'home amb Déu. És per la nostra incorporació

a Crist, que entrem en comunió amb el Pare i l'Esperit Sant.

Cal remarcar, en funció a la nostra pregària amb Jesús, la nostra unió personal amb Ell, com a membres del seu Cos (I Cor. 12,27), esposats amb Ell (II Cor.11,2) i edificació seva (Ef. 2,19-22). Aquesta unió de vida i en el viure comporta necessàriament una pregària feta amb Jesús, de la mateixa manera que els membres d'un mateix cos comparteixen la vida i l'activitat de tot el cos, i els esposats, formant una comunitat de vida, viuen i tenen tot en comú. A partir d'aquesta comunió vivencial amb Crist entendrem que Jesús ens doni el manament de demanar en nom seu al Pare, que és el mateix que pregar amb Ell, amb el mateix amor compartit i amb la mateixa agradabilitat escoltats pel Pare (Jn. 14,13; 15,16; 16,24-27). Aquesta pregària amb Jesús podria resumir-se en la conclusiva amb què acaba la pregària eucarística: *"per Ell, amb Ell i en Ell, vos, Déu Pare omnipotent, en la unitat de l'Esperit Sant, rebeu tot honor i tota glòria, pels segles dels segles"*.

Pregària en l'Esperit Sant.— La nostra unió amb el Pare en Crist ens és dada per l'Esperit Sant. L'Esperit Sant és qui està amb nosaltres i habita en nosaltres (Jn. 14,16). L'Esperit Sant és qui ve a nosaltres, ens porta la justícia de Déu, destrueix el pecat i ens condueix a la veritat plena (Jn. 16,7-14). L'Esperit Sant és qui ha vessat en els nostres cors l'amor de Déu (Rm. 5,5). L'Esperit Sant és, finalment, qui ve a ajudar la nostra feblesa, ens ensenya a pregar i ell mateix intercedeix amb *gemecs inefables* en favor nostre (Rm. 8,26-27).

L'Esperit Sant és l'Amor del Pare i del Fill i és l'amor que ve a nosaltres, fent del nostre amor un amor d'unió, la més íntima. La pregària és el *lloc* on es

dóna aquesta unió amb el Pare en Crist per l'Esperit Sant.

Pregària teologal

Com a conseqüència del que acabem d'exposar, fàcilment es desprèn la importància de la vida teologal, la vivència de la fe, de l'esperança i de la caritat, de cara a la pregària al Pare amb Jesús en l'Esperit Sant.

La fe és la que justifica, o sia, la que dóna la salvació, la vida i l'amor de Déu (Rm. 3,21-4,25), la que ens obre a l'esperança i a la unanimitat de glorificació i de confiança en Déu (Rm. 15,4-13), i a ser nosaltres mateixos lloança de la seva glòria (Ef. 1,12). L'amor és el que ens situa en la intimitat mateixa de Déu, per la qual cosa l'amor esdevé pregària i la pregària amor, expressió que indica clarament que l'encontre d'unió és tal que la pregària és la manifestació més palesa que la nostra voluntat, el nostre amor, s'obre a la voluntat i a l'amor de Déu (Jn. 15,7; 16,26-27).

La vida teologal és la que ens fa viure la gràcia i la pau de Déu com a clima de la nostra pregària (Rm. 5,1-5) i la que motiva la pregària dels germans, com ho reconeix el mateix sant Pau: *"Sempre donem gràcies a Déu per tots vosaltres i us tenim presents en les nostres pregàries. Continuament recordem davant Déu, el nostre Pare, la vostra fe activa, el vostre amor incansable i la vostra esperança constant en nostre Senyor Jesucrist"* (I Tes. 1,2-3).

En la pregària teologal, l'home troba el *lloc* per agenollar-se davant Déu amb les mans juntes de la fe, per adorar-lo, amb les mans obertes de l'esperança, per adreçar-se al Creador provident, per suplicar i per obrir-se confiadament al Pare i amb les mans esteses

de la caritat, per abraçar-lo en la salvació de Jesús i amb l'amor de l'Esperit Sant (Ef. 3,14-19)

Pregària de glorificació

Tot el Misteri de la Salvació que vivim és motiu de glorificació, lloança i benedicció a Déu, que des de l'eternitat del seu amor ens ha elegit en Crist per ser objectes del seu amor misericordiós i del seu amor vivificador, fent que tot l'ésser sigui lloc de *lloança de la seva glòria*, pregària (Ef. 1,3-14; Gal. 1,5; Fl. 1,11 i 2,11; I Tm. 1,17; Ap.1,6).

Les obres, les paraules i el testimoni dels germans són motiu de glorificació (Ac. 4,21; 11,18 i 21-20; II Cor. 9,13; Ga. 1,24; Fl. 4,20; I pe. 2,12), com ho són, també, els admirables designis de Déu (Rm. 11,33-36; Ef. 3,20-21), la nostra vida de cada moment (I Cor. 10,31), el nostre servei als germans (I Pe. 4,11), la nostra mateixa condició de cristians (I Pe.4,16); i ho és, igualment, el cant dels sants al cel (Ap. 4,9-11; 5,12s; 7,12; 14,7; 15,4; 19,1-7), al qual estem invitats a unir-nos-hi, perquè, en definitiva, tots estem units per la mateixa vida. Aquest és l'esperit amb què Jesús vol que puguem, en ensenyar-nos a dir: "*Pare nostre del cel santifica el teu nom*" (Mt. 6,9).

La pregària de glorificació és com el cant reunit de totes les criatures, emplenades de la glòria del Senyor i, per això mateix, glorificadores del Senyor, amb la majestat estàtica de les muntanyes i les valls, amb el moviment i balanceig de les aigües dels rius i dels mars, amb la varietat acolorida dels arbres i les flors, amb la pluralitat de formes de tota mena d'animals i bestioles, amb la sublim, poètica i profunda espiritualitat de l'home i dels àngels, amb el pacífic i actiu caminar dels sants encara peregrins a la terra i amb el segui-

ci victoriós dels sants ja gloriosos al cel. *Tot a major glòria de Déu!*".

Pregària d'acció de gràcies

L'acció de gràcies expressa el sentiment pel qual el beneficiari reconeix el do rebut del dador i vol unir-se als seus mateixos sentiments que l'han portat a donar, o a donar-se, per mitjà de la gratitud.

Acció de gràcies per tot el que s'ha rebut: dons, consol, gràcia i *heretat del poble sant* (II Cor. 1,3-5; Col. 1,12); per les obres bones fetes (II Cor. 9,12-15); pel bé que s'ha fet a través nostre (II Cor. 2,14-17; I Tm. 1,12); per la comunió en el bon obrar dels germans i amb els germans (Ef. 5,18-20); pel bé que hi ha en els altres (II Tm. 1,3s). Aquest és l'himne dels salvats al cel (Ap. 4,9-11), per la grandesa de Déu i de la seva obra (Ap. 5,9-14) i pel seu Regne Etern (Ap. 11,17). Aquesta actitud és la que ha d'estar, així mateix, constantment en nosaltres (I Te. 5,17-18), units a Jesús (Col. 3,17).

L'acció de gràcies és com l'eucaristia constant de la nostra vida espiritual, i ho és, sobretot, en la celebració de l'Eucaristia (Mt, 26,26-27; Ac. 27,35) quan donem gràcies al Senyor.

L'acció de gràcies és com un himne que unifica, en l'amor agraït, totes les meravelles del Senyor: les meravelles del seu Ser i de la seva Obra. En la pregària, donem gràcies per la pluja, la neu i les fonts, pels camps, els fruits i el menjar, pel sol, la lluna i les estrelles, pel perdó, la gràcia i l'herència eterna, pel temps i l'eternitat, per la terra i el cel, per tot i per tothom.

Com a colofó de la pregària d'acció de gràcies, feta lloança agraïda, no podem deixar de fer referència al *Magni-*

ficat de Maria i al Càntic de les criatures de Sant Francesc d'Assís, com a lloc d'encontre de dues persones enamorades bojament del seu Déu, cantant les meravelles que el Senyor ha fet en les seves ànimes, en la història dels homes i en la creació entera.

Pregària de petició

L'home que entra en comunió amb Déu necessàriament ha de reconèixer la seva limitació, malgrat estar obert a la transcendència, com, també, la seva condició de pecador, obert, no obstant això, al perdó i a l'amor. Aquesta realitat, aparentment contradictòria, troba el seu punt d'unió en la bondat de Déu, que el crea per a l'amor i per a un amor sense límits, i en la misericòrdia de Déu, que el redimeix per l'amor superabundant de Jesús que, en l'Esperit Sant, el porta al Pare.

L'home té, en la pregària, el *lloc* per obrir i allargar les seves mans i el seu cor al Déu que se li fa present, per demanar, cercar i trucar (Mt. 7,7-11), amb confiança plena i total, perquè s'adreça al Pare (Mt. 6,9-13) i d'Ell espera, cada dia, el pa que necessita (Lc.11,3), els béns temporals i els eterns.

Com el fill troba, en la necessitat, el pare, així l'home troba, en les seves necessitats i limitacions, el Déu que sempre surt al seu encontre: en la pregària de penitència, troba l'amor misericordiós i en la súplica confiada, l'amor provinent de la seva gràcia, que és el principi interior de nova vida; l'Esperit Sant (Rm. 5,5; Lc. 11,13; Jn. 14,26; Ac. 2,38; Rm. 8,14ss; Ga. 4,6), que el fa entrar en comunió amb el Pare en Jesucrist, fent que els nostres gemecs i súpriques siguin els seus gemecs i súpriques i que la nostra pregària estigui unida de la voluntat inefable de Déu.

Pregària personal

L'home, cridat a viure en comunió amb Déu, és persona i per tant ha d'obrir-se al Déu, que se li fa present, amb plena consciència i llibertat. Aquest és el designi de Déu, del Déu Creador i Redemptor. L'home no és un mer recipient ni un mer receptor sinó que, per voluntat i acció divines, ha d'establir una relació personal amb Déu. La pregària és el *lloc* de la relació interpersonal de l'home amb Déu. L'home, solament així, pot i ha d'aportar tota la seva personalitat i tota la seva capacitat a Crist, a fi que Crist el vivifiqui i el faci seu; així, també Crist pot, ara i aquí, actuar a través de l'home. La pregària ve a ser com el lloc d'encarnació; de la mateixa manera que Crist s'encarna físicament en el si, lloc, de Maria, així ara s'encarna místicament en la pregària, lloc, de cada home que tot obrint-se-li, entra en comunió vivencial i personal amb Ell. D'aquest encontre, Crist en pren la veu i les paraules, les mans, les accions, el cor i els sentiments de l'home per sentir, actuar i parlar avui, aquí i en aquestes circumstàncies concretes (I Cor. 6,15 i 12,12-31; Ef. 4,7-16; Col. 1,24).

La pregària personal pot prendre moltes i variades formes, des de la vocal (I Tm. 2,1-4.8) fins a la més interioritzada de la meditació i la contemplació (I Cor. 2,6-13).

És en la pregària on l'home, en la seva unió amb l'Esperit, troba la intimitat, la saviesa i el coneixement de Déu, del qual en parla i en dóna testimoni amb les seves obres, possibilitant, així, que sigui Jesús qui a través d'ell parli als homes d'arreu i actui la seva salvació en el món.

Pregària des de la vida

L'home no sols és un ser viu, sinó que està també situat en la vida concreta; per això la seva unió amb Déu, l'ha d'aconseguir no solament en l'íntim del seu ser, sinó conjuntament en les diverses formes i circumstàncies en què es troba. Tota la vida ha d'estar unida a Déu i realitzada en comunió amb Déu.

La pregària és el *lloc* d'integració de la personalitat i la vida de l'home i, conseqüentment, de la seva unió amb Déu (Jn. 14,21-23; In. 2,3-6). Per tant, la unió amb Déu no és, de part de l'home, unidimensional sinó pluridimensional; tot el ser de l'home i totes les formes i circumstàncies en què es manifesta i es desenvolupa (en totes les seves dimensions) han de fer referència i relació a Déu i han de convergir en la única unitat de Déu. La pregària és el *lloc* de referència, relació i convergència.

L'home porta a la pregària la seva condició de pecador; l'home ho reconeix (Lc. 15,21) i Déu el perdona en la persona de Crist, que ha carregat amb els pecats de l'home (I Pe. 2,24) i els perdona pel seu sacrifici (He. 9,11-15.26-28) i per la seva misteriosa comunicació (Rm. 3,25s; Col. 2,13-14; I Jn. 1,7); d'aquesta manera Jesús perdonà, en el seu encontre, el paralític (Mt. 9,2) i la dona pecadora (Lc. 7,47-50).

L'home es presenta a la pregària amb la seva forma de vida: els consagrats en la virginitat amb el seu compromís radical de seguiment (Mc. 10,17-27), fins a compartir amb Crist al radicalitat del seu Misteri Salvador (Col. 1,24), en el silenci de la contemplació (Lc. 10,39), o en el servei als germans i amb els germans (Rm. 12,6-8); els esposats en matrimoni amb la

donació mútua en l'amor del qual en són signe (Ef. 5,21-33) i portant entre els seus braços el fruit del seu amor i bona convivència familiar (Ef. 6,1-4; Col. 3,20-21; I Tm. 5,4) a fi d'esdevenir una veritable *església domèstica*.

L'home ofereix, en la pregària, la seva acció i el seu treball: col·laborant tots segons les qualitats i possibilitats físiques, morals i espirituals de cadascú, en l'obra de la creació (Rm. 9,19-22; Ef. 4,28; I Te. 4,11-12; II Te. 3,6-12); construint, tots, segons els carismes i dons que l'Esperit Sant dóna a cada un, el Regne de Déu en el món (Mt. 24,14; Ap. 1,6-8; Fl. 4,3; Rm. 16,3; I Pe. 2,5); els que han rebut algun ministeri en l'Església, servint als germans (Rm. 15,16; I Cor. 3,5-15 i 4,1s; II Cor. 2,14-17; 3,1-18; 4,1-15; He. 5,1-4).

En la pregària, ens unim per l'Esperit Sant a Crist (a la seva missió, al seu treball, als seus sofriments, a la seva creu, a la seva joia...) cooperant en la seva *obra salvífica*, la *nova humanitat*, el Regne de Déu, l'Església, Cos Místic de Crist, glòria de Déu Pare.

Pregària comunitària

La unió amb Crist, fent-nos membres dels seu Cos Místic, ens porta a la conseqüència que tots els cristians no solament estem units a Crist Cap, sinó que ho estem, també, els uns als altres, com a membres dels seu únic Cos. A més, aquesta unió no és solament una unió nominal o social, sinó de vida vertadera. Aquesta unió de vida de tots en Crist ens encamina precisament a la pregària comunitària, de la mateixa manera que tenim una realitat de vida comunitària.

El mateix Crist ens invita a la pregària comunitària quan Ell es posa enmig

dels homes reunits per pregar (Mt. 18,19-20; Jn. 15,7). La primitiva comunitat cristiana es sentia unida a Crist i en el Crist i ho expressava en la pregària (Rm. 15,5-6; Col. 3,16-17), constituint la seva forma habitual de comportar-se en les reunions (Ac. 1,13-14; 2,42.46-47; 4,24-31), sobretot en les circumstàncies difícils de la persecució (Ac. 12,5), a l'acomiar-se (Ac. 14,23; 20,36) i en tot lloc (Ac. 21,5), essent la pregària una recomanació donada pels apòstols (Ef. 5,18-20).

La pregària comunitària pren, també, diverses formes; des de les més espontànies, i passant per altres més estructurades, fins a les pròpiament *litúrgiques*, com la Litúrgia de les Hores i, sobretot, la celebració cabdal de l'Eucaristia. No cal dir que l'Eucaristia és la pregària comunitària per excel·lència i la primera de totes les celebracions, però, així mateix, és de gran importància la Litúrgia de les Hores, o Ofici diví, també recomanada per l'Església als laics (Constitució "Sacrosanctum Concilium" (SC) n°87 i 100).

La pregària comunitària és, senzillament, el *lloc* d'encontre de tots els salvats per Jesucrist, que units i moguts per l'Esperit Sant glorifiquen el Pare, lloant-lo, donant-li gràcies i suplicant-lo.

Pregària escatològica

L'home és un ser que ha nascut a la vida i per a la vida; per això mateix és un ser essencialment dinàmic, que viu constantment tendint vers la maduresa i la plenitud. Aquest sentit de propensió dinàmica és pròpia de l'home, tant considerat individualment com unit socialment als altres.

El cristià i la comunitat dels cristians –l'Església– que participen de la

vida divina, configurats al Crist Mort i Ressuscitat, tendeixen a la total configuració al Crist Gloríós en la vida eterna (I Pe. 1,3-5; Rm. 8,29-30 i 9,23; I Tm. 6,12; He. 9,15).

La pregària té, i ha de tenir sempre, aquesta propensió vers la vida, a la qual serveix, com al seu *lloc* d'expressió i d'encontre, essent aquests els sentiments que ja es vivien en la primera comunitat dels cristians (Ac. 3,20-21; I Cor. 15,23 i 16,22; Jm. 5,7-8; Ap. 1,3-8), sentiments que podrien resumir-se en l'exclamació de l'Apocalipsi, la pregària amb què acaba la revelació escrita: "*Vine, Senyor Jesús!*" (Ap. 22,20) i, sobretot, en la Pregària Eucarística, en què celebrem el Memorial que *recorda* l'Esdeveniment central de la història i que està orientat vers l'última, i definitiva, vinguda de Jesús (I Cor. 11,26) i del qual en participem com *fermentum immortalitatis* (ferment, o llevat, d'immortalitat) per a la vida eterna (Jn. 6,54).

En la pregària, vivim, ara, l'encontre amb el Senyor; ens sentim exigits a viure, amb profunditat, la realitat del món present i ens orientem vers la plenitud d'unió amb Ell –amb el Pare i amb el Fill i amb l'Esperit Sant– en la vida eterna, compartida amb tots els germans salvats.

Pregària amb els sants

Una sola és la santedat que ens uneix a tots els salvats, encara que no sigui la mateixa per raó de la diversitat de carismes, dons i funcions que tenim en aquest món, tant pel que fa als que peregrinen a la terra com als que estan ja compartint la glòria de Crist en el cel.

La nostra pregària és, també, el *lloc* de trobada amb els nostres germans ja glorificats:

– amb Maria, Mare de l'Església i de tots els homes en l'ordre de la gràcia, que ens porta en la fecunditat dels seu si maternal, que ens acompanya en l'amor del seu cor maternal i ens condueix amb l'ajut de la seva acció maternal cap a la participació en la glòria dels seu Fill, de què Ella ja en participa plenament en cos i ànima. Així ens ho garantitza la recomanació feta pel mateix Jesús (Jn.19,26-27) i la seva presència enmig dels apòstols i dels germans (Ac.1,14).

– amb els sants canonitzats i amb tots els que s'han adormit en la pau de Crist, amb els quals s'enrobusteix la nostra unió amb ells, segons la constant fe de l'Església ja que, havent ja arribat a la pàtria celestial i en la presència del Senyor, intercedeixen a favor nostre, consoliden tota l'Església en la santedat i contribueixen de moltes maneres a la seva extensa edificació (LG n°49); com, també, esdevenen, per als que encara peregrinen a la terra, un exemple i un estímul per cercar la ciutat celestial (He.13,14) i per seguir, mentre som aquí, el camí més segur per arribar, enmig de les vicissituds d'aquest món, a la perfecta unió amb Crist, a la santedat (LG n° 50)

Conclusió

Tot el que hem exposat és vàlid per a tot cristià, perquè *"hi ha un sol cos i un sol Esperit, com és també una sola l'esperança que us dóna la vocació que heu rebut. Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que està per damunt de tots i és present en tot"* (Ef. 4,4-6). La diferenciació es situa solament en la diversitat de carismes, dons i funcions que el Senyor, segons el seu desig, assigna a cadascú. Ací hem assenyalat, dintre la unitat essencial de l'espiritualitat cristiana, alguns aspectes més característics del laic, més a tocar del món, tant pel que fa a la seva inserció en els afers temporals, sobretot familiars i socials, com pel que fa a buscar el Regne de Déu a través de la seva gerència (LG n°31).

En acabar, no podem més que manifestar el nostre fervent desig que aquestes ratlles hagin pogut oferir una petita ajuda perquè *així sigui*, confiant, sobretot, en l'acció misteriosa i la més eficaç de l'Esperit Sant, Dador de l'esperit i Mestre de la pregària, i en la disponibilitat oberta, sincera i amorosa a ella dels que les heu llegides.

SERVEI DE PUBLICACIONS DE LA GOAC

El Centre d'Estudis Pastorals (CEP) distribueix a Catalunya les publicacions de la Germandat Obrera d'Acció Catòlica (GOAC), com un servei d'interès per a molts militants i comunitats cristianes.

En aquests moments tenim a disposició els següents títols:

- **Identidad cristiana y compromiso socio-político.** *Julio Lois.* 625 ptes.
- **Anunciar a Jesucristo en la España de hoy.** *Alberto Iniesta.* 450 ptes.
- **Revisión de vida y seguimiento de Jesús.** *Luis Fernando Crespo.* 1.100 ptes.
- **¿Todavía la clase obrera?** *Rafael Díaz Salazar.* 1.200 pessetes.
- **Internacionalismo y movimiento obrero.** *J. Arriola. Peter Waterman.* 1.250 ptes.
- **La matanza de los pobres.** *Maria López Vigil. Jon Sobrino.* 1.500 ptes.
- **Luchar contra la pobreza hoy.** *Víctor Renes.* 1.250 pessetes.
- **Trabajadores y condiciones de trabajo.** *Carlos Prieto.* 1.500 ptes.
- **Trabajar menos para trabajar todos.** *Guy Aznar.* 1.500 pessetes.

Tots els llibres es poden adquirir al CEP - Rivadeneyra, 6, 3r. - 08002 Barcelona - Telèfon 317 48 58. També es poden demanar per rebre'ls per correu (afegint les despeses de segells).

PASTORAL DEL TURISME

Quaderns de Pastoral ofereix les tres aportacions més valuoses de la Primera Trobada de Pastoral del Turisme, que va tenir lloc els dies 25 i 26 d'abril d'enguany a la ciutat de Calella.

Les tres conferències fan referència a la mobilitat social que s'està convertint en una de les variants socials que més afecta, a casa nostra, les persones, famílies i en general tot el teixit humà.

Es deia a la convocatòria de la Trobada, que no hi ha parròquia, comarca o zona no afectada per la mobilitat social per motius de feina professional, per estudis, per comerç comarcal, per l'esplai, per vacances, per les urbanitzacions que té, perquè és un poble o comarca emissor o receptor de persones dels caps de setmana o pel turisme nacional o internacional que acull.

Tot plegat ens fa pensar que estem davant una nova realitat, una societat que pertany al món terciari o de serveis, que té unes característiques innovadores o transformadores de la vida humana i cristiana.

La conferència de *Joan Mollerusa*, rector de Calella, afluïdeix als inicis de la Pastoral del Turisme, explica els aspectes valoratius i les deficiències tot presentant alguna perspectiva de futur, dintre d'un estil directe, crític i intuïtiu.

Joan Costa, en el petit resum, ens situa sociològicament el fet de la mobilitat i dona unes pistes d'anàlisi.

Joan Busquets, en la seva densa i ponderada conferència, parla de l'evangelització, dels seus requisits i idees fonamentals, de les dificultats, de com evangelitzar el món de la mobilitat social, presentant alguns suggeriments per a la pastoral avui dia.

Crec que la lectura dels tres textos pot significar un ajut per a la nostra reflexió sobre la realitat del problema de la mobilitat i un adonar-nos que, potser, la nostra resposta pastoral a aquest fenomen vol uns criteris i una actitud més coratjosa, creativa i evangelitzadora.

SALVADOR BATALLA I GARDELLA
Delegat interdiocesà de la Pastoral del Turisme

VALORACIÓ DEL QUÈ ES FA EN LA PASTORAL DEL TURISME I PERSPECTIVES

JOAN MOLLERUSA, rector de Calella

El turisme com a fenomen social va néixer als anys 50, període suficient tant per fer-ne una mirada retrospectiva com per projectar un futur. El turisme és un dels fets socials del nostre segle que ha merescut l'atenció de tots els camps que incideixen en la vida de les persones i dels pobles: polítics, sociòlegs, economistes, etc. I també des del camp religiós és molta la literatura i preocupació que ha generat.

Aquesta mirada que farem en aquesta aportació, és una mirada des de la base. No pretén ser una mirada de grans volades, però sí vol ser realista: és la mirada que proporciona el fet de ser rector per llarg temps en una parròquia eminentment turística. Aquest és el meu aval, però si voleu afegiu-hi també el de la preocupació per tot allò que passa en el meu entorn i principalment si té alguna relació amb l'Església.

Reaccions davant del turisme

Una primera reacció dels agents pastorals davant del turisme va ser de recel i por.

El turistes que arribaven portaven uns altres costums i maneres de fer: trencaven motllos. Els seus costums eren imitats pels ciutadans del país. Aquesta actitud de recel i por anava acompanyada per una certa obsessió sexual. Les anècdotes són ben conegudes per a tots o la majoria de nosaltres. Si algú les vol ampliar des de la sèrie-tat que dona un òrgan seriós com és el

Butlletí del bisbat, hi descobrirà tot un seguit de normes que confirmen el que acabo de dir.

El país que obre les portes als nou vinguts és un país pobre amb relació als del seu entorn europeu. També és un país políticament estrany, que fa que visqui una mica acomplexat.

Per regla general podem dir que no vàrem viure la nostra pobresa amb dignitat i la conseqüència va ser una manera de fer servilista davant els nous vinguts.

El turisme proporcionava una millora econòmica i calia fer mans i mànigues perquè tornessin. Vàrem claudicar i ens deixàrem avesar, tot per assegurar que tornessin l'any següent.

Val a dir que aquesta manera de fer, si bé en menor escala, encara es dona avui. Els exemples me'ls estalvio, fins i tot potser fóra perillós posar-los massa actualitzats.

Les parròquies tampoc ens deslliurarem d'aquesta manera de fer: celebracions de misses en els llocs més impensats, l'ús del castellà, etc.

El clima conciliar i el mateix Concili, la creació de la Delegació de la Pastoral del Turisme, l'adoctrinament del bisbe, la carta anual als turistes... són fets a destacar en el bisbat de Girona. Tot això contribueix a un canvi d'actitud des de l'interior de l'Església enfront el turisme.

A més dels fenòmens polítics i socials de més obertura que es donen a casa nostra, cal tenir present que serà a finals dels anys 60 que es publica a Roma el Directori General de Pastoral del Turisme. La Conferència Episcopal Espanyola també comptarà amb una subcomissió de Pastoral del Turisme. El nostre bisbat sempre hi ha estat present a les trobades.

Tot això són fets o circumstàncies que contribueixen a veure el turisme des d'una altra òptica.

És en aquest marc, que es demostra també un interès especial per als treballadors del món del turisme: actitud que no ha tingut continuïtat... Els sindicats, però, nascuts en la democràcia, han suplert, en part, el paper que es realitzava des d'un sector de l'Església. Caldria veure quin és avui el paper a tenir present en aquest àmbit.

Com heu pogut deduir faig referència sempre al bisbat de Girona. He de confessar que tinc un absolut desconeixement del que passa en altres indrets i per tant no en puc dir absolutament res.

En aquesta breu exposició, si bé el marc és el bisbat de Girona, hom tindrà particularment present el que un mateix ha fet o ha reflexionat. Per altra part, a pesar de la Delegació de Pastoral del Turisme, que ha fet moltes coses d'àmbit diocesà en les parròquies, cadascú ha acampat per on millor li ha semblat. És per tot això que voldria quedar-me en aquelles actituds de força que han d'inspirar tota la pastoral en aquest camp, més que baixar al fet quotidià que ve, d'altra part, condicionat per aquestes actituds.

Un factor condicionant

El turisme condiciona la vida de les persones i de les pròpies poblacions.

A la població on us trobeu (Calella) les fàbriques de gènere de punt han donat pas als grans hotels. D'uns carrers tranquils a l'hivern es passa als carrers atapeïts ocupats per una multitud abigarrada. Una gran part de la població viu directament del turisme. Si l'any turístic ha estat bo, la població respira optimisme, alegria; en cas contrari, tot són lamentacions. I aquesta breu descripció ben segur que val per la majoria de les poblacions de la costa i fins potser de l'interior.

Aquests condicionaments afecten les persones en tota la seva dimensió. I és des d'aquesta perspectiva que voldria assenyalar que, en general, la nostra resposta pastoral ha estat deficient, ha disparat en una sola direcció. Ha tingut com a objectiu els turistes que ens visiten més que no pas els habitants de les nostres poblacions. Seria convenient orientar també la nostra acció en aquest sentit.

El lloc adequat per a una pastoral del turisme és el marc d'una pastoral ordinària. És des dels òrgans dirigents d'una pastoral parroquial, que s'ha d'orientar la pastoral en el món del turisme. No cal crear superestructures desconnectades de la pastoral ordinària: això fins i tot podria esdevenir un fet escandalós.

Avui a les nostres poblacions hi viuen gentes de tota procedència. El cap de setmana a la vora de Sant Jordi, i amb ocasió de la festa, una llibreria va tenir una iniciativa, batejada amb el nom de *contes d'arreu del món*. L'objectiu era que gent de diferents procedències expliquessin un conte en català en el mateix moment i indret, i després en contessin un de català en la

llengua del seu país. Foren divuit els racons que es feren: divuit persones de diferents llengües que viuen normalment a Calella.

D'altra part, sens dubte un dels col·lectius més nombrosos, després dels turistes vinguts del nord, són els immigrants, i d'una manera especial els africans. Atendre els turistes i descuidar els africans no solament seria un greuge comparatiu, sinó que oblidaria un dels signes del Regne: *els pobres són evangelitzats*.

Tota acció pastoral ha de tenir present els signes dels temps. El mateix fet del turisme que ens convoca ho és i per això hem de parlar.

Probablement estareu d'acord a dir que un dels aspectes negatius del turisme el trobem en la fallera del guany sigui com sigui, procurant obtenir el màxim de beneficis en el més curt període de temps (cal fer els diners per a tot l'any durant la temporada). La temptació està a convertir el diner en un absolut i que com a contrast no sempre proporciona una millor qualitat de vida. En aquest món on sembla que l'imperi del diner és per damunt de tota altra cosa, l'Església, les nostres parròquies han enlairat la senyera de la gratuïtat: un altre signe del temps molt estimat i apreciat pel nostre món.

Aspectes d'interès

Al costat d'una pastoral del turisme caldrà potenciar també una bona organització de la Càritas parroquial. Caldrà que el nostre acolliment als turistes expressi i manifesti aquesta gratuïtat que dèiem.

Sens dubte que una parròquia oberta i amb afany de col·laborar amb tots aquells organismes que propugnen una

millor qualitat de vida i que no tenen com a fita el guany sinó el servei desinteressat a la persona i a la seva humanització, fóra un bon signe. Aquesta obertura ha d'ésser de veritat, no únicament envers els organismes eclesials, sinó a ser possible també envers tots aquells que tenen una dimensió només civil: ecologisme, pacifisme, objecció de consciència, lluita contra la sida, així com també envers els que treballen en favor del tercer món: *Mans Unides, Intermón*, etc.

Tot fent una mirada cap al futur de la pastoral del món del turisme voldria assenyalar que, com en tots els altres camps de l'acció pastoral, cal fer un esforç de *desclericalització*, o, dit d'una manera, cal que els laics hi siguin presents d'una manera activa, conscient i responsable, però primer caldrà potser fer-los lloc...

Quam diem *laics* aquí volem dir professionals del món del turisme que creiem que fins avui no han jugat el rol que els pertanyia. No és suficient convocar-los una vegada a l'any o demanar-los l'opinió en alguna ocasió. La vivència d'uns valors ètics i evangelitzadors en l'àmbit del turisme, només els poden encarnar i transmetre d'una manera adequada aquells que es dediquen a promoure el turisme des de qualsevol de les seves múltiples facetes o aquells que el practiquen.

Els papers dels professionals del turisme és imprescindible. Però perquè la seva acció sigui eficaç ha d'anar encaminada més lluny del testimoniatge individual, i aquest és el paper que fins avui els hem assignat. És la segona vegada que des d'aquí mateix, en aquest mateix lloc, proposo la creació d'una Associació de professionals del turisme, amb els objectius abans esmentats...

Com hauria de ser aquesta Associa-

ció? Donada la complexitat del món del turisme hom s'inclina per proposar una Associació que tingui com a objectiu el camp de l'ètica civil. Una Associació no confessional que esdevingui plataforma per establir diàleg entre creients i no creients, amb tots aquells que vulguin treballar conjuntament per construir un món del turisme més just, més humà i més solidari.

Aquest món de l'associacionisme professional hauria d'intentar donar resposta als grans desafiaments que aquest fet social obre en el camp de l'ètica, de l'economia, de la política, de l'ètnica, del món cultural, religió i comercial. Caldria que fos una plataforma de diàleg, de creació d'opinió, i que promogués aquelles accions que regués convenientes i oportunes per aconseguir aquestes finalitats.

Joan Bestard, en la llicó inaugural del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca, va dir, l'octubre passat : *"Una Europa sense valors ètics serà un continent de mercaders i una simple llotja de contractació de negocis; i allà on hi havia abans un mur de ciment s'hi aixecarà un mur d'insolidaritat; Espanya es convertirà en una insignificant sucursal econòmica de Brussel·les, i la nostra Mallorca apareixerà com un balneari per als europeus del nord que cerquen sol i platges, sense identitat pròpia i amb valors culturals i ecològics seriosament trastocats..."*

En aquesta mateixa llicó, Bestard

també desenvolupa el que cal entendre per ètica civil i el que pot aportar la doctrina social de l'església en aquest camp.

A tall de conclusions

1. Cal assumir el passat amb sentit crític. El passat ens ha de projectar i no ancorar.

2. La pastoral del turisme és quelcom més que oferir uns serveis als que ens visiten. El turisme condiona, marca, la vida dels nostres feligresos i la dels nostres pobles.

3. Una pastoral del turisme ha d'ésser integrada en el marc de la pastoral ordinària.

4. És des de dintre, des de les entranyes del món del turisme, que s'ha d'optar per la promoció i vivència d'uns valors ètics i morals.

5. La tant anomenada reconversió del turisme també passa per la vivència d'uns valors ètics i morals. L'ètica i la moral són rendibles a la llarga econòmicament...

I per acabar, donat que ens hem reunit en representació dels bisbats de Catalunya, demanar als nostres bisbes que en el Concili de la Tarraconense tinguin present aquesta realitat del turisme, qualificada per Pau VI com el *fet social del segle*.

IMPLICACIONS SOCIOLÒGIQUES I PASTORALS DELS CAPS DE SETMANA A CATALUNYA

JOAN COSTA, sociòleg

En aquest resum o síntesi del que vaig exposar a la 1a. Trobada de Pastoral de Turisme, els dies 25 i 26 d'abril, tindrè més en compte els trets o característiques que presenten els caps de setmana des de la perspectiva sociològica. No hi ha dubte que aquesta dimensió, agradi o no, condiciona i s'ha de tenir present quan es vol pensar o projectar un pla pastoral.

Crec que, entre molts d'altres, alguns dels factors que no es poden oblidar són els següents:

Cal tenir present que el fenomen del cap de setmana no el podem tractar d'una manera monolítica, com si tothom el visqués de la mateixa forma. Una realitat és la de les famílies que tenen la segona residència, l'altra és la realitat de les famílies que surten però no sempre al mateix lloc, i tota una altra història són els caps de setmana del jovent.

Sí queda clar que, en la cultura d'avui en dia, el cap de setmana és un punt de referència per a tothom. És realment un fet social que forma part de les pautes de conducta establertes en la nostra societat. De tal manera és així, que acaba sent un signe d'identitat: segons el que facis el cap de setmana t'ubiques en un estament o grup social concret.

El cap de setmana és la màxima expressió del temps lliure, o del temps de lleure. Malgrat que les perspectives de futur assenyalen que ens dirigim cap a una societat de l'oci, avui per avui la

vida de les persones encara està estructurada a partir de dos punts de referència molt clars: el temps ocupat i el temps lliure. I aquest es concreta essencialment en el cap de setmana. El que cada dia és més evident és que l'ocupació, el treball... estan en funció del lleure; el millor treball, la millor ocupació és aquella que em permet *consumir més oci*.

M'atreviria a dir que no és tant que els caps de setmana tinguin *unes conseqüències sociològiques i pastorals*, sinó més aviat que la manera de viure'ls és fruit de la dinàmica d'una societat concreta que funciona amb referència a uns valors que són els que estructuraven la vida i les relacions socials, en el nostre cas concret, de la societat catalana.

Un element clau per entendre la nostra societat i molts dels seus problemes, és que el ritme de la vida està marcat profundament per la mobilitat; un lloc per viure, un lloc per treballar, un lloc per gaudir... Entenent això, entendrem la lògica dels caps de setmana. El descans dominical d'avui en dia no té res a veure amb el que s'entenia 50 anys enrere. La mobilitat és una de les condicions bàsiques per viure en una societat com la nostra, i també per *no situar-te al marge* de la vida i relacions socials d'aquesta.

El procés de secularització de la nostra societat és evident. Aquest procés ha col·locat l'Església i la religió, en una situació de mercat. Ja no té el monopoli, però això no vol dir la seva

desaparició: senzillament vol dir que ha de saber vendre el seu producte ja que el client té altres possibles opcions.

En aquest sentit, crec que l'oci i el temps lliure (els caps de setmana), s'han escapat de la influència tradicional i han adquirit una religiositat pròpia, s'han sacralitzat al marge de l'Església. El precepte dominical, màxima expressió d'allò sagrat del cap de setmana anys enrere, té molt poca incidència en el tarannà de la nostra societat.

Aquesta sacralització està en consonància amb els valors que de manera general *moralitzen la vida de les persones en la nostra societat catalana*. Els valors de la utilitat i de l'eficàcia, el valor que és bo tot allò que puc tocar i verificar: haig de buscar tot allò que afavoreixi la meua llibertat i la meua autonomia personal, etc. Tots aquests valors són els que donen sentit

a la vida, que consisteix a *mirar d'obtenir-ne el millor que es pugui*.

La decadència d'una religió es basa en la seva incapacitat de generar ideals. Per a moltes de les persones de la nostra societat, l'Església ja no produeix *significants* vàlids capaços de donar sentit a la vida privada i quotidiana, malgrat hi hagi necessitats d'aquests referents. Cal conèixer i comprendre com és aquesta societat, com funciona, cap on va.

Davant dels milers i milers de persones que, cada cap de setmana i durant tot l'any, busquen la millor manera d'omplir el seu temps lliure i d'oci, l'Església ha de trobar una pastoral que no consisteixi únicament a *penalitzar tot el que aquesta societat fa*, que és el que menys compta, sinó que ha de cercar la millor manera de ser-hi present, tenint consciència, tal com dèiem abans, que el seu monopoli ja s'ha acabat.

L'EVANGELITZACIÓ I EL FENOMEN TURÍSTIC DEL CAP DE SETMANA

JOAN BUSQUETS I DALMAU, actual degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

La meua reflexió tractarà de com evangelitzar avui, en un context de força descristianització, i com fer-ho en aquesta oportunitat que ens ofereix el fenomen social tan generalitzat de canvi de vida —no només de residència— els caps de setmana.

I. Evangelitzar, avui.

Primer cal precisar el significat de les paraules. Ara tenim molta doctrina teòrica sobre l'evangelització, però en canvi, no ens resulta gens fàcil concretar l'acció.

Missió, apostolat o evangelització? Aquests mots poden ser considerats sinònims, tot i que ara parlem més d'evangelització.

Missió: fa referència a l'Església que és enviada al món, amb l'encàrrec de predicar Jesucrist.

Apostolat: indica l'acció dels apòstols, els d'abans i els d'ara; i suposa activitat, dinamisme (p.e. l'apostolat seglar).

Evangelització: fa pensar en l'anunci, en la tasca de fer conèixer o redescobrir l'Evangelí. Alhora, sembla que té més en compte una situació de descoïxement o d'indiferència.

[Si mirem la nostra història recent, en l'època de l'Acció Catòlica als anys 50, parlàvem d'*apostolat*; en els anys del concili, de *missió*; amb Pau VI, d'*evangelització* (*Evangelii nuntiandi*); amb Joan Pau II, de *nova evangelització*].

De moment, deixem de banda un altre mot, el de *pastoral*. Encara que etimològicament no és gens encertat i es presta a confusió, de fet, avui s'ha generalitzat i s'aplica a totes les accions i ministeris de l'Església, no només a les pròpies dels pastors.

1.- Tanmateix, a l'hora de definir l'Evangelització ho hem de fer situant-la en la missió de l'Església considerada en la seva globalitat: 1) anunci de la Paraula; 2) celebració dels sagraments; 3) formació de la comunitat. Aquest és l'esquema clàssic de tota la teologia pastoral, que té les arrels en el NT cf. Ac 2,42-47.

El document més complet sobre el tema que tractem és l'*Evangelii Nuntiandi*. A la vegada es pot considerar el text pastoral més important de després del Vaticà II. En aquest document, Pau VI defineix l'evangelització com la missió mateixa de l'Església, bo i assenyalant-ne la urgència:

"El deure d'evangelitzar tots els homes constitueix la missió essencial de l'Església: una tasca i una missió que els canvis de la societat actual fan encara més urgents. Evangelitzar és la gràcia i la missió pròpia de l'Església: la seva identitat més profunda" (*Evangelii nuntiandi*, 14).

Evangelitzar, doncs, és donar a conèixer als homes la Bona Notícia, el gran esdeveniment: la salvació de Déu; per tal que els homes l'acullin i hi ajustin la seva vida (conversió).

Tanmateix, quant a la finalitat o objectiu de l'evangelització, hi ha discrepàncies: la finalitat és merament la conversió dels cors? o és la implantació de l'Església? Encara, mentre uns entenen l'evangelització com a anunci que busca la resposta de fe, altres l'entenen com a conversió de cara al compromís ètic i social. Hi ha una concepció més *kerigmàtica* i una altra més ètica o més *compromesa*. Tanmateix, totes aquestes teories no són contràries, a menys que es vulgui fer polèmica, sinó que es poden integrar i complementar.

2.- Sense oblidar tot això, em sembla convenient aquí definir bé aquests tres conceptes, per a la seva aplicació concreta: el primer anunci, l'evangelització com a procés, i la nova evangelització.

a) Per primera evangelització entenem l'anunci de l'Evangelí als pagans que cerca la conversió a la fe cristiana. És evident el seu contingut *kerigmàtic* i la seva intenció missionera. (Avui ens falla la primera evangelització, com miraré de comentar després).

b) L'Evangelització és entesa també com un procés complex i ric, amb moments i elements variats i complementaris. L'*Evangelii Nuntiandi* parla de "*renovació del món, testimoniatge,*

anunci explícit, adhesió del cor, entrada a la comunitat" (EN 24). Aquest procés el podem descriure així: 1) testimoniatge i presència de caritat, 2) primer anunci de l'Evangelí i resposta de conversió, 3) catecumenat i iniciació cristiana, 4) formació d'una comunitat, 5) comunitat al seu torn missionera.

c) Nova evangelització (o evangelització nova). La idea va partir dels bisbes d'Europa el 1985 (sembla que, en concret, dels belgues). Joan Pau II la va urgir a partir de la *dura prova* de secularisme, indiferentisme i ateisme que viuen els països de vella rel cristiana. Diu el papa que només es podrà dur a terme si som capaços de "*refer la cristiana cohesió de les comunitats eclesials, i superem en nosaltres mateixos la ruptura entre evangeli i vida*". Notem que l'Església només serà capaç d'evangelitzar si s'envigoreix i es renova en la unitat. I afegeix el papa: "*...Es tracta d'una nova evangelització per proclamar el missatge de sempre, però d'una forma nova. Perquè l'ambient social i cultural en que viuen els homes que han de ser evangelitzats exigeix una nova síntesi entre fe i vida, fe i cultura*".

3.- M'estalvio, aquí, de comentar les idees fonamentals de l'EN i els requisits que demana a l'evangelització. Només n'esmento dos aspectes:

Sobre el contingut, distingeix els elements essencials dels secundaris i demana que no es desnaturalitzi i s'eviti la reducció i l'ambigüitat (EN 25). El centre del missatge és sempre la salvació de Jesucrist, que el Pare ofereix a tothom. És més, cal un anunci explícit; "*No hi ha veritable evangelització mentre no s'anuncii el nom, la doctrina, la vida, les promeses, el regne, el misteri de Jesús de Natzaret, Fill de Déu*" (EN 22). El centre, però, no és el tot. El missatge salvador afecta

tota la vida i, per tant, també les esperances humanes, el combat per la justícia social, la dignitat de la dona, la vocació i la missió dels laics, la igualtat de tots els homes i totes les races, etc. Formen part del contingut de l'evangelització.

Sobre l'Església, l'EN recorda que ella mateixa ha nascut de l'acció missionera i és enviada a evangelitzar. La vida de l'Església no té ple sentit fins que esdevé -L'Església- predicació i anunci de la bona nova (cf. EN 15).

4.- Finalment, amb brevetat, apunto algunes dificultats de l'evangelització que provenen de la situació actual:

* *La societat*: La transmissió de la fe no és gens fàcil en la nostra societat. El fet cristià existeix, però és irrellevant; es considera un afer de la vida privada. La increença, en canvi, és un fet públic, real i que avança (creix el nombre dels que manifesten que no tenen fe i, no només és acceptat com a normal, sinó que dóna prestigi). Si al fenomen de la increença hi sumem el de la indiferència, encara creix més. Hi ha una mentalitat de *nova indiferència* molt curiosa i interessant que es dóna sobretot entre la gent culta allunyada: s'accepten les *arrels cristianes*, fins i tot les bastides o *progressos socials* del cristianisme, però sense cap referència a la fe. Tranquil·lament es converteixen en valors humans (post-cristians).

* *La família*: A la llar s'ha fet difícil l'educació cristiana dels fills. Tanmateix és indispensable que els pares siguin els primers evangelitzadors. En el marc de la família, la primera evangelització és fluixa, fràgil i moltes vegades inexistent. És cert que alguns pares procuren transmetre la fe. Però cal reconèixer que la majoria de pares han claudicat i acompanyen l'etapa de creixement dels seus fills com a persones

amb un silenci total sobre Déu —el més injust i inexplicable dels silencis per uns pares que estimen—. No sempre són culpables; sovint es tracta d'incapacitat. Deleguen l'evangelització dels fills a altres instàncies.

* Un mot sobre *l'escola*: No cal dir que és important l'ensenyament de la religió i de la moral, i encara ho és més la transmissió de valors cristians en el marc de l'escola. El cert és que el món escolar d'avui, en general, no afavoreix una evangelització com caldria. En l'etapa en què els nois i noies es van iniciant culturalment i fan l'aprenentatge dels comportaments personals i socials, el buit és quasi irreparable. És clar que urgir la classe de religió, no és suficient. Els pares —i els mestres cristians (que n'hi ha!)— haurien de ser molt conscients de quina escola tenen i saber què poden i què convé exigir (sigui en la pública com en l'anomenada cristiana).

* *La comunitat cristiana* és de veritat l'àmbit on rebem l'anunci i on creixem en la vida segons l'evangeli? Les mateixes comunitats s'han de preguntar com fan la primera evangelització de tants que no l'han rebuda mai o no l'han assimilada. S'ha d'evangelitzar també cap endins de la comunitat i tenir cura de la fe dels cristians. Hem de reconèixer que la situació real, en general, és força més negativa: molts catòlics es declaren *no-practicants*; en bastants es deteriora el contingut de la fe i l'adhesió a alguns punts importants de la moral cristiana...

* *Falten evangelitzadors*: en canvi, per poder evangelitzar fan falta evangelitzadors. Homes i dones amb identitat; amb un coneixement profund de l'evangeli i una adhesió plena a la fe; que estimin l'Església, mantinguin la comunió apostòlica i vulguin la seva renovació; que estiguin ficats en el

món i sintonitzin amb les esperances i els problemes de la gent d'avui... L'*aggiornamento* que propugnava el Vaticà II, tot ell bolcat a la missió en el món, resulta poc viable si tenim un cristianisme tant *light*. Per això, formar i sostenir els agents d'evangelització és el més indispensable (*Revifar el do de Déu*, amb la pregària, l'acolliment i l'ajuda mútua). Es contrasta que darrerament hi ha alguns cristians amb identitat més forta i més espiritual, i no només entre els joves (i sense actituds fonamentalistes).

II. En concret, evangelitzar el món de la mobilitat

Més enllà de les definicions, el fenomen dels caps de setmana és un fet ja ben normal i estable. El 41 per cent de la població catalana té el costum de sortir els caps de setmana (el 31 per cent cada setmana; el 18 per cent tres caps de setmana al mes).

Deixo de banda el gran turisme d'estiu a la costa (juliol-agost), que s'allarga en molts llocs de Setmana Santa a Tots Sants (maig-octubre). En algunes poblacions (Lloret, Platja d'Aro, Calella, Sitges, Salou) hi ha un turisme de tercera edat de tot l'any. Al turisme de la costa, cal afegir-hi el de la neu i la muntanya i, darrerament, també s'ha difós molt el que s'anomena turisme rural (la tranquil·litat dels pobles petits).

Entorn del fenomen turístic estricte, s'hi mou tot un conjunt d'activitats extraordinàries, més enllà de la mateixa hosteleria, com ara mercats, manifestacions artístiques, congressos, etc. Tot cal tenir-ho en compte.

Pel que fa a les persones, alguns turistes forasters es *nacionalitzen*, és a dir, decideixen romandre definitivament a l'antiga població d'estiueig quan els arriba la jubilació. El col·lectiu dels empleats de turisme està integrat sobretot

per gent immigrada, sigui de temporada o definitivament. També treballen alguns estudiants. La població autòctona queda totalment afectada pel fenomen: canvi de professió, guanys econòmics, treball de moltes hores, intercanvi cultural, costums diferents, atemptats ecològics i urbanístics, etc.

1.- *El cap de setmana*, doncs, cada vegada té una importància més gran en el sistema de vida de la gent. Les persones divideixen la seva vida —a ritme setmanal o anual— en temps de treball i temps lliure.

El temps lliure no és pas un valor en si mateix (si un dorm o no fa res, p.e.). Tanmateix, enfront del temps de feina (una obligació per guanyar-se la vida), avui es dreça el temps d'oci o de lleure com una alternativa desitjable (temps per a la llibertat, les afeccions, la imaginació, les relacions personals). No voldria ignorar la importància del treball per la realització de la persona: molta gent treballa amb amor a l'ofici, i ser un bon professional, en qualsevol camp, és motiu de prestigi. L'altra cara és la plaga de l'atur, dels joves o dels grans. Però marxariem del tema...

Tornem al temps d'oci. Sovint pateix la imposició d'un consum alienat, la manipulació, la massificació, la rivalitat per aparentar, la superioritat abassegadora de la gent de ciutat... Per això, a vegades, el temps lliure és considerat com a temps d'irresponsabilitat i d'individualisme, enfront del temps obligat que és temps del deure i de les normes socials. No és un valor indiscutible el temps lliure, però sí una oportunitat per ser, per perfeccionar-se, re-equilibrar-se, obrir-se... El ritme entre treball i lleure sembla saludable per a l'home.

2.- *Alguns problemes i suggeriments per la pastoral:*

El turisme dels caps de setmana ens obliga a fer-nos aquesta pregunta: poden haver-hi cristians integrats en dues

comunitats, la de ciutat i la del cap de setmana?

Una enquesta recent obtenia aquestes respostes: el 42 per cent prefereixen tenir les activitats eclesials els caps de setmana; mentre que el 25 per cent entre setmana; i al 23 per cent els manca temps. Les activitats escollides no em resulten massa aclaridores: *amb joves* (31 per cent), *educació dels fills* (22 per cent), *matrimoni* (20 per cent), *catequesi* (6 per cent), *formació espiritual* (1,5 per cent). Francament resulta equivoc (p.e. les activitats amb joves sembla que les demanen els adults i no els mateixos joves, etc.)

Hi ha cristians que escullen la comunitat: tenen tota la seva vivència i activitat eclesial a la comunitat dels caps de setmana. Altres tenen un ritme compartit: les celebracions al poble de vacances, el diumenge; la catequesi a la parròquia de ciutat, entre setmana. A la comunitat on col·laboro, passa que algunes persones ben actives a la parròquia entre setmana (Catequistes, Càritas), no celebren mai l'Eucaristia dels diumenges a la parròquia de ciutat. Sembla una incoherència pràctica. Alguns ho suporten bé; altres es van distanciant de la comunitat originària, normalment més dinàmica, i poden esdevenir passius en les dues comunitats.

La mobilitat dels caps de setmana ens imposa un treball de conjunt de les parròquies d'una mateixa diòcesi i també de les de Barcelona i de les altres ciutats. Catalunya hauria d'esdevenir una autèntica *unitat pastoral* (el nostre tarannà individualista i les diferents pràxis i rutines de cada diòcesi no ho faciliten). El fenomen de parròquies emissores i parròquies receptors demana ser tractat de conjunt; el Concili provincial hauria de proposar resoldre aquesta qüestió a nivell pràctic.

Pel que fa al treball pastoral directe:

Destacaria l'acció pastoral amb estrangers residents habituals (matrimo-

nis de la 3a. edat). En aquest punt caldria no oblidar l'aspecte ecumènic, si són anglicans o protestants.

L'atenció pastoral als empleats/des de turisme, normalment originaris d'altres zones d'Espanya, hauria de ser prioritària. Temps enrera els organismes eclesials en tenien més cura i ara crec que s'ha perdut força. Caldria tenir en compte els aspectes directament de fe i els aspectes socials (situacions d'explotació, allunyament de la família, etc.).

Els estudiants treballadors en la temporada estiuenca són minoria però cal descobrir-los (p.e. com els nostres joves cristians coneixen el fet i s'hi relacionen). Àdhuc hi ha alguns seminaristes, més o menys camuflats, que caldria atendre.

Convé molt fer alguna activitat amb els hotelers i professionals del turisme, com ara una jornada o trobades d'intercanvi, sessions o conferències, i simples visites individuals (almenys una vegada l'any).

3.- *Alguna reflexió per acabar:*

El turisme és tot un món, variat i difícil, que fa temps que tenim al davant. El fenomen turístic és un *signe del nostre temps*, una oportunitat per a la missió. Però exigeix que els agents cristians hi anem amb els ulls ben oberts, disposats a comprendre les situacions, a reconèixer els valors humans que hi ha i a portar-hi els evangèlics. Un món de tanta mobilitat no admet tanmateix improvisacions. Hi ha d'haver algunes accions estables, que es van repetint cada any i que esdevenen habituals i conegudes.

a) Primer conèixer la situació. Cansats d'estudis sociològics, no ens podem estalviar de cap manera de llegir els informes i les dades que existeixen. Voler informar-se. El turisme, és sempre positiu? Cal mantenir l'actitud crítica davant d'aquest fenomen complex que no es redueix als turistes (i, per tant

la pastoral no es pot reduir a les misses en diverses llengües), sinó que hi ha els empleats, els professionals, els responsables de l'administració, etc, i que afecta a tota la població autòctona.

b) Portar al mig d'aquest món uns valors humans autèntics ja és evangelitzar. Unes relacions més humanes, els valors de respecte, de justícia, d'estimació de la natura, tot això està en la dinàmica de l'evangelització.

c) L'intercanvi de cultures és una riquesa, però també cal defensar la pròpia identitat cultural i l'esperit del país (sense tancaments). Cal tenir i donar criteris: veure els valors i els contravalors dels costums dels altres (no tot és indiferent). I en l'aspecte religiós, tenir clar que el diàleg enriqueix, però el relativisme (sincretisme o fals irenisme) no és un bon camí. Hi ha un autèntic perill, i no només per als joves; caldria formar seriosament per al diàleg amb els altres cristians, i ara especialment amb l'Islam. Vetllar i preparar els matrimonis mixtos (alerta quan un contraent és islàmic; hi ha una normativa canònica i pastoral).

d) Pel que fa als sacraments, les estructures i les normes jurídiques no haurien de ser massa rígides (sovint no s'entenen les nostres raons que deriven de la pertinença geogràfica a una parròquia). Hauria de prevaler una actitud d'acolliment. En general, en aquest món de la mobilitat (i especialment dels caps de setmana) hom desitja que es pugui escollir el lloc de la celebració dels sacraments. Caldria salvar dos requisits indispensables: el marc d'una comunitat eclesial real (no una simple festa familiar) i la preparació catequètica prèvia. Cal encara vetllar per la igualtat i no caure en les diferències. En general, s'hauria d'admetre que els sacraments es poden celebrar també en la comunitat parroquial de residència dels caps de setmana (i àdhuc en la comunitat dels pares, p.e.), però s'ha d'assegurar qui-

na de les dues comunitats fa la catequesi prèvia.

e) Les homilies. En tot es requereix que els pastors mantinguin una actitud pastoral *diligent*. Pel que fa a la predicació, cal l'estudi de l'Esriptura, però també redactar unes homilies serioses, que incideixin en la vida real de la gent i que —en temps de vacances sobretot— siguin molt breus. Tot el que sigui facilitar la comprensió i la participació d'uns cristians tan diversos és un encert. Però les intervencions han de ser molt catequètiques i breus. No s'ha d'allargar la missa.

f) Organitzar bé l'acolliment (“*quan era foraster em vau acollir*”). Les vacances i la mobilitat són també propícies a practicar l'hospitalitat. Una

parròquia oberta a tothom demana molts tipus de disponibilitat: des d'estar a punt per atendre les persones que volen parlar i consultar —cal no oblidar el sagrament de la reconciliació— fins als grups de joves que passen, que demanen aixopluc (què convé fer?) i sobretot atendre els marginats (Càritas no tanca a l'estiu, però, com ha de funcionar una Càritas en el món del turisme i a l'època de vacances?).

g) Mai no és superflu l'esforç d'informació: horaris de misses, de trobades de joves o de matrimonis, d'un grup de litúrgia per preparar la missa internacional, de catequesi (si s'escau) i àdhuc de concerts, etc. És positiu tot el que ajuda a fer *present* la comunitat eclesial enmig del món turístic.

“
*Hem viscut per salvar-vos
els mots,
per retornar-vos el nom
de cada cosa.*”

Salvador Espriu

Fidels a la nostra inquietud i vocació de suport a diferents manifestacions culturals, a ENHER patrocinem la I MOSTRA DE REVISTES EN CATALÀ. I felicitem a totes elles per l'energia amb la que divulguen la nostra llengua.

ENHER, PATROCINADOR DE LA 1ª MOSTRA
DE REVISTES EN CATALÀ

 enher
En bona companyia

PASTORAL DEL LLEURE

La presència i intervenció de l'Església en el camp del lleure, sobretot mitjançant els esplais, compta a casa nostra amb una llarga trajectòria. Però és també tema que preocupa avui a molts, donats els canvis i les incerteses en l'acció pastoral a desenvolupar.

Quaderns de Pastoral ha demanat una reflexió a fons i dona a conèixer així mateix el *Directori pastoral per als centres d'esplai cristians*, elaborat el novembre de 1991.

UNA PASTORAL DE L'EDUCACIÓ EN EL LLEURE

MANEL VALLS, consiliari general de Coordinació Catalana de Colònies,
Casals i Clubs d'Esplai

Introducció

El lleure, el temps lliure, ha esdevingut antropològicament un *problema*. Un problema per a l'organització social, un problema en el camp educatiu i eclesial, un problema en l'ordre personal i familiar i també, com a conseqüència, un problema pastoral de primer ordre. En efecte, el lleure pot oferir uns preciosos espais de creixement i de regeneració personal, de socialització, d'educació, d'identificació i de creativitat, etc. O pot lliscar pel pendís del mer *consum* i fins i tot de la degradació personal i social, en ser

considerat un temps *residual*. Un temps que el jove fàcilment converteix en objecte dels seus capricis, en satisfacció del seu instint. Un temps per realitzar només *allò que li ve en gana*.

Responent a la necessitat de donar una acollida a aquest *problema*, és com ha anat sorgint, en la majoria de les diòcesis catalanes, la realitat dels *esplais*, sobretot d'infants i d'adolescents. A Catalunya, la presència i intervenció de l'Església en el camp del lleure compta ja amb una llarga trajectòria. Les primeres colònies es remunten al primer terç de segle. La rea-

litat actual és numèricament i significativament important. Només a la diòcesi de Barcelona el *Moviment de Centres d'Esplai* Cristians (MCEC) agrupa més de 175 centres d'Esplai, amb més de dos mil joves monitors i monitores. A nivell interdiocesà, és la *Coordinació Catalana de Colònies, Casals i Clubs d'Esplai*, l'entitat eclesial que els aplega sota una mateixa *Proposta Educativa* i en coordina els seus diversos aspectes. La *Proposta Educativa* juntament amb el *Directorí Pastoral per als Centres d'Esplai Cristians* són com les dues columnes sobre les quals es vol anar edificant aquest moviment educatiu eclesial al nostre país (ambdós documents es poden trobar al llibre *Pedagogia i pastoral en l'esplai*, Claret, 1993).

Voldria, en primer lloc, oferir algunes senzilles reflexions de tipus antropològic i fins i tot teològic sobre el sentit del lleure. I a continuació, en una segona part, comentar algunes de les qüestions més candents en l'actualitat pel que fa a l'atenció i a la cura pastorals d'aquesta realitat educativa tan peculiar.

Dimensió antropològica i teològica

El lleure, quan no hi ha una clara intervenció educativa, esdevé a poc a poc un temps de *consum*, un temps, per tant, ell mateix *consumat*; un temps en el qual tot es conclou amb el seu transcórrer. Es passa i s'acaba *passant*. El lleure, en tant que temps *residual*, es configura inicialment dins la consciència de la persona com un temps finalment *lliure* per si mateix i per tant com un temps desitjat, en el qual no existeix la constricció pròpia del temps de treball o d'ocupació productiva. Però, de fet, es tracta d'un temps que risca d'aparèixer com un temps fonamentalment buit, al marge

de les múltiples formes de la pertinença parcial al treball, a l'escola, a la família, a l'església. Com si el projecte d'una unitat i coherència de vida fos també quelcom merament constrictiu i impositiu, del qual hom tendiria a desempallegar-se, sense inhibició, durant el seu temps lliure.

El lleure ha esdevingut, preferencialment, el temps per al consum. Però el model de consum és com un "*pa que es fa malbé*" (Jo. 6,27), és a dir, un pa que sacia, però només per un instant; un pa que saciant es consuma i s'esvaeix, i així introdueix la vida de les persones, sobretot dels joves, en l'esvaniment i el tedi. El consum correspon a una *necessitat* immediata, però sense temps i sense història. Sense contingut. Sense perspectiva i sense tradició. Per això cal que ens preguntem, en tant que educadors i pastors: existeix el temps lliure o un temps que demana ser alliberat, salvat, redimit? El que en cap moment pot passar és que acabem destinant a l'educació només el temps *d'obligació* o de *responsabilitats* indefugibles, sinó que hem de treballar per forjar unes noves generacions que valorin el seu temps personal com l'espai més lliure, i lliurement escollit, per créixer i madurar com a persones i com a cristians.

Com és possible de recuperar el valor del lleure? Només hi ha un camí: recuperant el valor mateix del temps, aprenent del mateix temps lliure el veritable sentit donat al temps de la vida humana. Permeti'm, el lector, recórrer a aquesta bonica explicació del filòsof A. J. Heschel, arrelada en el sentit bíblic: "*La gent coneix el temps des del punt de vista professional, però no el coneix íntimament. Hem de decidir si acollir un jorn com una esposa o com un esclau, com una reina o com una bruixa. L'hebraisme acull la setena part del temps com una reina i com*

una esposa, ensenyant-nos a celebrar aquest dia –el dissabte– de manera semblant a una festa nupcial. En les altres sis parts del temps, regna aquella atmosfera que existeix durant els preparatius per a les noces. Estem a punt per al festeig". (Il sabato, Rusconi, 1972, p.151).

Per a nosaltres cristians, encara hi ha un motiu més fort i consistent: és en la persona de Jesucrist, que som introduïts en aquella intimitat de la qual ens parla Heschel. En la Resurrecció de Crist, el temps ha entrat per sempre en l'eternitat. Alliberat dels seus límits, aleshores el temps es manifesta en tota la seva veritat, com el lloc de l'esperit, el paradís retrobat, en el qual Déu i l'home conversen de nou amicalment. El temps esdevé un temps de conversió, de retorn a Déu, de diàleg amb Déu. Un temps en què el nostre desig és purificat: en estar la nostra vida en les mans de Déu, aleshores no desesperem ni pretenem d'experimentar-ho tot, ni de voler-ho tot, perquè el tot de la nostra vida ja ens és donat i ens omple el cor, perquè el nostre desig no degenera en la possessivitat del *carpe diem*, sinó que s'acreu dins la lògica del Ressuscitat: "*qui perd la seva vida per causa meua i de l'evangeli la recobrarà*".

Des d'aquesta perspectiva, ja evangèlica, aleshores el temps lliure esdevé el lloc on conrear la gratuïtat de les relacions, la joia de l'amistat i dels afectes, un lloc on hi ha temps per a tots i per a cadascú, i sobretot per a Déu. El lleure esdevé també el lloc de la contemplació, de l'escolta, de la lectura, de la música i dels ritmes, del cant i de la dansa, del joc i de la festa. Jugant i fent festa, ens alliberem de la pressió de l'actual sistema de vida i rient de bona gana reconeixem que les coses podríem anar d'una altra forma. En un clima de llibertat i d'alegria,

se'ns anticipa i se'ns permet d'experimentar una nova manera de viure, un nou estil de vida. Per això, des d'un punt de vista pastoral i educatiu, el temps lliure esdevé el lloc fins i tot en què ens és possible de recuperar el valor simbòlic de l'existència, on es retroba el significat mateix de la vida: lloc d'acció de gràcies, lloc de pregària, lloc de contemplació meravellada pel do de la creació.

En la Constitució pastoral *Gaudium et Spes*, del Concili Vaticà II, aquest alt magisteri eclesial ens ofereix unes precises orientacions de cara a la valorització plena del lleure, quan convida els cristians i tots els homes a treballar per tal que esmercin "*el temps lliure en descans de l'esperit i en reforç de la sanitat espiritual i corporal*" (GS, n.61) i els exhorta que "*col·laborin a fi que les manifestacions culturals i les activitats col·lectives, pròpies del nostre temps, s'amarin d'esperit humà i cristià*" (ibid).

La directora de l'Escola de l'Esplai de la diòcesi de Lleida, la pedagoga Antonieta Mateus i Gorgues, plantejava recentment la necessitat de vincular més orgànicament les diverses aportacions educatives i pastorals que provenen de la família, l'escola, l'esplai, la parròquia, etc.: "*veig el perill que les famílies van per la seva banda, l'escola al seu aire i la parròquia a la seva marxa. Però ens podem quedar tan tranquils? En tots hi ha una actitud receptiva, però les institucions estan desvinculades*" ("Educar des de la transcendència", a *Catalunya cristiana*, n.783.). En el paràgraf citat, l'autora feia referència, sobretot, a la problemàtica que susciten els grups de joves de postconfirmació, però igualment ho podríem aplicar a la realitat dels esplais: "*l'accés a Déu –diu A.Mateus– pot donar-se en qualsevol moment de la vida i en les circumstàncies*

més diverses. De tota manera és important la infantesa i l'adolescència com a moments clau de constitució i plasmació de la personalitat. Per això són moments educatius privilegiats i a ells es dedica el màxim de temps de la vida del nen o nena. També el coneixement de Déu (no solament teòric, sinó significativament) pot ser experiència, si se'ls ofereix. Però, qui ho ha de fer? Els primers responsables són els pares, però no els únics. Des de les famílies, des de les parròquies, des dels moviments d'esplai, des dels col·legis... des de qualsevol entitat que es digui evangelitzadora" (íbid).

La realitat de l'esplai és, a la meua manera de veure, una realitat educativa infravalorada pastoralment. Analitzem a continuació la necessitat d'una més gran sol·licitud pastoral per part de l'Església en aquest camp.

La sol·licitud de la comunitat cristiana

Les senzilles reflexions que acabem de formular ens serveixen prou bé per tal que justifiquem la necessitat imperiosa d'una més decidida sol·licitud pastoral pel que fa al camp de l'educació en el lleure. És veritat que a voltes els recels han estat justificats, *"perquè durant uns anys els centres d'esplai foren considerats, per part dels qui exerciren una especial influència ideològica en la pastoral eclesial, com una mera tasca de suplència. Aquest fet provoca el naixement de no pas pocs centres la professionalitat dels quals, en alguns casos ben ambigua, feia que apareguessin com a problemàtics als ulls dels ambients eclesials més estrictes. D'altres, en canvi, més comprensius, es limitaren a encaixar-los com un servei d'entreteniment de la mainada, sense gaires pretensions educatives i, per tant, sense inserir-los eficaçment en la*

vida i en la marxa de la comunitat eclesial" (M.Valls, "Centres d'esplai i evangelització", a *Estris*, n.36).

Un dels motius pels quals em sembla que alguns ambients eclesials no valoren suficientment els espais des d'un punt de vista pastoral i evangelitzador, podria residir probablement en la manca d'una reflexió sobre el *fet educatiu* i de la correlació estreta que s'ha de donar entre *pastoral i educació*, en ser els infants i els adolescents els destinataris de la nostra acció evangelitzadora. La còmoda reducció al camp estRICTE i específic de la *catequesi* en moltes parròquies i comunitats, sense que els seus responsables s'hagin plantejat mai la relació de la mateixa catequesi amb l'educació integral de l'infant i amb l'educació del seu temps lliure, té com a conseqüència —crec que força deplorable— la renúncia a intervenir educativament en un sector complementari a la catequesi com és l'esplai i a deixar aquest en mans d'altri.

Cal reconèixer les moltes dificultats amb què sovint es troben els pastors. La pobresa de recursos humans i de mitjans de tot ordre estan a l'arrel de moltes d'aquestes situacions. Però amb la mateixa claredat hem d'afirmar també que moltes vegades es pretén iniciar en cristià uns infants i uns adolescents sense reflexionar prou sobre les conseqüències educatives que aquest fet comporta, i així, després se'ls exposa massa aviat a la intempèrie, massa a l'estacada —quan en realitat vivim uns temps d'inclemència molt notable—, ometent de crear en favor d'ells un ambient propici en què, amb una orientació cristiana i amb la col·laboració de pares, mossens i educadors, desenvolupin pràcticament tot allò que se'ls ha ensenyat o se'ls està ensenyant teòricament sobre la vida cristiana.

Quan no se'ls proporciona aquest ambient, infants i adolescents acaben cercant aleshores la *vida* al marge de l'ambient eclesial, amb el consegüent perill d'una dicotomia que, amb el temps, difícilment se sosté. Les amistats, les joies, els afectes, els jocs, les relacions, els interessos més profunds, tot allò que té per a ells algun significat vital, acaba per trobar-se *més fora* de l'àmbit eclesial que no a dintre, amb la qual cosa es corre el risc que acabin associant església-missa-parròquia-catequesi, etc. al sector més insípid i avorrit de la seva existència que no al sector més interessant, globalitzador i engrescador de la seva vida.

No propugnem, amb aquestes constatacions, la creació de grups closos i tancats en si mateixos, però sí fer més real i creïble l'experiència cristiana dins del mateix ambient eclesial. Perquè si no som capaços de viure aquesta riquesa de relacions al si de la comunitat cristiana, difícilment les relacions a l'exterior estaran suficientment impregnades de cristianisme i de força evangelitzadora. La comunió cristiana és expansiva. No podria ser, aquesta, una de les causes per la qual moltes parròquies han perdut progressivament, i sense saber com aturar-ho, la incidència sobre el seu entorn real: famílies, escola, associacions, barri, etc., perdent també, i com a conseqüència, una base social mínimament reconeguda i significativa que assegurí el seu futur? La dessolidarització de moltes parròquies respecte a l'entorn social és avui real i fins i tot dramàtica. La parròquia corre el risc d'esdevenir un marginal reducte que viu a part i en el qual ja no es produeix cap interacció amb la gent, en no existir realitats —com ara l'esplai— que li facin de *pont* o de *lligam* amb les realitats humanes, familiars i socials, que l'envolten de manera més pròxima i a les quals es deu com a agent evangelitzador.

Tanmateix, la manca d'un clergat jove —els vicaris— ha estat segurament una de les causes per les quals, aquests anys, molts esplais, deixats en mans d'uns joves generosos però sovint inexperts i poc madurs, necessitats ells mateixos de la formació, de l'assessorament i de l'acompanyament i orientació d'adults significatius, no han reeixit prou com a plataformes d'evangelització, creant-se unes desconexions perilloses entre esplai i parròquia, entre esplai i evangelització. Des de les entitats de la Coordinació i des de l'equip dels dirigents dels Moviments d'esplai cristians de les diverses diòcesis, els plantejaments evangelitzadors s'han anat perfilant cada vegada amb major claredat. Però, difícilment aquests es podran dur a terme, si per part de les comunitats, de les parròquies, dels responsables de l'esplai i de les famílies no s'estableix un marc d'intervenció i de col·laboració comunes. Perquè no s'evangelitza "*des de l'asèpsia de preteses situacions químicament pures, sinó des de la carn i el fang de processos de maduració de persones i de grups*" (M.Valls, *ibid.*).

El Directori Pastoral

El text del *Directori Pastoral per als centres d'Esplai Cristians*, és la darrera i més important *eina* que la Coordinació Catalana dels diversos moviments, serveis o grups diocesans d'esplais han assumit com a criteri orientador que ha d'impulsar el caràcter evangelitzador de la seva tasca educativa. Es tracta d'un text senzill però clar i aclaridor que demana ser conegut i estudiat pels diversos agents de la pastoral i que ha de ser objecte d'una anàlisi i reflexió acurades en el currículum formatiu dels directors de centres d'esplai, consiliaris, animadors de la fe, pares responsables i, també, al seu nivell, dels monitors de base.

El *directori pastoral* no expressa tant un *dictat* imperatiu com un itinerari a seguir. Proposa unes pautes d'orientació per assolir un objectiu determinat. Que no sigui un *dictat* no significa que sigui facultatiu o potestatiu: l'objectiu i les línies de fons són vinculants. Coordinació Catalana els ha assumit i els nostres bisbes els han aprovat.

A continuació descrivim breument el contingut de les seves quatre parts amb la finalitat d'ajudar a una lectura més comprensiva i intel·ligent del document. Deixem a part la introducció, atès que ja hem fet referència en el que hem dit anteriorment a alguns dels seus elements més significatius.

El primer capítol titulat *missió evangelitzadora de l'esplai*, vol ajudar-nos a respondre la pregunta *qui som?* És decisiu que tots els membres integrants de la realitat educativa que és l'esplai cristià parteixin de la convicció que estan col·laborant amb un *moviment educatiu-evangelitzador* i, per tant, amb un moviment eclesial. En aquest sentit, cal que prenguin consciència que no són algú que educa en nom propi, des d'una idea o un projecte personal particular, o des d'una teoria, o des d'una ideologia, sinó algú que educa des del reconeixement de la vida i de la persona d'un *Altre*: el Déu-Amor manifestat en la humanitat de Jesucrist. L'esplai cristià, el fan una gent que *cerca* com tant d'altra gent, però una gent que d'alguna manera també ja *ha trobat*, o *s'ha trobat* amb aquest *Altre*. La seva crida i la seva missió determinen el seu estil, inspiren el seu treball educatiu, modelen els seus criteris i els seus judicis. D'ací, el sentit *evangelitzador* de l'esplai cristià i el seu marc eclesial, i la seva base teològica: és el que ens explica el *primer capítol*.

El segon capítol, *l'estil de l'animació al servei de l'evangelització*, i el

tercer capítol, *la proposta cristiana a l'esplai*, responen a les preguntes següents: *des d'on evangelitzem?*, i també: *com ho podem realitzar?* Doncs bé, l'esplai cristià vol evangelitzar des de l'animació i l'educació. És important de descobrir el significat actual de la paraula *animació* i la seva correlació amb la realitat del que és l'educació. És interessant la distinció que es fa entre esplai i catequesi, no precisament amb la voluntat de separar o allunyar ambdues realitats, sinó només per distingir-les amb la finalitat de cercar millor la seva complementarietat. També l'esplai cristià ha de fruit d'uns moments catequètics, a voltes ocasionals, a voltes relacionats amb algun fet viscut o celebrat. L'animació és l'estil, marcadament lúdic, amb què es vol educar i evangelitzar. I l'evangelització, de la qual també se'n precisa el significat, es realitza tot educant i animant. L'educació en l'esplai cristià, podríem dir que esdevé animació que porta a acollir amb joia i a desitjar de viure en la quotidianitat el missatge de l'evangeli. Desig de conèixer i estimar una persona, *Jesucrist*. I no simplement de limitar-se al cultiu d'uns simples valors.

Finalment, el quart capítol, *els animadors-educadors de la fe*, respon a la pregunta: *qui n'assumeix la responsabilitat?* Aquest és el gran repte de l'esplai: la confluència de les diverses responsabilitats en un projecte comú. Aquest capítol està molt pensat de cara als monitors, principals protagonistes estratègics de la missió evangelitzadora que tenen els esplais cristians, però ells mateixos necessitats de formació. L'evangelització implica, en primer lloc, deixar-se evangelitzar un mateix: obrint-se a la paraula del Senyor, al reconeixement de la seva presència en l'Església i en la mateixa vida, deixar-se interpel·lar pels infants, pels adolescents, pels fets i per les circumstàncies

tant diverses que hom troba. Perquè el projecte educatiu de la Coordinació s'alimenta, s'inspira i viu d'una realitat que la precedeix i que ella ha de traspassar a unes altres. Això demana una *iniciació*, un *aprenentatge*, un *camí*, un *mètode*.

En aquest darrer capítol, el lector hi trobarà també la descripció succinta dels continguts de formació bàsics per als monitors, el sentit de la *militància* i de l'*espiritualitat* que suposa ser monitor-educador d'un centre d'esplai cristià i les actituds profundes des de les quals aquests han d'educar.

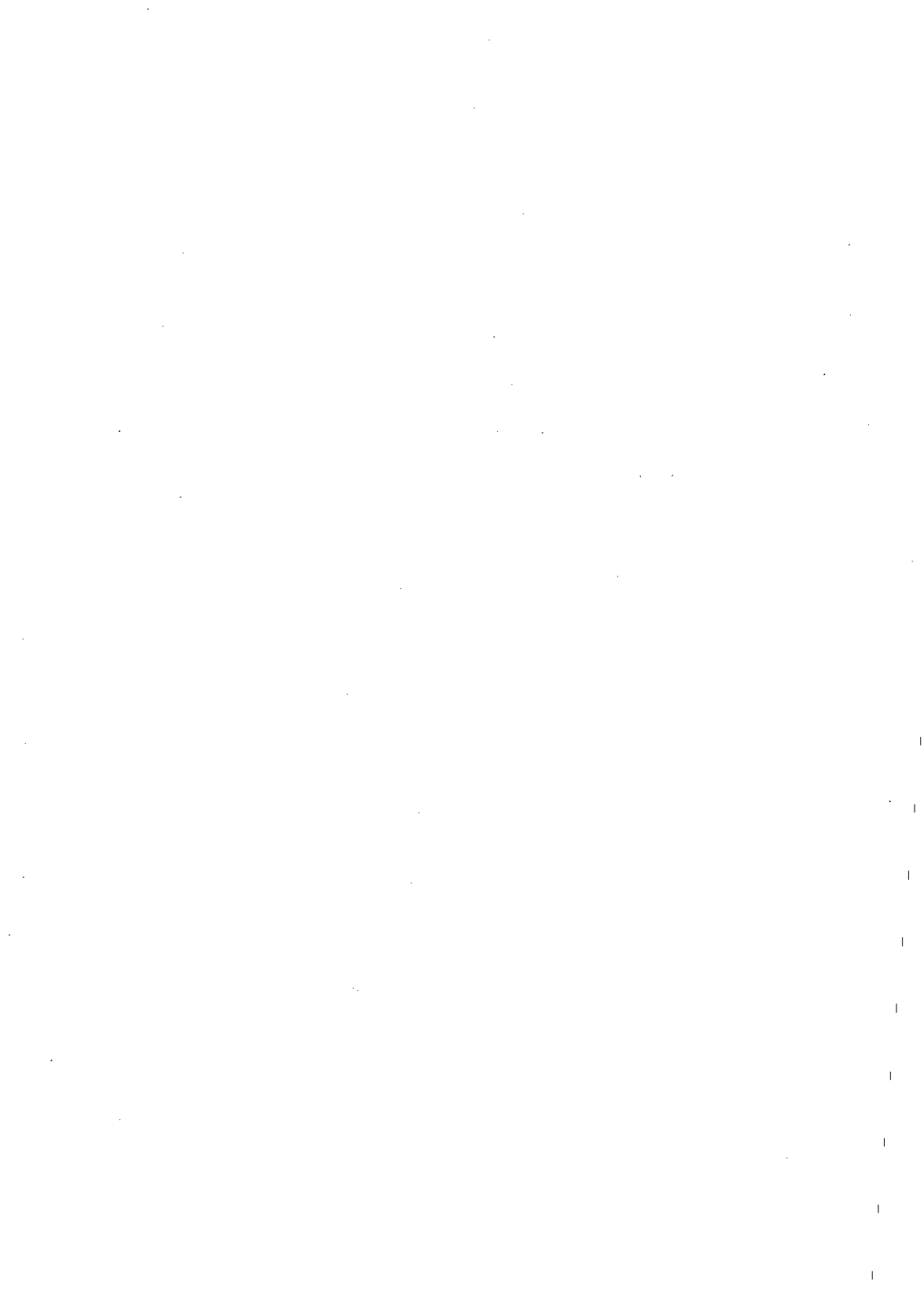
Conclusió

Les nostres comunitats cristianes i les parròquies en general poden fer una gran contribució per tal que la realitat de l'esplai esdevingui de veritat una plataforma evangelitzadora. No és un camp, l'esplai, perquè els joves de post-confirmació o els joves que ja pertanyen a moviments apostòlics hi projectin el seu compromís cristià i evangelitzador? Com més la cantera dels monitors tingui aquesta procedència, menys dificultats sorgiran després, constatat el fet que la incorporació dins de l'esplai d'uns joves poc motivats en un sentit cristià relenteix el dinamisme evangelitzador que li és propi. Amb tot, no podria ser aquesta una preciosa ocasió per desvetllar el sentit religiós d'aquests joves que ens vénen amb un gran esperit de servei de cara als infants? Tanmateix, per aquesta raó cal que la identitat del centre sigui ben

clara des del començament, per tal que no es caigui en la temptació d'estar permanentment re-definint i re-començant sempre des de zero. Però a més de la identitat és imprescindible l'acompanyament personal d'aquests joves que fan de monitors per ajudar-los en el camí de creixement de la fe.

Em permeto, encara, de fer algunes preguntes en veu alta: aquests joves, no haurien de ser ajudats per la parròquia i el Moviment d'esplai cristians, d'una forma coordinada, per tal d'inserir-los més plenament dins la comunitat? No es fa necessari plantejar-los seriosament –i exigir-los, si cal– un itinerari formatiu i educatiu? Més preguntes: la parròquia, s'ha plantejat el problema educatiu?, dedica el temps necessari, les persones i elscontres suficients amb els monitors o amb el responsable de l'esplai?, els ofereix alguna proposta concreta de col·laboració i d'entesa? En el calendari d'activitats, la parròquia es pren seriosament la realitat de l'esplai i la dóna a conèixer com una realitat seva?, se'l sent seu de veritat?, s'han pensat moments de festa i d'encontre per al conjunt de tota la comunitat, en els quals es tinguin presents realitats educatives com l'esplai?, han pensat junts i han proposat plegats, de manera incisiva i engrescadora, la realitat de l'esplai cristià?

Confio que cadascú faci seus tots aquests qüestionaments, els quals ajudin a una re-formulació més feliç del paper de l'esplai dins la pastoral infantil i juvenil.

DIRECTORI PASTORAL PER ALS CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

Introducció

La valoració sobre la realitat dels esplais a les nostres diòcesis ha anat canviant amb el temps. Fa uns 20 anys quan hom es referia a l'*avui* dels esplais de l'Església es parlava d'un *servei de suplència*. Les circumstàncies socials i polítiques del país justificaven aquest plantejament. Però ja aleshores, quan es parlava del seu *demà*, s'invocava clarament la *recerca d'una identitat*. Aquell *demà* és ja el nostre present.

La Proposta Educativa de la Coordinació Catalana recull molt bé el canvi de perspectiva i pren la identitat cristiana i eclesial com el punt de referència bàsic i fonamental que la configura. Enmig d'una situació social i cultural, marcada per un positiu pluralisme de projectes, d'institucions, i d'institucions i identitats, als esplais cristians els pertoca aprofundir i reforçar la seva pròpia identitat.

L'educació en la fe és i ha de ser sempre, per tant, un punt essencial del treball educatiu que realitzen els esplais cristians. Tanmateix, havent subscrit la Coordinació la Proposta Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears, és lògic que aquesta no es quedi a nivell de principis i d'intencions, sinó que cerqui orientacions més pràctiques i concretes. Aquest és, precisament, el propòsit del present Directori Pastoral per als centres d'esplai cristians.

Som conscients que la realitat dels nostres esplais és força diversa segons es troben a ciutat o a pobles, en zones populars o en barris benestants, però pel que fa al desenvolupament de la seva identitat cristiana hem d'esforçar-nos en caminar vers una meta i uns objectius comuns, si bé els itineraris i els processos poden ser diferents segons la realitat de cada lloc.

Cal comptar també amb la diversitat dels destinataris de la nostra acció educativa: infants, pre-adolescents, adolescents i joves. L'atenció pastoral a cadascuna de les edats no està especificada en el present Directori i requerirà ulteriors desenvolupaments. El nostre Directori es limita al marc general del centre d'esplai cristià i insisteix, sobretot, en la formació cristiana i en el testimoniatge dels monitors-educadors.

El Directori precisa, il·lumina i concreta el lloc que els esplais cristians ocupen en la pastoral. No dóna, però, cap recepta, sinó que solament obre un horitzó i assenyala una colla de pistes concretes per mitjà de les quals la Proposta Educativa pugui rendir al màxim evangèlicament i pastoralment.

L'aprofundiment i el reforçament de la identitat cristiana dels nostres esplais no s'ha de confondre amb l'adopció de cap actitud defensiva. Es tracta, contràriament, de reforçar la seva capacitat de proposta a la societat, perquè creiem que la

proposta cristiana és una proposta veritablement humanitzadora que no tanca l'home en si mateix sinó que l'obre a l'esperança del Regne.

Els destinataris d'aquest Directori són els agents de pastoral en general, però pensem, concretament, en els equips de monitors, consell de pares, responsables, consiliaris, rectors de parròquies i comunitats, consells pastorals, etc.

Cal esperar que el present Directori, preparat per nosaltres, el Consiliaris Diocesans de la Coordinació Catalana, ajudi a superar aquella sensació que tantes vegades hem constatat de l'esplai com una realitat insuficientment valorada pastoralment.

1. MISSIÓ EVANGELITZADORA DE L'ESPLAI

El lloc que l'esplai ha d'ocupar en la pastoral de l'Església

Acció evangelitzadora i educadora

1.1. L'activitat que l'Església realitza en el camp de l'esplai no és una simple tasca de suplència, sinó una acció que deriva de la mateixa missió evangelitzadora i educadora. L'Església es fa present en el món del lleure, responnent a unes necessitats concretes de les famílies, de la societat i de la mateixa comunitat cristiana.

Integració en la pastoral eclesial

1.2. La diòcesi, arxiprestat, parròquia, moviment i d'altres institucions de l'Església que realitzen una tasca d'esplai o que tenen centres d'esplai, han d'integrar aquestes realitats educatives en els plans pastorals respectius, per tal que els seus membres tinguin la possibilitat de rebre el missatge de l'Evangelí i no els manqui el suport i ajut de tota la comunitat cristiana. Concretament, l'esplai ha de participar de la pastoral infantil i juvenil i ha de constituir un element important de la pastoral familiar.

Els pares, primers responsables

1.3. El centre o el grup d'esplai ha de tenir molt present que els primers responsables de l'educació dels fills són els pares, amb els quals ha de col·laborar sempre. Tanmateix, cal realitzar envers ells una tasca de sensibilització i desvetllament de la seva responsabilitat educativa i se'ls han d'oferir noves perspectives i possibilitats de realitzar competentment la seva delicada i irrenunciable missió.

Dimensió evangelitzadora de l'esplai

En sintonia i comunió amb la Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears

1.4. Els esplais cristians assumeixen plenament la Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears i la fan efectiva en el marc específic i propi que els caracteritza, que és el lleure.

*La persona, oberta al
Transcendent*

1.5. El centre d'esplai és un espai de creixement i de formació integral dels infants i dels joves. El seu projecte educatiu arrenca del reconeixement de la vinculació profunda de la persona humana amb la Transcendència i, per tant, de la necessitat d'acompanyar l'infant, l'adolescent i el jove a viure activament aquesta vinculació. Això implica que és prioritària la tasca de fer brollar del seu interior l'energia espiritual que els ha de permetre construir-se com a persones obertes al Transcendent.

*Sentit cristià del
Transcendent: Déu que
ens estima i ens dóna
Jesucrist, la seva imatge
plena.*

1.6. Per a nosaltres, cristians, la Transcendència no significa quelcom abstracte i llunyà, com podria ser, per exemple, una força còsmica impersonal, sinó DÉU que ens estima amb un amor totalment personal. La humanitat de Jesús és, com professem els cristians, la mediació plena i definitiva de Déu, gràcies a la qual Déu ha posat en nosaltres la seva imatge i ha volgut participar en el nostre destí. En Jesús, Déu i l'home han esdevingut radicalment propers, tant, que ambós són en Jesús una mateixa realitat personal, única i irrepetible.

*Conseqüències
educatives de
l'Encarnació*

1.7. Aquest fet, que anomenem el *misteri de l'Encarnació*, té un seguit de conseqüències, fins i tot educatives, per tots i cadascú de nosaltres: la humanitat de cada persona no és només un conjunt d'esdeveniments físics, més o menys aplegats casualment, ni solament una cadena de reaccions físiques. La nostra humanitat, feta a imatge i semblança de Déu, té una dimensió més pregona: és una *mediació* en la que Déu s'hi fa present i que, per això mateix, cal reconèixer com un do i acollir en la responsabilitat. Això fa que la nostra vida de cada dia, teixida de treball, estudi i lleure, de joies i de penes, sigui tota ella el lloc en el que Déu se'ns fa present i, per això mateix, el lloc de la construcció apassionada del Regne que Jesús proclamà en les seves Benaurances. D'aquí arrenca la nostra mirada sobre els infants, adolescents i joves que tenim encomanats i l'estil educatiu amb què volem treballar.

*Jesucrist, plenitud
d'humanitat*

1.8. Tal com assenyala la Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears, *en Jesús, el Crist, hi descobrim la realització de les aspiracions més nobles i pregones de la humanitat*. Això vol dir:

a) Que es tracta de presentar Jesucrist no purament des de l'atractiu que representa com a ideal humà, sinó en tota la seva dimensió de misteri, vivent en l'Església.

b) Que cal preparar els infants i joves per al coneixement i adhesió a la persona de Jesucrist, present en la història. I, des de l'Evangelí, impulsar-los a construir una societat i una església lliures de tota alienació.

c) Que cal acompanyar el jove perquè sigui capaç de viure la Bona Nova dins del seu ambient, com llevat enmig de la pasta; protagonista, per tant, de l'acció pastoral. És el que l'*Evangelii Nuntiandi* expressa així: *evangelitzar significa, per a l'Església, portar la Bona Nova a tots els ambients de la humanitat i renovar-la (EN. 18) (Proposta de Pastoral Joventut, n^o2).*

Què significa "evangelitzar"?

1.9. L'evangelització implica sempre un testimoniatge i un anunci de Jesucrist. Seguint el que Pau VI diu a l'*Evangelii Nuntiandi*, nn. 21 i 22, no hi ha evangelització si només hi ha *anunci* sense testimoniatge. L'anunci sense testimoniatge es redueix a mera informació verbal que no cala fons en l'ànima. El testimoniatge sense anunci pot obstaculitzar o impedir la plena comprensió de la seva significació i referència evangèliques, quedant reduït a un mer humanisme.

Evangelitzar responsables i monitors

1.10. L'esplai cristià té una missió evangelitzadora respecte dels mateixos joves monitors i responsables, principals agents evangelitzadors d'aquest espai educatiu, als quals cal acompanyar i orientar perquè vivint, creixent i madurant com a cristians, el seu servei sigui sempre ben coherent amb l'esperit evangèlic.

Seguir i respectar els processos

1.11. L'evangelització, anunci-testimoniatge, cal que es realitzi, però, seguint un procés educatiu que cal saber respectar. La vida humana i l'experiència de la fe es desenvolupen i creixen com una llavor. Per això l'atenció als continguts i l'experiència de la fe s'ha de conjugar amb l'atenció a la llibertat, les motivacions i les situacions de cada persona, de manera que progressivament brollin d'ella actituds ben integrades i significatives.

L'esplai cristià, una realitat oberta

1.12. El centre d'esplai cristià està obert al servei de tots els infants, adolescents i joves, qualsevulla que siguin les seves diferències de cultura, raça o religió, les famílies del quals acceptin els seu projecte educatiu i el seu ideari cristians. Tindrà, però, una especial atenció als més necessitats.

2. L'ESTIL DE L'ANIMACIÓ AL SERVEI DE L'EVANGELITZACIÓ

El sentit de l'animació en el món de l'esplai

Com evangelitza l'esplai cristià?

2.1. El centre d'esplai evangelitza educant per mitjà d'un estil de l'animació que s'expressa en un estil de relacions, en un estil de vida i en un mètode.

Què vol dir "animació"?

2.2. La noció d'*animació* comporta, sobretot, donar vida: potenciar la interioritat de la persona, la creativitat i la presa de consciència de les pròpies possibilitats: desvetllar en cada persona la joia de viure i el coratge d'esperar, preparant-la a construir-se a si mateixa amb sentit a partir dels valors de l'evangeli.

L'animació: estil i mètode

2.3. L'animació, com a estil de relacions crea llaços, responsabilitat, i valoració de cadascú. Com a estil de vida suscita en la persona una obertura a la pròpia realitat i a la dels altres, per assumir-la i transformar-la. Com a mètode selecciona els recursos educatius disponibles i els organitza en un model de relació educativa i comunicativa, en una estratègia de temps, lloc, agents, processos, etc.

Importància educativa del grup

2.4. El lloc més adequat per assolir els objectius de l'animació en el centre d'esplai és el grup, el qual permet una millor relació i comunicació educatives i és més capaç de respondre a determinades necessitats dels subjectes (identitat, seguretat, certesa, pertinença, solidaritat), sense excloure mai la relació personal educador-educant.

L'animació com a educació en la fe

La fe: do i acollida

2.5. Cal partir del fet que no es dona una educació directa i immediata de la fe, atès que aquesta es desenvolupa en el pla misteriós del diàleg entre Déu i cada persona. La fé es un do i, per tant, la iniciativa sempre és de Déu. La resposta de la persona és d'acolliment des de la seva llibertat, d'aquest do.

Ara bé, aquesta immediatesa és facilitada, sostinguda i condicionada per intervencions humanes que tenen la funció d'activar aquell diàleg i de preparar el terreny a l'acolliment del do de Déu. És aquí on es situa l'àmbit precís del que s'anomena *educació en la fe*, o també *educabilitat de la fe*, en el qual l'animació hi té un paper apropiat i específic.

L'esplai suscita experiències que esdevenen "missatge"

2.6. L'animació com a estil i també com a mètode ofereix una gran contribució al camp específic de l'educació en la fe. Que el centre d'esplai educa en la fe, amb i des de l'estil propi de l'animació, significa que es fixa com a objectiu el suscitar experiències que esdevinguin missatge i, que al mateix temps, cristal·litzin en actituds i accions compromeses.

L'esplai crea un clima per a viure uns valors evangèlics

2.7. L'esplai té per missió, sobretot, conrear un clima que possibiliti una autèntica comunicació i relació educatives a través de les quals la proposta cristiana trobi una base ben receptiva. D'aquí la importància de la educació dels valors interiors i gratuïts, no comptabilitzables, la font dels quals es troba en l'Evangeli: els valors de l'alegria i de la festa, els valors de la solidaritat i de la pau, de la pregària i el silenci, l'abnegació i el servei, de la fidelitat, l'amor i el sacrifici, de la coherència entre el que es diu i el que es fa, etc.

L'esplai educa en la fe

2.8. En el centre d'esplai, quan l'animació es fa i es viu des d'aquest horitzó de comunicació de l'Evangeli i d'obertura a Déu, esdevé veritable educació en la fe, perquè omple de significat la vida de les persones i les prepara per a un diàleg personalitzador amb els altres, amb tota la creació i amb el Déu-Pare revelat en Jesucrist.

Alguns trets concrets de l'animació com a evangelització

Acció-reflexió

2.9. L'animació, en l'esplai cristià, parteix sempre de la vida i segueix, per tant, l'esquema acció-reflexió-acció. Són els esdeveniments de la vida i de la mateixa realitat quotidiana els que proporcionen l'ocasió per a educar. És important que els agents educadors suscitin moments de reflexió a partir de les activitats.

El monitor, un testimoni de vida cristiana

2.10. En aquest sentit l'esplai fa una evangelització que és més descoberta provocada i acompanyada que no lliçó didàcticament impartida. L'acompanyament és el monitor que es presenta més com a testimoni i amic que com a *mestre*. Els camins són diversos, però tot porta un missatge de salvació. El joc, l'encontre personal, el grup, la celebració, la comunitat, etc., són camins complementaris i convergents. El criteri fonamental consisteix en reeixir de desvetllar allò que infants, adolescents i joves són capaços de viure i ajudar-los a viure tot allò que són capaços d'expressar.

*Dimensió
evangelitzadora del joc
i d'altres activitats
d'esplai*

2.11. El joc i la festa, entesos en un sentit ampli, i també d'altres activitats i experiències significatives com, per exemple, el teatre, l'esport, la música, la natura, etc..., esdevenen el marc concret a través del qual als infants, adolescents i joves els és més connatural d'expressar-se i realitzen les seves necessitats i interessos. Totes aquestes activitats i el marc en el que es desenvolupen han d'esdevenir profundament educatius i autèntics mitjans d'evangelització.

La música i el cant

2.12. En l'esplai, la música, el ritme, són un gran instrument pedagògic al servei de l'animació i de l'evangelització. Quan desvetllem en els infants sentiments de joia, dolor, lloança, agraïment, aquests contribueixen a donar-los un sentiment de la gratuïtat, de la bellesa i estimulen la unificació del seu jo.

L'educació moral

2.13. L'esplai, com a institució educativa, no pot oblidar de realitzar també una animació i una orientació en el camp moral. Per això ha d'educar, des dels valors evangèlics i les orientacions de l'Església, en uns criteris clars per valorar el bé i el mal, i ha d'educar també la llibertat, la pau, el servei, el respecte al propi cos, la mateixa sexualitat, etc., ajudant infants, pre-adolescents, adolescents i joves a ser responsables en tots els ordres: personal, familiar, social i religiós.

L'educació als símbols

*El símbol desvetlla
la interioritat*

2.14. Una educació simbòlica és absolutament necessària si es vol desvetllar la sensibilitat espiritual de la persona humana. Educar en els símbols suposa aprendre de veure que la realitat està com dotada d'una capacitat de suggerir-nos i donar-nos a conèixer aquest significat amagat i, consegüentment, de comprendre que les persones humanes tenen també el poder de despertar a aquesta capacitat alliberadora i emplenadora de sentit.

*El símbol desvetlla
el sentit contemplatiu*

2.15. L'educació simbòlica implica el desvetllament de l'actitud contemplativa que obre l'existència humana al sentit del Misteri. Els símbols il·luminen l'interior de la persona.

*Iniciació al llenguatge
simbòlic*

2.16. L'esplai cristià ha de desvetllar, primer en els monitors-educadors, i després en els infants, adolescents i joves el sentit del símbol. El llenguatge de la fe és el llenguatge del símbol. No és possible una vivència dels sagraments sense una iniciació al símbol.

Tanmateix la comprensió entre les persones depèn del llenguatge, no només del llenguatge de les paraules, sinó també el dels gestos i els símbols.

LA PROPOSTA CRISTIANA A L'ESPLAI

Jesucrist, clau de volta de la nostra acció

Esplai i Catequesi

3.1. *La centralitat del misteri de Jesucrist és la clau de volta de tota l'acció pastoral* (n.2 de la *Proposta de pastoral de joventut de Catalunya i Balears*). Per això, el centre d'esplai cristià no pot renunciar mai a la presentació de Jesucrist i a la proposta de la vida cristiana.

Esplai i Catequesi una complementarietat

3.2. Cal, però, no confondre esplai amb catequesi. Esplai i catequesi són dues institucions diferenciades que es complementen entre sí. L'esplai esdevé un bon complement i fins i tot un clar suport de la catequesi perquè facilita als infants un marc vital en el que se'ls convida a viure i practicar allò que se'ls ha ensenyat a la catequesi. Pel que fa als infants que no assisteixen a la catequesi, esdevé, un canvi, un temps preciós per a una primera motivació cristiana, un lloc adequat per a suscitar-los el fer aquelles coses que els portin a viure i a experimentar d'una manera gratificant tot allò que els anunciem com a cristians. En ambdós casos, el clima de confiança i alegria, propi de l'esplai, és la millor introducció pedagògica per a la celebració i la vivència de la fe cristiana.

Trets concrets de l'animació catequètica i litúrgica

Moments catequètics i litúrgics

3.3. L'activitat educativa i evangelitzadora de l'esplai cristià necessita d'uns moments catequètics i litúrgics, realitzats sempre en l'estil i amb el mètode de l'animació i seguint una pedagogia dels signes i dels símbols ben adaptada al marc específic i a la realitat dels seus destinataris. Sense aquests moments, l'anomenada *educació dels valors* restaria incompleta des d'un punt de vista cristià.

El valor del silenci i de la pregària

3.4. El centre d'esplai ha de saber desvetllar i fer experimentar el valor del silenci i de la pregària, personalment i en grup, propiciant-ne els espais adients i l'ambientació adequada i tenint en compte les diverses edats. Es des del silenci i la capacitat d'escolta que, a través de la descoberta d'una Presència, es passa en la pregària, al diàleg i a la comunió amb el Senyor.

La participació en la Litúrgia eclesial

3.5. El centre d'esplai ha de vetllar perquè els infants, pre-adolescents i adolescents connectin també d'una manera connatural amb la dinàmica de les celebracions de la comunitat cristiana on està inserit, subratllant especialment el valor del diumenge i de les festes més significatives de l'any litúrgic i les pròpies de la comunitat on radica.

Alguns exemples i experiències

Missa d'infants i de joves

3.6. Durant el curs normal de l'any, l'anomenada *Missa d'infants*, o també la *Missa de joves*, en molts llocs culminació de l'activitat setmanal de l'esplai, preparada amb monitors, infants, adolescents i joves, i convidant-hi també els pares, són un bon instrument que ajuda a crear un estret lligam entre el que es viu i el que es fa a l'esplai i la fe cristiana que té una dimensió comunitària.

Nadal i Pasqua

3.7. El Nadal i la Pasqua són les dues festes que tot esplai cristià no pot deixar mai de celebrar, ajudant infants, adolescents i joves a viure el seu ric significat i a participar activament en les celebracions de la comunitat.

Altres moments...

3.8. Durant les sortides o en el període de colònies cal tenir en compte, entre d'altres possibles, els següents moments catequètics i litúrgics: a) presentació del dia, al matí, i revisió del dia, a la nit, amb la pregària respectiva; b) el foc de camp: reflexió i pregària en base a l'element simbòlic del foc; c) exploració dels estels a la nit, i la sortida del sol a l'albada amb reflexió i cant de lloança; d) la preparació i celebració de l'Eucaristia el diumenge, festes i ocasions significatives; e) la benedicció en començar els àpats feta amb sentit i no de qualsevol manera; f) l'esment del sant del dia; g) la visita comentada a una ermita o església, acompanyada d'una breu pregària, etc.

Les celebracions jubilaris

3.9. Les celebracions jubilaris amb les quals es festegen els anys d'existència d'un centre són un moment privilegiat de revisió i aprofundiment. Cal procurar en aquestes dates significatives es reflecteixi més que mai l'esperit cristià propi del centre. A la celebració de l'Eucaristia li ha de correspondre sempre un lloc central enmig de la festa.

4. ELS ANIMADORS-EDUCADORS DE LA FE

Els responsables de l'animació de la fe

*L'evangelització,
un treball en equip*

4.1. Atès que un projecte educatiu cristià inclou la dimensió evangelitzadora, correspon a tots els dirigents del centre d'esplai, naturals impulsadors d'aquell projecte (equip de monitors, consell de pares, responsables, consiliaris, etc.), la responsabilitat de l'animació de la fe.

El consiliari

4.2. L'eclesialitat pròpia dels centres d'esplai confessionals requereix el reconeixement efectiu de la dimensió específica de la figura del Consiliari, la presència del qual en cada centre ha de ser, sobretot, en quant aquest és prevere, un signe sacramental de la comunió eclesial, especialment per mitjà del seu servei ministerial confiat pel bisbe en l'orientació teològica, espiritual i pastoral i en la celebració dels sagraments, en especial de l'Eucaristia.

*Els "animadors
de la fe"*

4.3. En estreta col·laboració amb els preveres responsables de les comunitats cristianes on radiquen els centres, cal potenciar la figura d'Animadors de la Fe, siguin laics o religiosos, que assumeixin la responsabilitat de desvetllar i fer madurar la vivència de la fe cristiana tant dels monitors com dels infants, adolescents i joves dels centres.

*La planificació conjunta
és necessària*

4.4. La responsabilitat de l'animació de la fe comporta planificar conjuntament amb l'equip del centre els itineraris i les accions educatives necessàries perquè el projecte evangelitzador no es quedi en un enunciat abstracte.

*L'acompanyament
de la fe*

4.5. La tasca del consiliari i de l'animador de la fe és, sobretot d'acompanyament i, per tant, no els corresponen, en principi, les tasques de cap o director. Ells són aquell *adult en edat i en fe, que és vitalment present en el procés educatiu del jove, fent camí amb els mateixos joves*. Ells han d'*ajudar a interrogar-se i a valorar els fets, situacions i accions en cada moment*. Ells han d'*ajudar a aprofundir i celebrar la fe en Jesucrist i a viure-la confiadament*. (n. 4 *Proposta de Pastoral de Joventut*).

*La coordinació dels
consiliaris-animadors*

4.6. És necessari que entre els consiliaris i animadors de la fe dels centres d'esplai hi hagi una coordinació a nivell diocesà, de zona pastoral o també d'arxiprestat, per tal d'enfocar conjuntament els temes de fons i ajudar-se en les realitzacions concretes.

El monitor, com a jove educador-evangelitzador

Incorporació dels monitors al centre: discerniment

4.7. El monitor ha de ser ajudat a descobrir, des del moment mateix de la seva incorporació, que la seva tasca educativa en l'esplai demana d'anar més enllà d'una simple activitat de servei i que ha de madurar la seva generositat inicial amb l'exercici d'un mínim discerniment sobre el significat i l'abast del compromís que pren. Per això, la incorporació d'un monitor s'ha de fer, a ser possible, paulatinament. El consiliari, l'animador de la fe i el responsable del centre tenen un paper específic en la realització d'aquest acompanyament personal, per mitjà del qual el monitor ha de sentir com dirigida personalment a ell la crida evangèlica: *Aneu també vosaltres a la meua vinya (Mt. 20, 3-4)*.

Procés d'iniciació

4.8. El monitor ha de seguir un procés d'iniciació i maduració de la seva identitat d'educador cristià que el capaciti per al testimoniatge d'unes actituds i d'uns valors específicament cristians.

Continguts bàsics de formació

4.9. La formació del monitor ha de tenir en compte el següent: 1) El coneixement de l'essencial de la fe cristiana, de manera que pugui vertebrar i articular sòlidament la seva vivència; 2) L'aprofundiment en les motivacions cristianes i eclesials de la seva tasca educativa com a monitor; 3) L'atenció al creixement espiritual dels infants, adolescents, etc., del seu centre.

Uns temps de formació

4.10. Cal que l'equip de monitors, juntament amb el consiliari i/o l'animador de la fe, dediquin una part de les seves reunions, o bé una reunió periòdica, a aprofundir la seva identitat d'educadors creients, cridats a donar un testimoniatge cristià, a pregar junts, a revisar la vida del centre i les pròpies actituds. Un esperit de fraternitat i de comunió ha de presidir les relacions entre tots.

Els monitors que provenen de moviments eclesials

4.11. La presència de monitors que pertanyen a moviments eclesials de joves o moviments especialitzats d'acció catòlica, és una enriquiment per a la vida del centre i un ajut inestimable en la consecució de la seva finalitat evangelitzadora. El fet que sigui dins d'un altre moviment on aprofundeixin en la seva problemàtica de joves i cristians no els ha de fer desinteressar de la reflexió que els pertoca de realitzar com a monitors-educadors-evangelitzadors.

L'espiritualitat del monitor-educador

Espiritualitat i militància

4.12. Ésser monitor d'un esplai cristià implica una forma de militància. Com a educador cristià el monitor està al servei d'una causa i d'un projecte per als quals val la pena lliurar-se plenament. Això suposa creure en determinats valors i en un projecte de vida arrelat en l'Evangeli. Demana en definitiva, una espiritualitat pròpia de l'educador que milita com a cristià en el món del lleure.

El trobament amb Jesucrist

4.13. El monitor no arribarà a la confessió de Jesús com a Senyor de la seva pròpia vida si no és introduït en una experiència profunda de trobament personal de Jesús. Des de l'atracció humana que exerceixen els trets de la personalitat de Jesús (el seu amor pels pobres, els infants, els joves, els malalts, els pecadors; la seva capacitat de vida interior, la seva lluita, el seu lliurament, el seu missatge, etc.) ha de poder arribar a la confessió joiosa de Jesús com el Crist, el Fill de Déu, descobrint així *la seva dimensió de misteri, vivent en l'Església*. Aquest pas no es realitza, però en l'isolament sinó en la solidaritat i la comunió.

Dimensió eclesial de l'equip de monitors

4.14. L'equip del centre ha d'esdevenir una petita comunitat fraternal des de la qual es fa poc a poc la descoberta del què és l'Església, comunió en la qual el Crist és vivent i present en la història dels homes. Aquesta comunió es fa palesa, sobretot, en la celebració de l'Eucaristia, lloc de l'experiència més culminant i visible del nostre trobament amb el Senyor.

Pilars bàsics de l'espiritualitat del monitor

4.15. L'espiritualitat del monitor com a militant en el món de l'esplai s'ha de recolzar en aquests tres pilars:

1) *Acció*: el punt de partença per a l'experiència de Déu, és sempre el fet concret que hom viu; en el seu cas, l'acció educativa que està realitzat, la qual no ha de ser mai viscuda com un parèntesi.

2) *Reflexió*: sobre el fet educatiu que està vivint i sobre com l'està vivint, de manera que l'ajudi a créixer i madurar.

3) *Contemplació*: que li permet situat tot el que viu i el que reflexiona a la llum del sentit profund que ens dóna l'evangeli de Jesús. La contemplació demana temps de recolliment i d'expressió explícita. D'aquí neix la urgència de la *pregària personal* i també de la *celebració comunitària*.

Propostes de vivència i aprofundiment de la fe

4.16. A nivell local, zonal o diocesà, o fins i tot supradiocesà, és necessari promoure experiències concretes que facilitin als monitors i responsables la possibilitat d'un trobament personal amb el Senyor i alimentin la seva espiritualitat: racons de pregària, lectura d'evangeli, recessos, exercicis espirituals, testimoniatges significatius, etc.

Obertura i disponibilitat en el procés de formació

4.17. El monitor que és en un centre d'esplai cristià en el qual es vol educar en la fe, ha de saber des del començament que adquireix el compromís de treballar-la i aprofundir-la des de la seva situació concreta, que pot ser, fins i tot, d'indefinió inicial o de recerca. I el consiliari/animador de la fe i el responsable han de tenir en compte les diferents etapes de procés de formació, vers el qual el monitor ha de mostrar disponibilitat i obertura.

L'excepcionalitat del monitor no creient

4.18. El cas d'un monitor que es defineix com a no creient ha de ser considerat com una situació excepcional i els responsables del centre ha de ser conscients que pot arribar a ser profundament contradictòria amb la finalitat i els objectius d'un centre confessional. Aquest monitor ha d'assumir les possibles ambigüitats o tensions en les quals es trobarà i, en tot cas:

1) Acceptarà lleialment que en una obra de cristians no hi ha d'haver res que no s'adigui a l'Evangeli.

2) Haurà de mostrar sempre davant els infants o adolescents un profund i actiu respecte, que no és simplement *deixar fer*.

3) Manifestarà amb la seva actitud i interès que la dimensió de fe és molt important, si més no perquè ho és per a molts d'altres i per al centre en el qual voluntàriament col·labora.

EPÍLEG

La tasca educativa que realitzen els centres d'esplai cristians ha anat adquirint al llarg d'aquests anys una incidència notable en la societat catalana. En les actuals circumstàncies, marcades sobretot pel fenomen de la secularització, cal reconèixer la importància de la institució educativa de l'esplai com a plataforma d'evangelització.

Són molts els monitors i responsables dels centres que es prenen la tasca evangelitzadora amb la més plena responsabilitat i amb la més absoluta seriositat.

D'altres van madurant el seu camí i la seva recerca. Tots ells són presents enmig dels infants i adolescents dels seus centres a l'estil del Bon Pastor, lliurement i gratuïtament, per amor. Perquè s'estimen els infants. Perquè el reconeixen com a germans seus. Perquè defensen els seus drets. Perquè es comprometen amb ells en el meravellós joc de la vida. Cal esperar que el Directori Pastoral els serveixi d'orientació i ajut en la seva tasca.

Per als cristians el temps té una dimensió pasqual. El temps, per la Resurrecció de Jesús, ha estat alliberat dels seus límits i es manifesta en tota la seva veritat com el lloc de l'esperit, com el paradís retrobat en el qual Déu i l'home conversen amigablement. El temps lliure és també un temps de *gràcia*. Per això els centres d'esplai cristians han d'esdevenir un lloc de veritable comunió cristiana. Un lloc, on es suscita la passió pel joc i l'aventura de la vida i on es proposi la fe. Un lloc de descoberta de Déu. Un lloc, en definitiva, on es conreïn la gratuïtat de les relacions, la joia de les amistats i dels afectes. Un lloc on es visqui un temps amb sentit per a tots i per a cadascun. Un temps per a viure la solidaritat, la fraternitat, la bellesa, l'acció de gràcies, la fe.

Finalment, cal convidar tota la comunitat educativa de l'esplai, però especialment els monitors, com joves educadors que *evangelitzen educant*, a fixar el seu esguard en la jove Maria de Natzaret. Al llarg del seu camí, en tot moment, ella es mostrà atenta a Déu, dòcil a la seva crida i alhora oberta també als altres: a Josep, a la seva cosina Elisabet, als joves esposos de Canà, als joves amics del Fill, als joves apòstols iniciadors de l'Església. Ella sap veure en cadascuna de les persones que s'acosten a ella un fill seu. Que ella, doncs, beneeixi l'obra educadora i evangelitzadora que realitzen els esplais cristians i els acompanyi sempre.

Barcelona, 9 de novembre de 1991.

PASTORAL AMB JOVES

ALGUNES REFLEXIONS SOBRE PASTORAL DE JOVENTUT

ANTONIETA MATEUS, directora de l'Escola d'Esplai de la diòcesi de Lleida

El que trobareu a continuació són només unes reflexions en veu alta sobre Pastoral de Joventut, amb les limitacions i conviccions que provenen de la pròpia experiència. No tenen cap altra finalitat que establir el diàleg, des d'una perspectiva més o menys globalitzant, sobre la situació actual, les preocupacions i els reptes que ens planteja aquest servei amb joves.

1. Introducció

L'Aplec de l'Esperit darrer, gran celebració de la Pentecosta, ens va omplir de joia a molts animadors i animadores en veure tants milers de joves engrescats en aquest *fer-se a la mar*. Però en aquests moments també hom planteja qüestions i pensa cap on estem treballant en l'actualitat... Els joves de 15-18 anys amb qui estem es mouen sovint entre la ignorància-indiferència i la receptivitat i el restar-ne al marge. Davant la multiplicitat d'estils de joves, *com és la nostra proposta pastoral?* L'estil de les nostres parròquies, atreu

els joves? Hi ha suficient pluralisme de formes per poder connectar amb ells?

A Catalunya hem avançat bastant pel que fa a treballar conjuntament. El fet de constituir-se el *Secretariat Interdiocesà de Joventut* o la consecució d'un *Consell Català de Moviments Especialitzats* és important. Arribar a l'equilibri entre el treball de base, en l'especialització més acurada per fer front a aquelles necessitats que puguin aparèixer, i alhora el fet de mantenir el màxim de relació, no és sempre fàcil. El pas de les *capelletes* a sentir-se part d'un *projecte global*, d'un vaixell que cal conduir

plegats encara que hi hagi molts compartiments, no està exempt de tensions. La *comunió* com a punt de referència és indispensable, tot seguint també aquí el principi de subsidiarietat; és a dir, evitar multiplicar esforços: el que ja està ben fet no tornar-ho a proposar.

La *coordinació Col·legis-Parròquies* també ha sofert un revifament, des de l'òptica de col·laboració en la Pastoral de conjunt. Si bé hi ha molts carismes diversos, sentir-se part del bisbat (pel que fa a les ordes religioses) i implicar-se en el caminar plegats no pot deixar de donar bons fruits també per a les congregacions que hi participen. Sentir-se membre d'una mateixa Església és un redescobriment que aquests darrers anys es viu amb més intensitat.

La dificultat és de no dividir esforços. Sí, *dificultat*, perquè la tendència que tenim és a inventar cada vegada la nostra obra, pel nostre grup de referència. Es tracta només d'un mitja però crec que cal tenir un mínim de referent de conjunt abans, per tal de veure si el que hom percep és també una necessitat per altres, si hi ha iniciatives en la mateixa línia ja posades en solfa... Els propis descobriments, posar-los al servei dels altres. Els descobriments dels altres, saber-los acollir com una resposta a les nostres necessitats. Hi ha un diàleg de *donar-rebre* que necessita inevitablement de la referència a la *Delegació diocesana de Joventut* corresponent, fiant-se d'aquell o aquella que té l'encarrec de vetllar per la dimensió de conjunt.

L'estima profunda que manifestem per la nostra Església concreta tal com és (amb virtuts i defectes), em sembla d'importància cabdal. Només podem ajudar a estimar allò que realment estimem. Aquells que han descobert i acceptat el *misteri de l'Església* com a

continuitat del misteri de Crist són capços de proposar-ho cordialment als joves i ajudar a estimar-lo des de la mateixa actitud de fe. Només llavors prenen tot el seu valor les mediacions que aquesta ens proposa per seguir el Crist tal i com Ell ho va voler. Proposar l'Eucaristia com a aliment necessari, descobrir el lloc de cada sagrament en la vida personal i comunitària, conèixer i acceptar els ensenyaments que ens arriben pels Pastors, és fruit d'una fe madura. Fins quin punt no ens creiem més importants quan, en lloc de la fe de l'Església, el que volem comunicar són les *nostres* idees? No cal veure si en les nostres reunions ens sentim més còmodes quan anem en *contra de* que no quan tenim una *actitud de docilitat*? Crec que cal actuar intel·ligentment, però també ser *vigilants* perquè en lloc d'*instruments* de l'Esperit no ens convertim en els *protagonistes* de la *nostra* obra.

2. A quins joves arriba la Pastoral de Joventut ?

D'on provenen els joves que estan vinculats actualment a grups en els nostres bisbats? De Confirmació? Del contacte amb altres joves que els han *evangelitzat* ? La Confirmació és avui un moment important en la vida de creients de moltíssims joves del nostre país, però com es viu? Com a *punt final*, o com un *moment clau* en el procés?

On aboca la pastoral que fem? Quins grups d'adults tenen com a referència immediata?

No puc entendre una Pastoral de Joventut que no estigui connectada amb tot un projecte pastoral més ampli, que sigui reflex de la vida de tota la comunitat cristiana i per tant tenint com a referent els llocs on s'arrelen aquestes

comunitats: parròquia, moviments, serveis... I també en connexió amb tot el que pugui ser la vida dels joves: estudis, treball, atur, marginació, lleure... Quina presència cristiana hi tenim actualment? Quina acció hi aportem? (pregària, estil de vida...).

3. Els moviments especialitzats

– Dins el context general, hom descobreix cada vegada més la importància de la descoberta del *mètode intuït* per Cardijn: el *veure-jutjar-actuar* té plena vigència. No obstant això, aquest mètode ja no és avui patrimoni d'aquests moviments d'Acció Catòlica sinó que s'ha universalitzat i podem trobar-lo a la base de gairebé totes les realitats de treball juvenil. De tota manera cal que en preguntem com estem fent el *jutjar*. No sentim un fort qüestionament quan els joves ens diuen "*nosaltres només treballem a fons el veure, el jutjar a la llum de l'evangeli no ens acaba de sortir, i a l'actuar quasi no hi arribem mai*"? Si el *jutjar* és el contacte de la vida personal amb Crist i el seu Evangeli, i el fem de qualsevol manera o no el fem, què ens queda? Només fem sociologia? Quina aportació ens dona la fe? Crec que tenim el deure de ser seriosos en aquest punt i anar a fons. No podem estafar qui pugui entendre aquesta possibilitat. En tot cas, no posem el llistó massa baix de manera que no ajudem a avançar aquells que poden anar a molta més velocitat.

– En els moviments cal una autèntica posada al dia per ser fidels a les seves arrels i ser resposta als desafiaments que plantegen els joves d'avui. Un esforç que no se situa pas, potser, en els aspectes organitzatius o metodològics, tot i que hi puguin tenir conseqüències, sinó en la *manera de viure, en l'estil de ser militant*, en el model

de persona que es proposa des del moviment. Hi ha d'haver un tarannà propi. Amb el pas pel moviment es modela una manera de ser que té un dinamisme en la manera de veure el seu entorn, en la interioritat que contrastada amb el Crist és transformada a partir de la vida nova de l'Evangeli i el posar-se a viure des de la comunitat, mogut per l'Esperit, amb l'esperança que un mateix i el medi poden ser canviats.

– Tenim el perill d'utilitzar un *llenguatge* dels anys 60, un xic llunyà de l'experiència dels joves d'ara: *militància, compromís...* Llenguatge que expressa també un accent sobre un aspecte vital. En els 90 se'ns demana connectar amb la *interioritat*, amb el *jo total*.

– La *doble militància* de molts joves (en un grup o moviments més de formació –tipus MUEC-JOC-JARC...– i en un altre més d'acció –SCV-MIJAC-MEGSJ...), fa que es plantegi una sobrecàrrega d'activitats que de vegades es solapen i on sovint el que prima és l'acció, fins i tot abandonant el primer, amb la qual cosa també en surt perjudicada la segona. Com ajudar a arribar a l'equilibri? Com potenciar la continuïtat en la formació personal completa sense deixar de banda el compromís? Com optar per actuar sense deixar de banda la reflexió?

L'*organització* ha de ser el màxim d'àgil. De vegades fa la impressió que estem més pendents de l'*estructura* que no de la vida concreta de cada jove: del seu recorregut personal i de fe. Podem construir entre tots una tela de teranyina molt bonica, que ens acapara tots els esforços: coordinadores, planificacions... D'altra banda, totalment necessàries, sempre i quan estiguin posades al servei del primer objectiu (que ha d'estar ben viu): l'evangelització, és

a dir, la trobada personal i transformadora amb Jesús de Natzaret. De vegades estem contents només amb massa poc. Hem d'aspirar que tot el que fem promogui aquest encontre de tots i cadascun dels joves amb Crist, que obre a noves perspectives i respon a les expectatives de tots i cadascun d'ells.

4. Els animadors/animadores

La paraula *formació*, la utilitzem sovint. I és que, aquests darrers anys, ens hem adonat que en manca moltíssima. I no només en els nois i noies dels grups sinó en els mateixos animadors/animadores. I formació en els diversos àmbits: humana, doctrinal, social, teològica, comunitària... Hem, també, avançat en principis. I després de la *Proposta de Pastoral de Catalunya i Balears* (1988), el fet que el CCME hagi consensuat un *Projecte Educatiu* (1993) és un fet del qual cal congratular-se.

En tot el que hem dit en els apartats anteriors, hi té un lloc clau la persona de l'animador/a. Ara cal que es posin en solfa els principis que s'han adquirit en els diversos moviments signants.

Cal però tenir en compte la doble —o triple— militància dels animadors/res. Com evitar la sobrecàrrega de reunions amb ordres del dia similars? Com anar assimilant en un mateix els principis esmentats en els documents anteriors per poder-ho fer arribar així als altres? No hem de sumar molts més esforços?

Els joves han de ser els evangelitzadors dels joves, n'estem convençuts, però a la vegada descobrim la necessitat d'adults (en edat i sobretot en la fe) que puguin estar al costat, que puguin ajudar en aquest caminar. No percebem la necessitat d'animadors/res madurs que puguin ajudar en el procés de maduració dels altres?

Sense ànim de voler fosilitzar-se i impedir agafar responsabilitats a altres, no veiem que sovint hi ha un *pas* més o menys breu com a animador/a juvenil i es dóna per acabat el servei i que en busquin un altre!? Certament, donada l'edat i la problemàtica d'aquesta etapa de la vida no és sempre fàcil, però tant en els grups de Confirmació, com en els moviments o serveis juvenils es necessiten persones que sentin la crida a *optar* pels joves. I amb una certa continuïtat. Crec que en aquest punt, la relació entre joves animadors/res i no tan joves pot establir una col·laboració enriquidora que faci que l'experiència dels uns i el fet d'estar més propers a la problemàtica juvenil dels altres pot ajudar a tots. Però no ens trobem amb relleus generacionals fets de vegades molt bruscamment? Fins quin punt ens deixen interpellar pel fet de no trobar gent que vulgui assumir responsabilitats com a animadors/res? Què ens indica?

5. La tasca dels consiliaris

En els diversos moviments de joves, la presència i funció dels consiliaris em sembla força important. Però de vegades, no es desdibuixa? No acaba sent la persona que fa una mica de tot? En els documents dels diversos Serveis o Moviments ja es diu clarament la seva funció (Directori de pastoral de coordinació catalana de colònies, casals i clubs d'esplai, document d'identitat del consiliari d'Hora-3 o de moviments especialitzats...). Però en el seu treball pastoral amb joves es té la temptació d'actuar com a semi-president, semi-secretari, semi-administrador... La Pastoral de Joventut té necessitat d'autèntics consiliaris. De consiliaris que s'atreveixin a ser-ho. De capellans i d'homes i dones que descobreixin a la pràctica com posar en termes de vida allò que tan bé diu el pa-

per. Ens hem d'atrevir a demanar-ho i a exigir-ho. Demanar i exigir que facin la tasca d'acompanyament en la fe.

Els consiliaris i assessors/es tenen una autèntica responsabilitat a la qual han de ser fidels. No hi ha massa tebiesa? A qui es vol agradar? Es viu en l'esperança que fa agosarat o en l'apatia que bloqueja i frena? En el moment sociocultural present em sembla necessari que s'aporti francament a Déu. Però això requereix llargues estones de pregària, perquè Ell modeli, engresqui, refaci el cor. Se'n fa?

Els joves, penso que no busquen bons estratègies o parlaments brillants, busquen creients. En qui tenim posada l'esperança?, com tenim cura de la pròpia fe (pregària, eucaristia, estudi ...) perquè s'alimenti i enrobusteixi?

6. Per acabar

Crec que hem de recobrar la dimensió evangelitzadora, des de les convocatòries de Confirmació, la postconfirmació, els moviments... Des dels joves evangelitzats, cal descobrir la missió que hom té entre els joves. No ens hi ha de desvetllar encara més aquest Concili de la Tarraconense?

Què passa en els arxiprestats? A Catalunya hi ha zones senceres on la Pastoral Juvenil com a projecte és inexistent. Què fer perquè el que és bo per a una comarca o una zona sencera de Catalunya pugui arribar també a aquests indrets? No ens cal un desvet-

llament general i augmentar una mica més la nostra generositat envers els altres? No percebem en *els signes dels temps* una crida clara a posar la confiança només en Déu? Per què tant descoratjament i immobilisme? Crec que pensem massa només en *nosaltres*, les *nostres* possibilitats, les *nostres* limitacions... Això no és massa interessant. Només si ens atrevim a descenrar-nos i voler fer *la voluntat del Pare*, que la Bona Nova arribi a tots, ens alliberarem d'aquest pes que tots portem a sobre. Sense estalviar-nos el que cal veure en el concret com fer-ho, amb quin llenguatge... Caldrà veure el com portar-ho a terme.

Cal continuar en la col·laboració de tots, sacerdots i laics, però promovent la presa de responsabilitats dels darrers en tot el que es pugui. Crec que els sacerdots han de fer al màxim de sacerdots.

També ara, a finals del segle XX, no podem deixar de mirar la tasca apostòlica dels inicis de l'Església, per aprendre de nou el seu missatge: una Església sota l'impuls *creatiu* de l'Esperit Sant que se les enginyava per arribar a gent de cultures i mentalitats ben diferents. Déu es va valdre d'una *resta* d'Israel, d'homes i dones senzills i dòcils com Maria, Pere... Ells i elles ens ajuden a descobrir que el primer gran canvi sempre es dona a l'interior. Déu va entrar a la seva vida i els va omplir. Ells i elles, com a resposta, es van deixar moure; i pel seu mitjà, a la seva manera, Déu va renovar el poble elegit.

L'AVENÇ

LLETRA DE CANVI

ESTRIS

SERRADOR

catalunya música

LA TERRA

73

debat

QUALITAT PASTORAL

CAVALL FORT

MARATHON CATALUNYA

ateneu

EUROPA DE LES NACIONS

Catalunya cristiana

in-fan-ti-a 73

el Queixal

entecosta

Coni's

EL TRIANGLE

escola catalana

CATALUNYA campus

EXTRACTS DESGLÉSIA

Sipaj Mensual

Willacrua

Revista de Catalunya

AURIGA

REVISTA DE DIVULGACIÓ I DEBAT DEL MÓN PLÀNIC

PAPERS D'ART

PASSATEMPS

TREIZEVENTS

TREIZEVENTS

CAMAGUC

Stick

SOM

nous horitzons

acidob

FOCALIS

presencia evangelica

EIPAI

ESTADI CATALAN

TOT FUTBOL

TEMPS

1a. MOSTRA DE REVISTES EN CATALÀ

30 de setembre
1 i 2 d'octubre
de 1994

Plaça Nova de la Catedral de Barcelona

800

A.P.P.E.C ASSOCIACIÓ DE PUBLICACIONS PERIÒDIQUES EN CATALÀ

noy fons

CS

MUSICAT

VERTEX

PERSPECTIVA ESCOLAR 186

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya

Amb el patrocini de:

Ajuntament de Barcelona

Diputació de Barcelona

OBRADOR

A la 16a Trobada de Capellans obrers, celebrada a La Selva del Camp, el novembre de 1993, Mn. Darnés va fer aquesta *pregària de tardor* que reproduïm seguidament, com una mostra més de pregar amb paraules i fets quotidians.

SALM DE LES TARDORS

ROSSEND DARNÉS, capellà obrer, rector de cinc poblets del Baix Empordà

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
agraint-vos els bells i matisats colors i els fruits saborosos
d'aquesta època de l'any.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
agraint-vos la vida viscuda amb les seves eufòries i les seves crisis,
amb tots els treballs i els afanys esmerçats.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
agraint-vos les petites llums i les petites certeses
que ens permeten seguir en aquests moments obscurs d'incertesa.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
agraint-vos que ens hagueu refet de les nafres rebudes
i demanant-vos que sigueu indulgent amb les nostres febleses i errors.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
tot pregant-vos que ens feu abundar en aquella saviesa
que ens ha fet tenir pau i viure amb confiança i amb alegria.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
convençuts que el nostre avui té la seva lectura positiva
i és temps de salvació de Déu;
i us demanem que ens ocupem en estimar-lo i transformar-lo,
en lloc de condemnar-lo.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
donant-vos gràcies per tot allò que ens ha madurat
i ens ha fet més lliures, més disponibles i també més cordials..

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
tot reconeixent que l'haver-nos sentit més nus i a la intempèrie
ens ha purificat la fe
i ens ha ajudat a estar més en comunió amb tots els germans.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
i us fem festa per totes aquelles realitats –petites-
que com el bon vi han sedimentat i han millorat amb el pas del temps.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
suplicant-vos que no perdem mai el delit per la utopia
ni el gust per les necessàries primaveres creadores de vida nova.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
i us beneim pels valors, per l'ajut, per la companyia i l'èstimul rebuts,
malgrat les contradiccions del món treballador, dels petits i del poble.

Us invoquem, Senyor, en aquest temps tardoral
per renovar-vos la confiança a Vos
que esteu en l'arrel de les nostres opcions
i que sou el principi, el terme i el coronament de tota vida
i de tota història.

EL QUÈ I EL PERQUÈ DE CÀRITAS AVUI

PILAR MALLA, directora de Càritas diocesana de Barcelona

Càritas és sens dubte *quelcom més que una eina de pastoral*. Càritas és avui un instrument imprescindible en qualsevol acció evangelitzadora enmig d'un món on els pobres i marginats, *predilectes de Jesús de Natzaret*, hi són ben presents. Per això hem demanat des de *Quaderns* una reflexió sobre els principis que han d'orientar aquesta tasca solidària que fa Càritas.

Introducció: el perquè de Càritas

L'acció pastoral de l'Església està integrada per l'acció profètica, l'acció litúrgica i el servei de la caritat. Com diu el Concili Vaticà II (Ad Gentes, 19) l'Església és *comunitat de fe, de culte i d'amor*.

El *servei de la caritat* és un deure de tots els cristians, que han d'estimar, amb un amor de caritat, tots els homes, especialment els de més a prop: familiars, amics i els més necessitats. El dia que els cristians no ens esforcèssim a estimar de veritat, amb obres, no seríem Església de Crist.

Però al costat d'aquesta caritat individual, convé que dins de l'Església existeixi una caritat organitzada i institucional. Per diverses raons: perquè hi ha certs tipus de necessitats, de persones necessitades, que no sabem ni que existeixen. És molt necessari que algú

ens en parli i ens ajudi a ajudar-los. Perquè hi ha necessitats que exigeixen una resposta professional que els cristians individualment no podem donar. L'Església ha de mostrar sempre el seu amor als necessitats i aquest amor, si és sincer, s'ha de traduir en una manera d'actuar: hem d'ajudar les persones com voldríem ser ajudats nosaltres mateixos i treballar per la justícia no donant *per caritat* allò que es deu en justícia.

Què és Càritas

Càritas vol ser, doncs, l'expressió de l'amor de la comunitat dels cristians per als més pobres. Una mena de canal de solidaritat cap els més necessitats.

Càritas, que es vol mantenir fidel a l'origen de la seva paraula, manifesta el seu amor als altres ajudant les persones que ho necessiten, a desvetllar les possibilitats que tenen com a éssers

humans. Treballa perquè arribin a tenir una vida autònoma i es puguin valer per elles mateixes.

L'Església de Barcelona i Càritas

Al parlar de Càritas de Barcelona cal que donem una mirada a tot el que es fa pels marginats des de l'Església de Barcelona. Podríem dir sense equivocar-nos que es treballa més que mai. Moltes persones, molts cristians, laics, religiosos, sacerdots, estan compromesos, d'una o altra manera, en l'ajuda als pobres.

Aquest compromís a favor dels pobres pot ser tan divers com diverses són les maneres de respondre a aquesta exigència de la nostra fe. El pluralisme és un do de l'Esperit. Ell reparteix els seus diversos dons als fidels, misteriosament. El compromís personal que respon a una crida i a unes capacitats també personals, fa que les maneres de treballar siguin diverses. Això és legítim.

Hi ha cristians que, individualment, fan donació del seu temps i de les seves capacitats. Hi ha persones, famílies, grups i comunitats religioses que han fet una opció de vida i s'han integrat en un barri marginat, on fan camí amb els pobres per construir un món més just i fratern. I hi ha moltes entitats que dirigeixen totes les seves actuacions a treballar en el món de la marginació.

La labor de totes aquestes persones, famílies, grups i, especialment, de les entitats, es concreta en recursos i actuacions que responen a diferents objectius i enfocaments. No sols és bo, sinó que és necessari, que hi hagi entitats o grups que treballin amb objectius diferenciats. El que convindria és que els objectius fossin complementaris.

Per tal de contribuir a la desitjada coordinació i complementarietat, serà bo que ens referim ara als principis que volem tenir presents a Càritas:

1) Donar resposta a les necessitats urgents i inajornables. L'acció social ha de contemplar el que en sanitat en diríem *cures d'urgència*. La pretensió de dedicar-se a les persones deixant de banda les seves necessitats urgents és inhumana i a més ineficaç.

2) No conformar-se amb aquestes ajudes urgents. Treballar per tal que les persones i les famílies surtin de la precarietat i puguin valdre's per elles mateixes.

3) Perquè la llibertat és una condició humana volguda per Déu, la nostra acció amb els marginats ha d'anar encaminada a ajudar les persones a retrobar la llibertat interior, a tenir possibilitats de triar i a poder menar la seva vida per elles mateixes. Cal, doncs, en les nostres actuacions, que no creem dependències.

4) Respecte a les persones i a la seva situació. Càritas acull els qui demanen ajuda amb el respecte que tota persona mereix, i intentant que la resposta a les seves necessitats les donem pensant en ells: en la seva mentalitat, hàbits, projectes, història personal...

5) Coordinació, per evitar les duplicitats que no ajuden a les persones i afavoreixen la picaresca. També la coordinació entre institucions ens permet conèixer el que fa cada institució, com ho fa i perquè ho fa. Si ens comuniquem amb un esperit de diàleg podrem apreciar la diversitat i complementarietat i serem més útils.

6) Acceptar el pluralisme. El pluralisme és un do de l'Esperit. És una riquesa que les diferents entitats que tre-

ballen a favor dels pobres tinguin objectius diferents; però és cert que aquesta pluralitat, aquestes diferents maneres de ser, les diferents capacitats, les diverses possibilitats, els diversos mètodes i les diferents prioritats en els objectius, poden ocasionar i ocasionen tensions entre unes institucions i altres, i dins mateix d'una institució. Però la tensió no cal que ens espanti, moltes vegades pot ser un element positiu i dinamitzador.

7) Escoltar les persones per captar les seves autèntiques necessitats. Vol-dria recordar aquelles escenes de l'Evangelí en què Jesús s'acosta als pobres, als pecadors, als malalts i els pregunta què volen. Jesús, per fer el bé, parteix del desig profund de tots ells. Nosaltres, que no coneixem com Ell el cor dels homes, donem massa sovint per suposat el que els pobres volen o necessiten. Si escoltéssim la seva veu, les tensions entre les diferents maneres de fer serien sempre aquell element positiu i dinamitzador de què he parlat.

8) No simplificar la realitat complexa de la pobresa. Els problemes que tenen les persones demanen respostes personalitzades i molt complexes. Per detectar les necessitats de les persones i ajudar-les a refer la seva vida, es necessiten professionals del treball social. La presència, a Càritas, de treballadors socials és una exigència per a l'eficiència, i en definitiva de respecte a la persona.

9) Col·laborar en un canvi de valors. Càritas té una experiència, renovada i constant, de treball amb persones que tenen moltes dificultats. Coneixem els seus problemes i la limitació i imperfecció de les lleis socials que haurien de ser més justes. No podem guardar per nosaltres i silenciar les causes de moltes situacions de pobresa extrema.

Les hem de donar a conèixer i així contribuir a un canvi de valors i d'estructures. Des de Càritas hem de fer present amb insistència, allò que la societat vol oblidar: el món dels pobres i marginats. Si la societat en pren consciència, tard o d'hora, noves lleis socials poden donar resposta a les situacions denunciades.

10) Per resumir: un únic criteri, l'amor. El nostre criteri d'actuació i el de totes les entitats d'Església, tant les que es dediquen a satisfer necessitats primàries, com les que tenim també com a objectiu la reinserció dels marginats, ha de ser l'amor. *Estimar al proïsme, com a nosaltres mateixos.* L'amor ens donarà la mesura de l'encert de la nostra actuació. Tot el que fem, caldrà fer-ho com ens agradaria que ens ho fessin a nosaltres. Tenint en compte el valor de tota persona i que Déu ens vol feliços i lliures. Lluitant, doncs, per ajudar les persones a sortir de la marginació i procurant no crear dependències. Acostar-nos als pobres fraternalment.

Algunes aplicacions d'aquests principis

1) Atendre, per exemple, els problemes d'habitatge i d'escolarització dels infants.

El dret a un habitatge digne i adequat és un dret constitucional (art. 48 de la Constitució Espanyola), però és ben cert que per a moltes famílies que viuen sota mínims, aquest dret és purament teòric, i no es pot ajudar una família a sortir de la marginació si no se li poden oferir unes condicions de vida dignes. Aquesta constatació ens ha portat a crear unes ajudes específiques per a l'arranjament d'habitatges i a impulsar una fundació, la fundació *Foment de l'Habitatge Social* per ajudar les fa-

mílies amb pocs recursos a aconseguir un habitatge digne a un preu raonable.

L'escolarització dels infants i un rendiment escolar normal és important si no volem que es reproduïxi la marginació. L'ambient familiar de molts nens i nenes no és gens favorable a l'estudi. Sovint, els pares no donen cap importància a la formació dels fills, i freqüentment és impossible trobar a casa seva un racó tranquil per treballar. Els projectes de reforç escolar i de reeducació per als nens i nenes que tenen més dificultats personals, poden ajudar molt a superar els desavantatges que tenen sobre altres nois i noies de la seva edat.

2) Organitzar cursos de formació bàsica o de formació professional per facilitar a les persones la inserció en el món laboral, que és necessari per tenir una vida autònoma.

Hi ha persones que no han tingut la formació mínima necessària per poder treballar. Si aquesta formació no l'adquireixen, és a dir no els l'oferim, parlem en va d'autonomia personal.

3) Assumir l'atenció de les persones velles fins a final de la seva vida si és necessari, per tal que tinguin pau i seguretat.

Els vells són cada dia més dependents i no es pot deixar d'assistir una persona quan més ho necessita. L'ajuda a domicili és important i molt valorada per les persones grans, però si estan soles i no tenen cap familiar que les cuidi, quan no es valen per elles mateixes han d'anar a una residència. Acompanyar les persones grans en el camí de l'envelliment és un repte per als cristians i una tasca a la qual hi podem contribuir tots.

4) No fomentar que hi hagi persones que s'habituin a viure de demanar

quan encara són capaces de tenir una vida més humana i independent.

No és una excepció que dues i tres generacions d'una mateixa família hagin estat usuaris dels serveis social o acudit a demanar ajuda a les institucions i parròquies. Això ens ha de fer replantejar si la nostra manera d'ajudar no contribueix a perpetuar la marginació.

5) Donar resposta a molts problemes no estrictament econòmics de la pobresa. Hi ha problemes psicològics, educatius, de falta de models de referència, problemes de relació.

Generalment l'ajuda que demanem les persones és de tipus material: habitatge, treball, ajuda econòmica per a diverses necessitats bàsiques... Sovint, darrera d'aquestes necessitats bàsiques concretes i reals hi ha unes causes personals molt complexes. Si volem ajudar de debò hem d'anar a les causes dels problemes i per això és necessari la col·laboració de professionals competents.

6) Superar la vanitat institucional i saber coordinar-se per tal de servir els pobres amb eficàcia, especialització i intel·ligència.

Les institucions d'Església hauríem de tenir el lema "*cal que Ell creixi i que jo minvi*" (Jo. 3-30). Som instruments per construir el regne de Déu, la fraternitat humana a través de la solidaritat de tots. Si això ho tenim clar, ens considerem instrument i el que voldrem és no fer nosa i no ens molestarà que els altres treballin bé.

La pobresa és un problema de tots

Avui en dia, el confort en què molts cristians estem immersos ens fa cecs i impermeables a les sofrències dels po-

bres. D'aquí ve que passem de llarg, siguem indiferents o oblidem aviat el crit angoixant dels qui pateixen, o el mirem des de dalt, amb ulls indiferents, en una distància suficient per fer el mínim o distreure'ns tranquil·lament.

Ningú no té el dret a ser feliç tot sol. Cal compartir i donar als pobres el millor que tenim i que som sense cap mena de gasiveria.

Coherent amb aquesta veritat, Càritas Diocesana fa la crida d'una opció de servei adreçada a tota la comunitat cristiana. A aquesta crida, tots som

convidats a participar-hi, per compartir coneixements, temps, béns materials... En el fons es tracta de col·laborar a construir un món millor, més just, on la justícia social ocupi el primer lloc i on la caritat cristiana pugui manifestar-se amb tota la seva autenticitat.

Els cristians hem de respondre a la crida dels més necessitats amb senzillesa i humilitat. No per fer-nos un nom, ni cercar recompenses humanes. Ens ha de bastar el goig íntim d'estimar, perquè on hi ha un acte d'amor autèntic, Déu hi és present, i perquè sols estimant podrem manifestar l'amor de Déu als homes.

PERSONES

Pere Calders i Joan N. García-Nieto

De manera consecutiva, els passats dies 22 i 23 de juliol, la mort s'emportà dues persones reconegudes i estimades a Catalunya per raons ben diferents: l'escriptor Pere Calders i el sacerdot jesuïta Joan N. García-Nieto.

Quaderns de Pastoral vol retre un petit homenatge i record a ambdós i ha demanat la col·laboració dels qui van ser, respectivament, els encarregats d'acomiar-los amb les seves paraules el dia de les Misses exequials: el Pare Llimona i el Pare Josep Rambla.

PERE CALDERS, UN HOME EXEMPLAR

JORDI LLIMONA, caputxí

Quan una nombrosa colla d'amics, lectors, escriptors i autoritats ens reunirem a l'entorn de la família de Pere Calders per dir adéu a l'escriptor, no ho férem només per retre homenatge a l'artista i al ciutadà, sinó per amor, per acomiadar un amic, car en Calders era un home que es feia estimar. L'educació o les convencions passaren a segon terme i l'afecte capdavantejà en tot moment. Efectivament, en Calders era un home cordial, senzill, que t'inspirava confiança. Tenies la sensació de trobar-te davant un home que no enganyava. Ens reunirem al temple de Pompeia presidits per la fe en el demà etern i en l'esperança d'arribar-hi, en Pere Calders i nosaltres. Però també un sentiment d'amistat i de solidaritat, un

sentiment de reconeixement de qui fou un català i un ciutadà exemplar, i d'agraïment envers un escriptor que amb els seus contes ens ha ajudat a ser humans, ens movia a ser presents i a establir amb el finat una conversa com quan el trobàvem pel carrer.

L'home

Pere Calders i Rossinyol va néixer a Barcelona al 1912. De molt xic anà a viure al camp, a can Maurí, prop de Sabadell. Ja noi, tornà a Barcelona i emprèn els estudis a l'escola Mossèn Cinto. Dos fets determinaren la vocació literària de Calders: l'afecció del seu pare pel món literari i la perspica-

cia pedagògica del seu mestre Josep Peronella, que captà les disposicions del noi per a la narració. Estudia dibuix i pintura a la Llotja i compagina aquesta tasca amb la d'escriure. Les dues les mantindrà durant tota la seva vida, i la de dibuixant li servirà durant la Guerra Civil, a les darreries de la qual serví com a voluntari republicà fent de cartògraf militar. Conegué l'amargor de la derrota i de l'exili, primer a França, després a Mèxic, on treballa a la Unió Tipogràfica Editorial Hispano Americana. Torna definitivament a Barcelona, el 1962, on viu fins a la seva mort ocorreguda el proppasat vint-i-dos de juliol.

Calders fou un home de fidelitats: la terra, la llengua, els amics. Entre aquests n'hi hagué un amb el qual passà pel món fent tàndem: em refereixo, com ja deveu pensar, a l'Aveli Artís-Gener, veritables amics de tota la vida, d'inacabables discussions, més fogós en Tísner, més flemàtic en Calders, però en el fons coincidents. Només es diferenciaven en dues coses: l'estil literari i que un escrivia amb màquina elèctrica i l'altre mecànica, la qual cosa era objecte, també, de sovintejades controvèrsies sobre els avantatges de l'una o de l'altra. Tan amics foren, que en Tísner posà la seva germana en braços del Pere amb tant d'encert que en nasqueren quatre plançons i nombrosos néts, tan simpàtics com la Gisel·la, la Diana i l'Anna Rosa, que llegiren les lectures el dia de l'enterrament.

Crec que l'existència d'éssers com en Pere Calders són un do per a les persones, perquè se'ns fa més fàcil viure i ens ajuden a ser humans. En Calders era un home molt normal, casolà, no gens estrident, sense grans pretensions, però amb un profund sentit de l'existència. Ell estava content de la seva vida, per això era un home agraït i, ensems, optimista, per això ens ajudava a assumir l'existència en

general i la particular de cadascú sense pretendre gratar el cel, sinó amb una participació a mesura humana, que en aquest marc prou coses belles existeixen com per saciar-nos i fer-nos feliços.

Li tocà viure moments difícils durant la guerra i en l'exili. No se'n queixà ni amargà el seu caràcter. Ha donat proves d'una gran fortalesa d'esperit, d'un afinat sentit humà i cristià. En Pere Calders era creient, amb una profunda religiositat, però lliure, independent, crític, de manera que no es menjava els sants a petons ni olorava massa l'encens. No compartia l'oficialitat, però romania obert a totes les persones, sobretot sabia apreciar llurs qualitats. S'adonava, amb clarividència, on havia gat i on havia llebre. Li plavia el silenci dels temples, on es trobava amb l'esperit, sol de tu a tu amb Déu. Hi havia massa història per poder compartir altres aspectes.

Era un xic sorneguer, irònic i bonhomíós a la vegada, la qual cosa indica que tenia un cor ple de bondat i sabia acollir fets i persones malgrat dificultats i diferències. Aquesta bonhomia amara tots els seus contes, mitjançant els quals ha ensenyat a prendre'ns la vida de manera planera. Els seus, són contes humaníssims, ben nostres puix parlen de coses que ens poden ocórrer a nosaltres mateixos. Qui sap si a la cantonada no ens apareixerà un nen vestit d'arlequí de colors virolats, o un lladre que ens convenci o un interventor il·luminat? Són contes casolans, de fets de cada dia, però que a la vegada contenen una màgia i una poesia que ens deixen enjòlits. Molts cops surt una aparició de trascantó, però no és d'un ésser extraordinari sinó d'una persona com nosaltres, o d'una vaca o d'un gos que s'introdueix a casa. Calders tenia una gran fantasia, però sempre és continguda, cenyida, mai barroca ni exagerada. És una fantasia de cada dia, del camp o de la ciutat, del veí

que et trobes a l'escala o del nen que va a col·legi.

Pere Calders fou un gran català i un gran ciutadà, insubornable en la seva fidelitat a Catalunya, que va estimar fins a l'últim moment. Va ser un ciutadà sempre lleial a la llengua, mestre de tots nosaltres en la manera d'escriure, tan pulcre i tan natural. Mestre també, com a ciutadà, en la manera de fer. Fou un home bo que ha passat per la vida com Sant Francesc, Teilhard de Chardin, Gandhi, Edith Stein, Luter King, o Simone Weil. Amb els seu pas per la terra ens testimonia que la vida val la pena de ser viscuda, que no podem perdre mai les il·lusions, que hem de mantenir les esperances cara a la llengua i al país, que podem comportar-nos de manera que hi hagi més pau i més convivència. Al diari *Avui* (24-7-94) aparegué un acudit d'en Fer, amb la Maria Aurèlia i la Montserrat Roig rebent en Pere Calders al cel. Tal vegada quan nosaltres també hi arribem, perquè crec que tots hi entrarem, en Calders ens vindrà a rebre, i potser ens explicarà algun nou conte del cel.

L'escriptor

Com ja s'ha dit, Pere Calders des de petit tenia afecció a la ploma, en concret a les narracions curtes, que constituïren la forma literària més cultivada i més reconeguda. Al 1932, començà a escriure al *Diari Mercantil*, dirigit per Josep Janés, que al 1933 li publica al diari *Avui* el conte *Història de fantasmes o el capil·lar 'Estrella'*. Al 1936, publica el recull de contes *El primer arlequí*, i també la petita novel·la *La*

glòria del doctor Larén. Al 1938, *Unitats de xoc*, crònica de la guerra. Escriu també en aquesta època *Gaeli i l'home déu*, que no pogué publicar per raó dels esdeveniments bèl·lics.

Fins al 1955 no trobem publicada cap obra del nostre autor. A aquesta data, l'Editorial Selecta, tan meritòria en aquells moments difícils, li publica el llibre *Cròniques de la veritat oculta*, que havia estat guardonada l'any anterior amb el premi Víctor Català. Representa la consagració definitiva de Calders, una obra madura i de gran qualitat literària. Seguiran *Gent de l'alta vall i Demà a les tres de la matinalada*. Amb *L'ombra de l'atzavara*, premi Sant Jordi al 1963, novel·la psicològica on descriu un personatge tocaboires, en Joan Deltell, potser un testimoniatge de l'enyorament d'en Calders a Mèxic i de l'intent de crear-se un món on es pogués refugiar. Amb *Ronda naval sota la boira*, tots els crítics estan d'acord que retorna al seu estil més peculiar. Al 1967, publica la novel·leta d'ambient mexicà *Aquí descansa Nevares* i al 1978, *Invasió subtil i altres contes*, narracions curtes i agudes. No es poden oblidar les seves col·laboracions a *Serra d'Or* i al diari *Avui*, testimoniatges de civisme i de bonhomia, on, a més de les virtuts humanes, oferien un alt mestratge d'estil i de llengua.

Pere Calders, gran d'esperit, en ha transmès una herència rica en llenguatge, en civisme i en humanisme. Ara que ja no és amb nosaltres, li adreçem aquesta pregària: *Pere, que ets al cel, vetlla per la nostra llengua per tal que no mori i que sempre, sempre, hi hagi catalans que puguin llegir els teus contes.*

GARCIA-NIETO, LA UTOPIA COMPARTIDA

JOSEP RAMBLA, sacerdot jesuïta

El Pare Josep Rambla, company de comunitat de Joan N. García Nieto, va ser l'encarregat de dirigir unes paraules d'introducció a la Missa exequial celebrada el 24 de juliol de 1994 a Sant Cugat. Dos dies més tard, a la parròquia de Santa Maria de Cornellà, va predicar l'homilia d'un funeral en memòria del seu company. Tot seguit reproduïm els dos textos de les intervencions del P. Rambla, com a la millor síntesi del tarannà i del pensament del jesuïta difunt.

Sant Cugat, 24 de juliol, paraules d'introducció a la Missa exequial de Joan N. García Nieto Paris S.J. :

"El Pare Provincial, que presideix aquesta Eucaristia, m'ha demanat que, com a company de comunitat de Joan García Nieto, saludi a tots els que heu vingut de Cornellà i el Baix Llobregat a acomiadar-vos d'en Joan. Sou la manifestació de tot allò que més ha mogut en Joan i que ell més ha estimat durant els 30 anys d'activitat en aquesta comarca i més de 25 de vida a Cornellà.

Desitjaria que aquests mots expressessin també el sentir dels altres companys de comunitat: Joan Travé, Carles Marcet i Ferran Manresa que, des de Bolívia, s'uneix a nosaltres.

En l'Eucaristia, donarem gràcies a Déu per la vida i la dedicació generosa d'en Joan a la causa dels més pobres, dels més necessitats. Ara sols evocaré uns trets de la vida d'en Joan de Cornellà, simbolitzats en tres fets recents.

Primer : Fa cinc anys : *Medalla d'or de la ciutat i fill il·lustre de Cornellà. Creació de la Fundació Utopia.*

És el reconeixement

- del treball social per a Cornellà i

el Baix Llobregat: el sindicat i el partit, la presència en accions i col·lectius de tot tipus;

- del treball en la clandestinitat i en la lluita aferrissada, però també en situacions de caire més intel·lectual i de formació social i sindical; i

- del treball en moments de gran eufòria i il·lusió i també en moments en els quals, per a alguns, sembla que la torxa de la utopia s'apaga.

Segon: Fa un mes i mig: *Pregó de la Festa Major. Corpus 94.*

En Joan prepara amb molta il·lusió aquest discurs i la seva feina esdevé una peça lluminosa, entusiasta, dinàmica. En aquest parlament, hi apareixen les bel·leses i els conflictes de la ciutat, les realitzacions i els reptes... Tot ell és una crida a l'esperança, nodrida de solidaritat i d'esforç...

Podria semblar que un pregó de Festa major no és quelcom propi de les grans preocupacions d'en Joan i de la seva acció sempre seriosa i eficaç. No obstant això, el pregó ens revela en Joan home del carrer, en Joan veí de Cornellà... El ric onomàstic amb què s'ha nombrat en Joan és signe d'aquesta pluralitat i de la gamma calidoscòpica de les seves rela-

cions: *Joan, Nepo, Juan, Joan Nieto, el senyor Nieto, Joan García, Pare Joan...* Aquests noms ens parlen de la clandestinitat i de la seva vida pública, del sindicat i dels ambients d'Església, dels amics i dels companys de lluita, de les botigues i de les parròquies... Joan va ser l'home de les infinites relacions personals, de les institucions culturals i de les *penyes*, de les botigues, dels carrers, dels bars i de les places... Coneixia tot Cornellà, fins i tot els racons més insospitats. No només hem perdut un amic i un lluitador, sinó que també hem perdut un excel·lent guia i un dels millors *cicerones* de la ciutat...

Tercer: Ahir: *A un quart de nou del matí, a l'església del Pilar de Cornellà*

En Joan cau abatut sobre l'altar, sobre el cos i la sang de Jesucrist... Aquest fet, immensament dolorós, és també un símbol, quasi un sagrament de la vida d'en Joan.

En Joan era una persona molt sòbria i reservada en les manifestacions de la seva intimitat. Amb tot, no calia haver intimat gaire amb ell per adonar-se que el que batejava amb més força en el seu cor era *una gran fe en Jesús de Natzaret i un gran amor per Ell*. Jesús era la llum inspiradora d'en Joan, la força de la seva vida.

-*Una fe dinàmica* que el duia a estimar a tothom, però sobretot els preferits de Jesús (els pobres, els marginals...)

-*Una fe compartida*: amb la comunitat de Santa Maria, amb les parròquies de Cornellà, sobretot amb la del Pilar, amb els Cristians pel socialisme i tants altres moviments i grups cristians... I, fora d'aquests àmbits, sempre es va mostrar com a creient sense ambigüitats...

-*Una fe ofrenada*: a Cornellà, fa 18 anys, el seu cor va començar a queixar-se (una dolença que ja no el deixaria mai més), la seva vista va començar a patir... I fins ahir, que ens va deixar

el signe més clar de la seva vida ofrenada i vessada...

En Joan va estimar Cornellà i el Baix Llobregat fins a donar la seva vida. Això ara ho agraïm i ho celebrem...

Però avui també podem agrair i celebrar que poques persones a Cornellà i al Baix Llobregat han estat tan estimades com en Joan García-Nieto".

Cornellà, 26 de juliol de 1994. Homilia en el funeral de Joan Nepomuceño García-Nieto i Paris. S. J.

"Aleshores dirà...: Tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vau acollir; anava despullat, i em vau vestir; estava malalt, i em vau visitar; era a la presó, i vinguéreu a veure'm... Tot allò que feïeu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho feïeu... (Mateu 25, 31-46)

Fa uns anys, al menjador de la nostra comunitat de Cornellà, en una agradable sobretaula, quan en Joan encara no mirava tant el rellotge, parlàvem de la Bíblia... De sobte, en Joan digué: *per què ens hem de complicar tant la vida? Una sola pàgina de l'Evangeli és suficient...* I la pàgina que per a en Joan era suficient, la que li va donar sentit a tota la seva vida, és la que ara hem sentit...

1. Aquesta pàgina, avui, quan la vida d'en Joan ha arribat a la seva culminació, la comprem millor, ens és més diàfana.

En Joan va actuar així. Tota la seva vida va estar dirigida per l'amor i la dedicació als més pobres. I quelcom força difícil va esdevenir en ell: la conciliació entre l'interès i la dedicació a les persones concretes, amb rostre, i l'acció social i política a primera línia.

Perquè l'amor pels més pobres, pels més oprimits i marginats va ser el que va dirigir la seva acció pública, el seu compromís en el sindicat i en el partit. Aquí sou molts testimonis que vau compartir amb ell manifestacions i vagues, treball en la clandestinitat, alegries i pors, refugis a les esglésies i corredisses davant dels *grisos*, primers de maig... Vosaltres en podeu donar fe...

I en Joan no es va limitar a l'acció, no va oblidar mai el treball profund i a llarg termini: la formació de la classe obrera. També hi sou molts que, potser adolescents, vau participar en sessions de formació sindical i obrera dirigides per en Joan. I, encara, en Joan va ser expert organitzador i animador de col·lectius, de fundacions, de coordinadores... Els pobres, la classe obrera, tots aquells que d'alguna forma experimentaven el pes feixuc de la injustícia de la nostra societat, eren el nord de l'acció, de la formació, de l'organització que en Joan portava a terme. Sense aquest nord, sense aquest horitzó, no es compren la vida d'en Joan...

2. Però en Joan no només va viure per als pobres i s'hi va dedicar, sinó que fins i tot va compartir llur condició de vida.

Als 15 anys, quan tenia davant un futur fàcil i atractiu, va optar per un gènere de vida senzill i pròxim a la condició dels pobres. Aquest estil pur, senzill, amb vertaderes privacions, l'ha mantingut fins que es va morir. Amb els malalts, va compartir dures malalties (dues operacions del cor, glaucoma, cataractes...). Des de fa uns 20 anys, en Joan ha portat amb elegància, i sense signes de preocupació, l'amenaça de mort que va esclatar el dissabte passat i de la qual era plenament conscient. En Joan, fins i tot va sentir en la pròpia carn la condició dels presos i privats de llibertat...

3. En aquest viure i donar-se als més pobres, en Joan també ens ha deixat el testimoni de persona oberta i dialogant.

Hem escoltat, en l'Evangeli, que Jesús reconeix com a seus fins i tot els que no el van reconèixer ni van creure en Ell, però van estimar els pobres. "*Quan et vam veure?*", pregunten a Jesús. Ell els respon: "*quan ho fèieu a un d'aquests germans més petits, a mi m'ho fèieu*". Per a en Joan, la trobada amb el Crist es va realitzar sobre tot en la seva solidaritat activa amb els pobres. I aquí, en aquesta solidaritat i lluita, va ser l'home de tots, creients i no creients. La seva fe mai va ser excloent. Va ésser un fidel testimoni de la universalitat de Jesús. En la seva recerca constant del bé dels pobres, en la seva lluita per la justícia, va ser company i amic de molts que no compartien la seva fe, no creients, o creients d'altra manera... Molts d'ells, segur que ara sou aquí, tot recordant-lo en aquest acte que ens reuneix. Una cosa, ens deixa ben clara el text de l'Evangeli: al final de les nostres vides serem jutjats de l'amor, sobretot als més pobres... I aquest va ser el *punt de trobada* d'en Joan amb tot el món; aquest va ser el secret de la seva obertura i tarannà dialogant com a persona, com a creient, com a jesuïta i com a sacerdot... Testimoni de particular actualitat per a tots, però que hauríem de recollir especialment els que compartim una mateixa fe i una mateixa vocació amb en Joan.

4. Profeta a casa seva

Seria una ofensa a la modèstia i a la ponderació d'en Joan, afirmar que va encertat sempre en tot... És innegable, però, que va ser *profeta a la seva terra*... Perquè era una constant preocupació per a ell, introduir a l'interior de l'Església i de la Companyia de Jesús

aquesta sensibilitat, aquesta dinàmica de compromís per la justícia social que s'atiava en el seu cor. Iniciatives com *Cristians pel socialisme* són un de tants signes d'aquest esperit profètic... És cert: com els profetes, va haver de suportar incomprendiments, dificultats i oposicions. No obstant això, el cert és que avui, després del pas d'en Joan entre nosaltres, moltes coses ja no són iguals que abans. Per a molts cristians, comunitats i jesuïtes, l'opció pels més pobres és una actitud ja plenament assumida i més cordial, la lluita per la justícia, un entestament innegociable. I, si mirem l'exterior de l'Església, en Joan ha col·laborat amb la seva vida, les seves iniciatives, la seva militància constant, al fet que ser cristià sembli, entre nosaltres, una forma de viure més respectada per tots...

5. Aquí, en aquesta església de Santa Maria, ara fa 5 anys, ens reuníem al voltant d'en Joan molts dels que ara ens hem retrobat.

Se li concedia la medalla d'or de la ciutat. Estaven units l'Ajuntament, el

poble i l'Església. Ara es repeteix l'escena. El ric onomàstic amb què Joan Nepomuceno García Nieto era conegut és revelador: *Joan, Nepo, Juan, senyor Nieto, Joan García, Joan García Nieto...* Tots aquests noms reflecteixen diferents situacions, moments, activitats, ambients, relacions d'en Joan... en què ara, els aquí presents, ens reconeixem nosaltres mateixos.

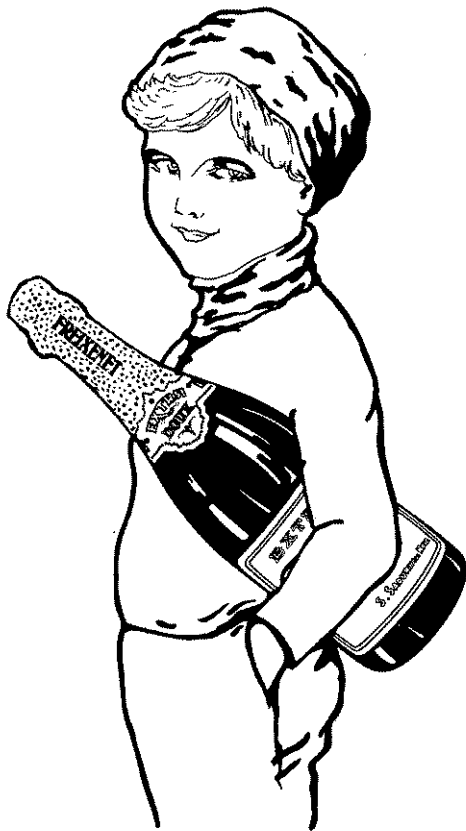
– En Joan ha estat un dels artífexs, a Cornellà i tot el Baix Llobregat, d'aquesta xarxa que formen les institucions cíviques, socials i polítiques, el poble i els cristians. Gràcies al seu esforç persistent gaudim un millor acostament i unió de les persones i dels recursos vers l'únic objectiu d'una societat més justa, més humana i més fraterna.

– Avui sobretot, hem d'agrair a Déu que per mitjà d'en Joan molts estimem més els pobres, ens entenguem uns amb altres, i que en Joan amb la seva vida ens hagi recordat de forma clara i inequívoca el més central dels missatges del Crist: que allò que és decisiu en la vida és estimar amb obres i de veritat.

FREIXENET

Caves a Sant Sadurní d'Anoia

**Des de sempre
amb les publicacions en català**

QUATRE VENTS

GIRONA

JAUME REIXACH, corresponsal

Nit de poetes

L'Associació de Veïns de la Cort Reial i Rodalies ha celebrat, una vegada més, la seva festa anyal en honor de sant Corneli. Únicament que enguany, l'Associació va voler allargar la celebració més enllà de la festa i es va inventar una *Nit de Poetes* que ha tingut una gran acceptació de públic.

La intenció era fer una gran vetllada a l'aire lliure. Concretament, a les escales del Seminari, al replà on les escales es bifurquen, sota l'arc escorat i majestuos de l'antiga casa dels Agullana, l'espai gironí més festejat per pintors i fotògrafs. És molt difícil no enamorar-se d'aquest indret. Els turistes i els forasters s'hi embadaleixen. Disparen frenèticament les seves càmeres. I no dubten a seguir l'impuls de pujar aquesta escalinata que promet misteriosos retrobaments amb el passat i la història.

No és tan majestuosa com la de la catedral però és també molt solemne. Més ombrívola que aquella i –potser per això mateix– més intimista. No és tan excessiva com la de la catedral. De baix estant, és possible fins i tot captar els detalls que guarneixen la gran portalada de l'església del Seminari. So-

bretot el relleu que ens mostra sant Martí dalt del cavall, oferint la meitat de la seva capa –esquinçada pel llampec d'un cop d'espasa– a un captaire enfredorit. Els raigs del matí i els de la tarda vénen a besar-la obrint-se pas entre els grans casalots del barri vell.

Seguint aquestes escales, el turista arriba a la plaça de l'antic convent de Sant Domènec, avui plaça universitària, amb l'auster edifici de Les Agulles convertit en rectorat. Aquest espai obert, que jo anomeno *plaça*, és un indret bellíssim, molt tranquil quan els estudiants són fora, en el qual és encara possible passejar i meditar. Ha de ser –m'imagino– un plaer poder estudiar en unes aules com les de la jove-níssima universitat de Girona, tan properes a la muralla i tan allunyades del tràfec urbà; tan veïnes de la història i tan separades –toquem fusta– del xarfadeig cultural ciutadà.

L'altra part de l'escalinata, en canvi, la que es bifurca cap a l'esquerra, és més estreta i costeruda. Per aquest cantó, el turista va ascendint cap a la Girona conventual, cap al silenci. Convent de les Esclaves, arraulit sota muralla, alguna residència de canonge i –finalment– *La Sopa*, la casa de les monges de la caritat, que ofereix sostre als qui no en tenen. Tot seguit –i després de travessar en diagonal la petita i recollida plaça dels Lledoners –el turista es troba davant per davant de la porta dels dotze apòstols, la porta de la catedral que mira a l'oest, cap al Palau del bisbe.

Però tot això és cosa sabuda. El que no sabem és el que ens va dir Narcís-Jordi Aragó aquella mateixa nit, tot presentant la primera part de l'espectacle, dedicada als poetes d'ahir, dedicada al passat. *"L'espai monumental on ens trobem –va dir-nos– està acostumat des de fa segles a acollir poesia. Ja l'any 1612, quan els jesuïtes ocupaven l'església de Sant Martí i l'edifici que després seria Seminari, es va celebrar aquí la canonització de sant Ignasi de Loyola, i es va fer justament amb un torneig poètic, mantingut per Martí d'Agullana i de Latràs, propietari del Palau que dona a aquesta plaça i a aquesta escala, cavaller aragonès completament integrat a la societat gironina"*.

No resultava gens difícil imaginar el seguidici que devia tenir lloc més de tres segles enrera. Els actors de Proscenium tanmateix ens hi ajudaren escenificant el relat que Narcís-Jordi, amb la seva veu profunda i vellutada, anava desgranant:

"Aquell singular certàmen poètic es va celebrar amb la participació d'escriptors de gran prestigi, els quals van rebre els premis de mans de Martí Agullana. Però aviat, aquell noble cavaller, que era amic i protector dels jesuïtes, es va haver de barallar amb els dominics, que tenien el convent una mica més amunt, a l'actual Facultat de Lletres de la Universitat. La baralla burocràtica, administrativa, diplomàtica i fins i tot física, amb enormes pedres tirades des de les finestres del convent, va començar onze anys després de l'històric certàmen poètic, el dia que Agullana va voler unir amb un gran arc la part vella i la part nova de la seva residència, a l'alçada del primer replà de les escales de sant Martí".

ber de boca de Narcís-Jordi Aragó— que l'agost del 1919 varen ser transitades amb freqüència i regularitat —quatre vegades al dia— per un Josep Pla encara cadell que, quan tenia vint-i-dos anys, va ser cridat a files i hagué de fer el servei militar a la caserna de l'antic convent dels dominics, darrera el Seminari.

Però és hora de dir tota la veritat: totes aquestes coses tan boniques —i més— no varen ser dites a les escales del Seminari, l'escenari natural que els organitzadors havien triat, sinó a l'interior de l'església de sant Martí, l'església del Seminari, que es va omplir de gom a gom. I és que el 23 de setembre va ploure tot el dia. La nit que hom volia dedicar als poetes es presentava inclement. I el presbiteri del Seminari, escenari de tantes ordenacions de capellà, es va convertir en l'escenari de la història gironina i en la trona dels poetes. Els diversos rapsodes donaren veu a sengles poemes de Manuel Castaño, Mª Rosa Font, Josep Tarrés, Carles Vicens, Salvador Oliva, Antoni Puigverd i Narcís Comadira. Tot plegat davant d'un públic devot que va poder veure com la torxa de la poesia passava dels poetes actuals als poetes del futur: cinc infants que llegiren els seus respectius poemes. Una delícia. I és que la pluja és —de sempre— la gran amiga dels poetes.

Domènec Fita

Els àngels de la capella de la Immaculada del Seminari —àngels de ferro forjat, pura silueta ingràvida— han aixecat vol. Fins al 7 d'octubre s'han estat a la sala d'exposicions del Palau Robert, al Passeig de Gràcia barceloní. Un breu estiueig que ha permès que molta altra gent —i no únicament els gironins— poguéssin admirar l'art d'aquest magnífic escultor.

Domènec Fita –ho han dit els crítics– és un dels artistes gironins més prolífics. La seva obra, tanmateix, és poc coneguda. Per què? Per la senzilla raó que ha fet moltíssimes obres d'encàrrec. És un dels artistes que practica l'anomenat art *integrat*. Aquell art que forma part de l'arquitectura: edificis, esglésies, cases... És en el seu *habitat*, que aquest art té tot el relleu i magnificència. Però ara ha quedat clar que aquestes mateixes obres, vistes en una exposició, no solament no desmereixen sinó que han permès tenir una idea global de l'autèntic Fita, un artista que els gironins estimen d'allò més.

Al Palau Robert, doncs, ha estat possible admirat les obres majors d'aquest escultor i les seves aportacions més radicals al món de l'art. I jo n'he volgut deixar constància en aquesta crònica, perquè Domènec Fita és un artista de casa, per entendre'ns. Un artista que el 1958 va esculpir el *Crist jacent* que es troba darrera l'altar major de la catedral de Girona, i que va dissenyar els àngels de la capella de la Immaculada del Seminari. I tant el Crist com els àngels varen aixecar prou polseguera al seu moment, ja que Fita ha estat –és– un experimentador de l'art, un innovador, al qual els creients gironins hem d'agrair la seva aplicació a renovar l'art religiós. I potser ja ho fem. El reconeixement a la seva personalitat artística es fa explícit quan en el llenguatge col·loquial parlem no del *Crist jacent* sinó del *Crist d'en Fita*.

Enric Marquès

Si existeix un santoral laic, un santoral que no passi necessàriament per l'altar de la Glòria de Bernini ni necessiti els llavis del Papa per proclamar la santedat, en aquest santoral s'hi hauria

d'incloure l'Enric Marquès, mort recentment, als 63 anys.

Qui era Enric Marquès? En l'homenatge que se li va retre el dilluns 12 de setembre, el físic gironí radicat a París, Lluís Oliver, va dir que Enric Marquès era la sal de la terra. Pintor, periodista i animador de la vida política i cultural, aquest gironí era una persona molt estimada per uns i altres, per tots els que es mouen en l'ampli món de la cultura. Dos centenars d'intel·lectuals, artistes, polítics i ciutadans en general, es varen reunir a la Devesa per celebrar-hi una mena de funeral laic. Un funeral que es va dur a terme davant el petit monument de Fidel Aguilar, un escultor gironí de solera, nascut ara fa cent anys i del qual Marquès se'n considerava un fidel deixeble, per no dir un *alter ego*.

De l'Enric Marquès, l'alcalde de Girona –Joaquim Nadal– n'ha escrit el següent: *“Portava la inquietud, l'inconformisme, als ulls. El seu cos es movia nerviós, la seva veu transmetia la passió permanent per la conversa, el diàleg, la discussió. Portava al terreny dialèctic sempre l'afirmació d'uns valors i uns principis incontestables. Un llenguatge directe, potent, fort: un llenguatge i una vida plens de sinceritat, d'humanitat, d'exigència portada al límit amb ell mateix. L'honestat, l'austeritat, l'amistat, la llibertat, la justícia adquirien, en l'Enric Marquès, contorns precisos, concrets, abastables, definits. L'austeritat, per exemple, no es predica, es practica.”* I ell ho feia. Per això dic que, si existís un santoral laic, ell hi figuraria. I tots hi aprendríem.

Mossèn Joan Busquets

No sé si ve a tomb, ni sé tampoc si a ell li agradarà que faci aquestes ratlles, però les vull fer. Només quatre: les

justes per dir que els capellans gironins han vist amb molt bons ulls el nomenament de mossèn Joan Busquets —fins ara rector del Seminari Interdoceà— com a nou degà de la Facultat de Teologia de Catalunya. Formava part de la terna escollida pels mateixos professors. I compta, com s'ha vist, amb la confiança del bisbe Carles.

Però per damunt de tot, allò que val és que Joan Busquets és un home de diàleg i de conciliació. Ell mateix s'hi defineix. Els gironins hem pogut llegir-ho en una entrevista apareguda al *Punt diari*, signada per Pere Madrenys. Entre altres coses, diu:

“El teòleg no és un simple repetidor de la doctrina de l'Església, però la teologia s'ha d'ensenyar en plena comunió amb la fe de l'Església. El professor explica la doctrina però també les discrepàncies i la crítica, amb arguments. El professor de teologia rep una missió de l'Església i l'ha d'exercir amb lleialtat. Però a la facultat no hi ha problemes doctrinals seriosos, tot i que a algun grup de fora, interessadament, li agrada dir que n'hi ha. A mi, m'agradaria ajudar a fer que els bisbes escoltessin més els teòlegs i que els teòlegs escoltessin més els bisbes”.

Són les seves paraules. Si es tractés d'un estofat, diríem que fa bona olor. No sé si és aplicable a una declaració de principis, però tanmateix fa bona olor.

Preguntat per Pere Madrenys *“Com veu l'ordenació de dones com a capellans?”*, Joan Busquets contesta: *“Em sembla que les dones tenen la mateixa dignitat i fins potser més qualitats que els homes per al ministeri pastoral, però l'Església catòlica no se sent ara autoritzada a canviar la tradició que ve de Jesús i dels apòstols”.*

S'hi sentirà demà?

URGELL

ANTONI MIRABET, corresponsal

Visita del Nunci

Mario Tagliaferri, Nunci Apostòlic a Madrid, visità els dies 6 a 9 de setembre l'església d'Urgell, invitat pel bisbe Joan. A Balaguer, La Seu d'Urgell, Andorra i Tremp dialogà amb els preveres i feligresos i arreu va fer un cant a la unitat eclesial.

La visita al Sant Crist de Balaguer obrí tots els actes. Després de resar al temple, saludà les religioses clarisses. A la casa de l'església, el prevere Manuel Pal glossà la història de l'església d'Urgell i exposà les característiques que marquen la situació actual del bisbat. *“la vida religiosa del bisbat és força puixant”*, però segons remarcà, *“la crisi de valors morals i religiosos, la vivim també nosaltres”*. Esmentà quatre notes negatives: el despoblament dels pobles de muntanya, la baixa natalitat, la fugida dels joves i l'escassa incidència dels moviments apostòlics. Preveres, religioses, religiosos i seglars, fins un total de 150 agents pastorals, assistiren a l'acte.

La concelebració eucarística a la Catedral centrà el programa de la visita a La Seu d'Urgell. Al claustre, el senyor bisbe i vuit canonges van rebre Mons. Tagliaferri. Una quarantena de preveres acompanyaven els bisbes en la litúrgia solemne. *“L'església és una comunió”* va ser el pensament central de l'homilia pronunciada pel Nunci Apostòlic. La comunió eclesial és un do de Déu que ens entronca amb la Santíssima Trinitat, *“dóna garantia de la nostra fidelitat al Senyor i manifesta el seu amor”*. Un encís simpàtic i dig-

ne d'agraïment va ser la referència a Josep Caixal, bisbe d'Urgell del 1853 al 1879. Al Concili Vaticà I, propugnà el paper del Papa en la unitat de l'Església, treballà per la unitat de la fe a la diòcesi i redactà un catecisme català. Finalment Mons. Tagliaferri exhortà a la fidelitat evangèlica per trobar la llum i el camí a "*l'autenticitat que farà possible la nova evangelització*".

A la recepció oficial, al Palau episcopal, després de recordar les dificultats de l'apostolat, exhortà els preveres a ser *testimonis de radicalitat* i recordà que la vocació és *una passió, un seguiment*.

El dia 8, Mons. Tagliaferri, amb el bisbe d'Urgell, presidí la litúrgia de la festivitat de la Mare de Déu de Meritxell al santuari andorrà. Al matí, resà les laudes amb les religioses d'Andorra a l'Institut Janer, a Santa Coloma, dinà amb els preveres al col·legi Sant Ermengol i visità Ordino, el Port d'Envalira i la Casa de la Vall.

A Tremp, el dia 9, presidí l'Eucaristia de la festivitat de la Mare de Déu de Valldeflors. Al migdia, el dinar al convent dels Germans Maristes de Les Avellanes posà fi a la visita del Nunci Apostòlic a la diòcesi d'Urgell.

Preveres, religiosos i seglars entengueren el significat eclesial de la visita. Una visita que ha estrenyut més els llaços de la comunió eclesial, tema teològic sovint esmentat per Mons. Tagliaferri. Tothom va agrair el català gairebé perfecte que emprà en els discursos i homilies, perquè suposa un esforç d'inculturació i de respecte a l'església de Catalunya.

Més d'un cop, els informadors suggeriren a Mons. Tagliaferri el tema dels límits diocesans amb relació al veí bisbat de Lleida. El nunci, mestre en

diplomacia, anuncià que arribarà una solució i argumentà que a Urgell no era prudent parlar d'un tema que afecta una altra diòcesi. Calia comentar, però; que la resolució podria afectar també l'actual mapa de la diòcesi d'Urgell. Exceptuant aquests encisos dels informadors i la salutació de les autoritats d'Andorra, la visita del nunci se cenyí estrictament al camp pastoral i va ser un fet enriquidor.

Dos preveres colombians

El bisbe Joan ha consagrat els dos primers preveres del grup de joves colombians que l'octubre del 1992 s'incorporaren a la diòcesi d'Urgell. Consagrats diaques el dia 28 de maig, Josep de Jesús Navas i Josep Eliud Navas van rebre el dia 25 de juny l'ordre del presbiterat a la catedral d'Urgell.

El bisbe d'Urgell, a l'homilia, va comentar l'origen d'aquestes vocacions. Glossant la universalitat de l'Església, manifestava "*tenim dotzenes de missioners, la nostra patria és àmplia*". Els anys seixanta, Urgell envià sacerdots a Bogotà; avui l'església de Colòmbia ajuda l'Urgell en el camp vocacional.

L'ordenació sacerdotal dels dos joves colombians, recordà el bisbe Joan, "*és el resultat d'un esforç creatiu que comença a donar els seus fruits*". Calgué iniciativa i el coratge d'emprendre una acció important. El coratge, en l'Església, dóna bons resultats, perquè és do de l'Esperit. I defuig qualsevol connotació de temeritat quan va acompanyat de la prudència. La vinculació dels joves amb els grups apostòlics del missioner d'Urgell a Bogotà, Sebastià Bonjorn, la relació personal amb el prevere, la preparació cultural dels aspirants i els contactes previs amb els responsables del bisbat d'Urgell, con-

solidaven i donaven esperances a la iniciativa. Ara l'ordenació dels dos joves confirma la solidesa de l'acció.

La catedral d'Urgell, el 25 de juny, lluia les seves prerrogatives de *mare de totes les esglésies i acollia els novells preveres que rejoyeneixien el presbiteri i tota la comunitat diocesana*. Entre els fidels que assistien a la missa d'ordes, destacaven els grups de feligresos de Balaguer i Guissona, parròquies on els dos preveres han fet la seva etapa d'iniciació pastoral. La representació balaguerina i guissonenca confirmava l'estimació i l'amistat que senten pels dos joves preveres. A part d'altres motivacions, a l'hora d'explicar aquesta relació s'ha de valorar l'esforç d'inculturació protagonitzat pels joves colombians. Parlen força bé el català, coneixen la història de Catalunya i valoren la nostra cultura. Per això hom els considera en tot preveres d'Urgell.

Reflexió sobre el Concili

Prop de dos mil cristians de la diòcesi han participat als treballs de reflexió desenvolupats en les parròquies durant el curs de l'etapa diocesana del Concili Provincial Tarraconense. L'acte de cloenda de l'etapa diocesana se celebrà a la catedral d'Urgell, també el 25 de juny, amb l'assistència de més de set-centes persones.

La Comisió Diocesana del Concili, presidida pel bisbe Joan, ocupava el presbiteri del temple. El prevere Joan Pujol, cap de l'oficina d'informació del Concili, informà sobre la participació dels cristians d'Urgell als treballs de reflexió. Més de set-centes persones han integrat els 171 grups de treball en les parròquies. Els grups han estat àmpliament representatius: moviments apostòlics, joves, matrimonis, gent

gran, religioses, religiosos i preveres. L'evangelització ha estat el tema en el qual han treballat més grups, trenta-vuit exactament.

Alguns representants dels grups de treball, a l'acte de cloenda, van presentar els resultats dels seus debats i reflexions. El senyor bisbe agrafà la seva col·laboració que serà decisiva a les sessions del Concili que, el gener del 1995, iniciarà la segona etapa.

Altres fets

Cal destacar també altres fets que han marcat el ritme de l'església d'Urgell i mereixen una petita atenció:

El pelegrinatge a Lourdes. Set-centes diocesans, amb el bisbe Joan i quinze preveres, van participar els dies 6 a 8 de juny, al XVIè. Pelegrinatge diocesà a Lourdes. És una acció que estreny la unitat eclesial dels diocesans i dóna ajuda als malalts. S'ha de destacar que, a les nostres comarques del Pla d'Urgell i del Pirineu, el pelegrinatge anual a Lourdes constitueix l'acte que aplega més diocesans.

150è. aniversari del naixement de Bernardeta. Un grup de vint-i-sis joves d'Urgell assistiren, també a Lourdes, a la celebració del 150è aniversari del naixement de santa Bernardeta. S'hi van aplegar cinc mil joves de tot el món. "*Ens hauríem de fixar en l'exemple de fe, coratge i fortalesa de Bernardeta, que ens empeny*", deia el cardenal Hume, de Westminster, als joves.

Homenatge a Jaume Huguet. L'art expressa amb el llenguatge més sublim la vida dels pobles i deixa les fites més admirables de la història de l'Església. El Museu Diocesà d'Urgell ha dedicat la mostra extraordinària d'art que or-

ganitza cada estiu, a Jaume Huguet, el pintor del gòtic català, en commemoració dels cinc-cents anys de la seva mort. Inaugurà l'exposició, un concert de cant gregorià a càrrec d 'Schola de Cant Gregorià de Santes Creus.

SOLSONA

PEP VILA, corresponsal

Jornades sacerdotals

Vàrem acabar el mes de juny amb dos fets singulars que enrodoneixen la renglera d'activitats que hem anat traïnant durant el curs.

Primer, les Jornades Sacerdotals Diocesanes, celebrades al Seminari els dies 28 al 30. Les va dirigir Juan de Dios Martín Velasco, amb el tema "*viure i transmetre la fe en el nostre món*".

Com deia la convocatòria, "*el tema pot semblar reiteratiu. Però hem de pensar que és el problema fonamental que tenim plantejat: el que estem segurs que no serà reiteratiu, serà el seu tractament*".

Realment, fou excel·lent. Feia goig de veure com gairebé tots els capellans del bisbat, perquè quasi hi érem tots, restàvem embadalits escoltant una persona tan ben preparada, i com ens anava peixent la lliçó amb tan bon estil i claredat. Foren ben encertades les paraules que li va adreçar un dels organitzadors, Mn. Jesús Huguet, quan bo i donant-li les gràcies li va dir: "*realmente mereces llamarte Juan de Dios!*".

Va desglossar el tema d'aquesta manera:

- a) Dificultats socio-culturals d'avui.
- b) Anàlisi teològica de la fe.
- c) Actituds a prendre en la transmissió de la fe en el nostre món d'avui.

Les visites pastorals

El segon fet que va posar color al mes de juny, fou que el senyor bisbe va acabar la visita pastoral a l'Arxiprestat de Tàrraga.

Són dos els arxiprestats que a hores d'ara han viscut la visita pastoral: el del Pla d'Urgell i el de Tàrraga.

Al seu degut temps, el senyor bisbe ens ha enviat una carta d'agraïment per les atencions rebudes, i per les bones estones de convivència pacífica i amable amb tothom.

Si bé és veritat que estem molt contents que el bisbe s'hagi trobat també entre nosaltres, tampoc no podem amagar que una carta amb aquest to ens ha deixat una mica desencisats. Tenim la pobre impressió que aquesta visita ha servit, al bisbe, per mirar-ho tot però sense haver vist res.

Ja sabem que no es poden solucionar molts problemes, però ens pensàvem que faria l'esforç d'esmentar-los.

Tampoc no cerquem premis per a les activitats més reeixides, però ens agrada saber que es compta amb elles per mantenir l'esperança d'un futur millor.

Tenim la impressió que el bisbat està tancat dintre una mena d'hivernacle, on tot neix i creix i mor, a la mateixa temperatura i amb tendència a refredar-se. Dit d'una altra manera,

aquell gran document de *Renovació missionera* que sembla que vol reflectir la línia pastoral del bisbe Ton, s'ha convertit en paper mullat. Ja veurem si a les altres zones on encara s'ha de fer la visita pastoral es continua amb el mateix estil. Actualment, està visitant l'Arxiprestat de la Segarra.

Juliol, foc a dojo

Desgràcia sobre desgràcia. Sembla que no en teníem prou que les conques del Llobregat i Cardener es morin d'avorriment pel tancament de les fàbriques tèxtils, que per adobar-ho ens han cremat els boscos que les envoltaven.

Els municipis més perjudicats, del Bergadà, del Bages i del Solsonès, pertanyen al nostre bisbat.

Com deia un veí de Viver i Serrateix... *Qui molt tenia, molt ha perdut. Qui poc tenia, ho ha perdut tot...* I continuava: *Religiosament, almenys des del punt de vista de fe tradicional, això també ha estat una prova de foc, i mai tan adient el terme. On és la providència de Déu que permet tals desgràcies?*

Nomenaments

Als darres dies d'agost i primers de setembre, arriben els nomenaments. És un bon temps perquè coincideixen amb l'època de les Festes Majors. Bon tema per la sobretaula.

En el temps en què vivim, aquesta petita o gran remoguda de personal sol sorprendre'ns i fer un acte de fe a la imaginació d'aquells que tenen el poder de moure les fitxes. També tenim clar que el pobre equip de govern no té gaires més possibilitats que fer les jugades del joc de l'Oca "*de oca a oca y tiro porque me toca*".

Aquest any, hi ha hagut un nomenament que ha tingut més resonància, és el de Mn. Jordi Orobitg com a rector del Seminari Interdiocesà. Enhorabona!

VIC

SEBASTIÀ CODINA, corresponsal

Uns quants fets

- La Parròquia de la Sagrada Família de Manresa celebra al decurs d'aquest any el 25 aniversari del MIJAC, moviment cristià d'educació en l'esplai.

Durant una temporada llarga han sovintejat tota mena de Trobades culturals i festives, àpats de germanor, jocs i sortides.

Mereixen, pla bé, una felicitació per aquesta important tasca d'educació cristiana en l'esplai dels infants i dels joves.

- La Delegació de Pastoral Obrera convocà una jornada de convivència i de reflexió sota el tema "*Una Església que no serveix...no serveix per a res*". Va ser oberta a totes les persones, moviments i grups que treballen per a una Església que doni testimoni de Jesucrist. Tingué lloc a Moià, a primers d'estiu d'enguany.

- Més de 25 grups de cristians del bisbat reflexionaren sobre els quatre temes centrals del Concili català.

La qüestió fonamental era presentar suggeriments de tota mena i com evangelitzar la societat catalana avui. Les últimes reflexions han coincidit que es pot participar en la vida de l'Església catalana:

- amb la celebració dels Sagraments,
- formant part de moviments i grups apostòlics,
- fent petits serveis a la parròquia
- col·laborant a Càritas,
- fent catequesi,
- amb la pregària,
- donant testimoni de la pròpia vida de fe
- i un llarg etc.

Ens han precedit 160 Concilis al llarg de 1.600 anys. Això és molt significatiu per al nostre poble: poder tornar a entroncar després de tants anys que la tirania d'un estat absolut ho havia impedit.

Rwanda

Des del 6 d'abril que van morir els Presidents de Rwanda i de Burundi, el país dels mil turons ha viscut una guerra civil ètnica, de proporcions alarmants, tant per la mort com per la destrucció de llars i de centres. Enmig del conflicte, els nostres missioners han sortit d'aquell país i han retornat a casa, de moment, fins que s'asserenin els ànims de cada banda.

La nostra diòcesi treballa a aquells països des del 1961. Els missioners i missioneres, després d'agrair l'ajuda constant que rebren, han publicat un comunicat on fan ressaltar la preocupació de tota la comunitat diocesana a favor de Rwanda i expliquen les causes que han desencadenat el conflicte i com veuen el futur.

Pastoral de la salut

La tasca de la Pastoral de la Salut s'obre pas; els visitadors de malalts cada dia són més colla; s'han impartit cursos en diferents pobles del bisbat i hi ha hagut trobades anuals a Manresa i Vic.

La Pastoral hospitalària fa reunions formatives i d'intercomunicació. S'han fet visites fraternals als Centres de l'Anoia i del Bages. Està programada la visita als Centres d'Osona i del Ripollès.

Es publica la revista *Avancem*. S'han tractat temes monogràfics, com, per exemple, grup de visitadors de malalts, treballs de l'Assemblea, i la unció dels malalts. Es publiquen fulls de reflexió-pregària; ja n'han sortit més de setanta.

Unes 160 persones han treballat en les qüestions *Església i sanitat*.

Hi ha els moviments de la Fraternitat i l'hospitalitat de Lorda que cada any aglutinen més gent.

Escola de catequistes

A l'estiu va tenir lloc la XIV Escola d'estiu per a catequistes. La va organitzar la Delegació diocesana i es tractaren els següents temes: Escola de responsables, Escola bàsica, Iniciar-se a ser catequista, Crec en un Déu, Catequesi d'adults, Psicologia educativa. Infants: materials i activitats, Catequesi familiar, Acompanyar en el tram final de la vida, El conte en la catequesi i L'audio-visual.

Ajuda a Bòsnia

En una acció conjunta que s'ha fet entre els pobles del Collsacabra, s'han recollit 1.130.700 pessetes per ajudar Bòsnia. Associacions de Rupit-Pruit, Tavertet, l'Esquirol-Santa Maria de Corcó i Cantonigròs, s'uniren per organitzar una sèrie d'actes de solidaritat. Les activitats han estat concerts, exposicions i conferències i el sorteig d'una gegant panera producte de les donacions de tot el Cabrerès. I això que el Collsacabra només té uns dos mil habitants!

TORTOSA

JOAN A. MARTÍNEZ GARCÍA,
corresponsal

Mort de Mn. Lluís Riba

El diumenge 12 de juny, mentre es realitzaven les votacions europees, la catedral de Tortosa es va omplir a les 5,30 de la tarda. Enterràvem Mn. Lluís, i dic enterràvem perquè Mn. Lluís és un dels sacerdots que el prebiteri tortosí sent més com a propi. Els 62 sacerdots que encerclaven l'altar catedralici en una tarda de diumenge, eren un testimoni clar del que dic. Tothom deia: "era un sant, era un sant...!". Al darrere d'aquestes tòpiques paraules hi havia el reconeixement d'una vida de 80 anys entregats al servei il·lusionat i sacrificat del seu bisbat de Tortosa. Mn. Lluís ha mort essent un adscrit a la parròquia de la catedral on el seu nebot sacerdot és, no solament el vicari, sinó també l'arxiprest de la ciutat i el responsable del grup de sacerdots de l'Opus Dei que a Tortosa funcionen. Ell, Mn. Lluís, no ha necessitat d'institucions afegides per santificar-se i per ser un home efectiu en l'església tortosina. Mn. Lluís ha estat sempre un home amb vocació de rector de poble i d'aquest pou ha pouat tot el que ha necessitat per ser un dels sacerdots més exemplars de la nostra diòcesi. La imatge d'un home petit d'estatura podia donar la idea d'un pèrapoc, però ell ha estat sempre un home de gran imaginació apostòlica i de grans valors humans. No tenia títols universitaris però era un home cultíssim perquè sempre ha estat un gran lector, i sobretot, un gran oïdor de qui sap més. Ell, tot el temps que ha passat a Tortosa estava en totes les conferències, concerts i actes culturals que es feien a la ciutat i que la seva entrega

pastoral li permetien. Ell, amb la seva gravadoreta, anava allà on el clergat tortosí de més nom no anava. Es repetia el que havia escoltat i ho passava pel sedàs de la seva crítica.

L'esperit de servei era proverbial en ell: mai deia que no en demanar-li un favor. Bon músic i millor organista. La seva col·lecció de música escrita és considerable. Mn. Lluís ha passat un any en una clínica de terminals i allí ha rebut l'afecte, l'ajuda i el servei de molta gent de Tortosa que l'estimava perquè el considerava el millor pastor de la ciutat. Feligresos de sant Mateu, el poble on va néixer, Gandesa, Prat de Compte, Bot, Pinell de Brai, La Fatarella, Mora la Nova, Càlig, és a dir, les parròquies on va ser rector en els seus 56 anys de sacerdot, van acudir a l'últim adéu en la missa d'enterrament a la catedral on el senyor bisbe va presidir el funeral i va pronunciar una homilia prou emotiva. El bisbe Lluís va copsar molt aviat en la malaltia de Mn. Lluís que ell era una gran sacerdot i això ho va reflectir amb les seves paraules. Mn. Isaïes Riba, el seu nebot, des d'una gran pau i una gran serenitat va pronunciar unes paraules d'agraïment i de consol per a tothom i va aconseguir crear un clima de fraternitat presbiteral. Mn. Lluís Riba descansi en pau, que ben merescut ho té.

Homenatge en Castelló a un sacerdot jubilat

El passat 10 de juny, al pati de jocs de l'escola de Sant Agustí de Castelló de la Plana es feia un homenatge popular a un sacerdot que acaba de complir les noccs d'or de la seva ordenació sacerdotal a Tortosa fa 50 anys. En fa dos que està jubilat de l'últim càrrec que ha tingut de capellà de l'hospital de la Magdalena de Castelló. Una missa cantada pel grup coral Els Llauredors amb tonades típiques de la terra,

amb la brusa negra dels pagesos de la Plana i unes veus com a clarins acompanyades de guitarra, guitarró i bandúrria; un acte cultural en 16 capítols que es va acabar a les 11 de la nit, i un sopar popular, foren els esdeveniments.

Mn. Joaquim Amorós Garcés de l'Alcora, en l'Alcatén castellonenc, ratllant els 74 es mou com un xicotet en el barri perifèric de Castelló, Sant Agustí i Sant Marc. Dos actes de la vetllada cultural parlaven de qui eren els seus feligresos. Dues rondalles, una de nens i l'altra de joves; tot cares brunes de barri, de gent que passa més temps al carrer que dintre a casa, perquè la casa és petita i el carrer és fora vila. Resulta molt curiós que l'homenatjat era el director de les dues rondalles, les quals no entenien altra batuta que la de Mossén Amorós per tocar les peces casolanes com *El Sitio de Zaragoza*. Les JUPA (Joventuts parroquials) van interpretar petites obretes de teatre. Junt a aquestes cares de barriada, la gent de la ràdio. Ell havia estat professor de religió de l'Institut Ribalta: els alumnes de llavors són ara gent de les primeres canes, gent madura, però encara de bon fer. Ell els va acostumar a les revistes parlades com *Cometa i Clima*, i van intervenir alguns antics directors d'aquelles revistes parlades que es feien mitjançant la ràdio, o en els salons parroquials. Entre ells, Josep M. Arquimbau, Antoni Melià, Manuel Adell, Salvador Bellés i altres; el més significat, Josep Miquel Francés, antic locutor de ràdio i ara candidat al sacerdoci. Li faltaven 15 dies per ordenat de prevere. Ell era el signe que Mn. Amorós havia transmés una flama engrescadora del seu sacerdoci que, amb entusiasme, el seu deixeble Josep Miquel ara prenia. Rafael Lloret va fer-li un poema que va recitar magistralment. L'acte va tenir un caliu extraordinari i al final Mn. Joaquim va contar amb la sinceritat que li es pròpia la història de la seva vida amb clau providencialista. Alcora, el

seu bressol, li va regalar un quadre pintat a l'oli del Venerable Bertant Sueras; la seva primera parròquia, un plat de ceràmica de la real fàbrica del Conde d'Aranda amb un retrat seu de jovesa al fons; Sant Jaume de Remolins de Tortosa, la seva segona parròquia, un quadre amb una reproducció del mural que es va pintar quan ell hi va ser rector i on ell va servir de model al pintor Moncada; també un calze de jaspí de la cantera de la Cinta elaborat pel picapedrer del barri Manolo Homedes; Castelló, un quadre amb el poema de Rafael Lloret escrit a mà.

Encara que Mn. Amorós, per raons de segregacions de diòcesi, no és actualment del bisbat de Tortosa, ho va ser, i per això Tortosa va estar representada per un grup d'antics feligresos de la Parròquia de Remolins i pel seu rector actual. Les últimes paraules van ser tot un repte: "*No em digueu que estic jove que jo sé que sóc vell, però tinc el cor jove i vull morir amb la mà a l'arada perquè aquesta gent del barri són el millor del món*". Un esclat d'aplaudiments i una traca valenciana van tancar l'acte d'homenatge popular a un bon capellà.

Un nou diaca

Ha estat ordenat el passat dia 29 de maig a la catedral de Tortosa: Julià Escudé i Casadó. L'ordenació d'un diaca és prou notícia per a un bisbat com el nostre. Però la de Julianet, com la gent de Tortosa el coneix, va tenir unes característiques molt originals, que en aquests temps cal tenir en compte. Ell és el fill d'un obrer que està a l'atur i la celebració va respondre a aquest rol social de la família. L'austeritat va ser la nota dominant. Res d'estampes ni llibrets, res de berenars ni de compliments que suposa poder-se rascar la butxaca. Ell va voler fer de la seva ordenació una celebració austera, com

austera és la vida de les famílies que no tenen treball. El bisbe va insistir, com sempre fa, sobre la necessitat de vocacions i de fidelitat dels que han dit sí en el seguiment vocacional a un sacerdoti ministerial al servei de l'Església. En l'homília del bisbe hi va haver una gran novetat: per primera vegada el bisbe Lluís parlava del diaconat laic. Al nostre bisbat de Tortosa, no hi ha ni un diaca laic. S'ha obert una esclletxa al tancament d'aquest ministeri que hi havia fins ara al nostre bisbat. Respondrà a un pla seriós d'instaurar aquest ministeri a la nostra diòcesi, o es va dir la cosa com qui ho desitja somiant-ho? Hi haurà algú que posarà fil a l'agulla i funcionalitzarà la idea? Déu faci que sí. Quan la manca de preveres per llei estadística s'està acursant considerablement, preparar diaques seria una altra alternativa de presència ministerial a les diverses comunitats parroquials. No es poden esperar funcionaris baixats del cel quan a la terra tenim homes de fe prou ferma per presidir, amb el primer grau de sacerdoti, les comunitats. Potser a molts els fa por que en unes comunitats molt pobres i esllanguides es vulgui diaconar un home amb mentalitat de sagristà més que de pastor. Alguns pensen que hem deixat passar l'oportunitat i no hem sabut, en el passat, llegir els signes del temps i hem viscut de triomfalismes d'immediatesa, que han portat aquestes conseqüències. Junt a Julianet, se'ls va concedir el lectorat a Jordi Bertomeu Farnós de Tortosa i a Rodric Monfort Montañés d'Adzaneta del Mestre, però resident a Tortosa. Són les dues esperances per al futur. Entre Julià i ells no hi ha nous candidats.

L'Arquebisbe de Barcelona, pendonista de les festes de la Cinta

102

És tradició que l'Arxicofradia de la Cinta encomani cada any a una perso-

nalitat, sigui del camp que sigui, generalment de la política, per portar el pendó o bandera de la Mare de Déu de la Cinta a la processó de la tarda del mateix dia de la festa. Enguany, el pendonista ha estat excepcional. El primer majordom de la confraria, que actualment era el Dr. Tomàs Sabaté, va invitar l'Arquebisbe de Barcelona, el popular *Don Ricardo*, anterior bisbe de Tortosa, que acceptà gustosament. Al matí, va estar present des del presbiteri a la missa a la qual solen assistir totes les forces vives de la ciutat. El pendonista té la facultat d'elegir dos *borlistes*, que vol dir dos acompanyants que porten a part i part les borles del pendó. L'arquebisbe Carles elegí el canonge penitencier Jesús Carda, antic vicari general, i el doctor Alegret, un conegut metge tortosí. Sempre hi ha molta gent a veure passar la processó on es passeja la imatge i el reliquiari de la santa Cinta pels carrers de la ciutat, però enguany era molt més el públic que altres anys. Tots tenien ganes de veure *Don Ricardo*, que amb un gest marcial i secular, com correspon a un pendonista, carregà la immensa bandera de la Cinta que tota la processó portà amb gran enteresa. El pas de l'arquebisbe pendonista era acollit amb aplaudiments repetits al llarg de la processó. La gent feia els seus comentaris. El trobaven més flac i més envellit: segur que el Dr. Carles, amb mirades de tendresa vers els seu antic ramat, anava enyorant la seva gent mentre caminava pels carrers de Tortosa, que li són tan familiars.

Curset de formació permanent

Del 29 d'agost al 2 de setembre, s'ha realitzat el segon curset d'estiu de formació permanent al seminari diocesà. Enguany, el tema ha estat *teologia i vida del ministeri sacerdotal, i temes d'actualitat*. L'èxit de l'any passat

s'ha reblat, però *in crescendo*. Més gent, més interès, malgrat la calor sufocant, al final de l'estiu, de l'enclotada Tortosa. L'esquema és el mateix de l'any passat, encara que amb temes diferents. El còctel de teologia, de pastoral, d'espiritualitat i els temes d'actualitat, dóna molt bon resultat. Els preveres, a qui costa deixar les parròquies i portar un ritme intens de reflexió i estudi, segueixen amb un interès inusitat el curset. Enguany el plat fort ha estat el Dr. Miquel Payà, de la facultat de Teologia de València, que va donar cinc conferències sobre la teologia del sacerdoti ministerial, i Josep Aldazabal, president del Centre de Pastoral Litúrgica i director de la revista *Phase*, que en dues conferències va tractar de millorar la celebració litúrgica i sobretot l'homília. Una novetat ha estat la conferència sobre el diaconat permanent d'Aureli Ortin, diaca permanent del bisbat de Barcelona, i sembla ser que aquesta invitació respon al desig que també a Tortosa hi hagi diaques permanents car és de les poques diòcesis de Catalunya que no en té cap. Les coses encara estan verdes, però bo és començar a mentalitzar la gent de la necessitat i això és el que va fer el diaca Ortin en donar una magnífica conferència, perquè el que deia li sortia del cor. Lluís Arín, el bibliista de Tortosa i director de l'Institut de Lleida i professor de la facultat de Teologia de Catalunya, va tocar un tema pastoral de molt interès: *La parròquia com a comunitat cristiana*. Finalment, els temes d'actualitat van tenir molt d'interès: el doctor Joan Llidó, rector del Seminari de Castelló de la Plana i professor de Fenomenologia Religiosa a la Universitat Jaume I de Castelló, va tocar el tema de l'Islam, on es va parlar, a més a més de l'espiritualitat islàmica, de la seva evolució, dels fonamentalismes i del repte de la presència dels grups de magrebins islàmics a les nostres terres. El Sr. Lluís Foix, subdi-

rector de La Vanguardia, va parlar sobre els corrents ideològics socials i polítics de l'Europa Unida. Un llarg i apassionat col·loqui va cloure la seva interessant intervenció. El curset es va finalitzar amb la conferència del Dr. Eugeni Gay, degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, que va tractar dels reptes actuals del matrimoni i de la família. També amb un bon diàleg final sobre els temes pràctics i candents de la vida de les nostres famílies. Tant el bisbe Lluís com el vicari general, Mn. Josep M. Tomàs, van presidir totes les sessions del curset, cosa que també va animar els preveres a estar presents. El curset, a més a més de complir el fi acadèmic i espiritual que l'equip de la formació permanent, encapçalat per Mn. Domingo Escuder, es proposà, aconseguí de pas, un retrobar-se dels condeixebles, amics i coneguts dintre el món del clergat diocesà.

La tercera remoguda

Tothom sap que el bisbe Lluís ha pretès una renovació pastoral remouent els pastors. Les parròquies necessitaven aires nous que les traïessin de les rutines de tants anys d'ensopiment. Enguany la remoguda ha estat més curta, però més profunda, car hi ha hagut canvis en llocs importants de l'organograma diocesà. Començant per la cúria, Mn. Francesc Bou, que ha estat vicari general de l'economia i administrador diocesà durant molts anys, deixa l'administració per dedicar-se més intensament al treball pastoral de rector de la Parròquia dels Dolors de Tortosa. Mn. Josep M. Ribes, secretari de càmera i notari del bisbat, que a més dirigeix el full diocesà, deixa la cèntrica parròquia de sant Blai per fer-se càrrec del raval de Crist; i el rector d'aquesta parròquia, Mn. Domingo Escuder, passa a ser el nou rector del seminari i continuarà sent l'encarregat de la formació

permanent del clergat. Mn. Josep Lluís Arin, fins ara rector de la parròquia del Sagrat Cor d'Amposta i director de l'Institut de Teologia, passa a ocupar la cèntrica parròquia de Sant Blai, mentre que l'actual rector de la parròquia de Bot passa a la del Sagrat Cor d'Amposta, i la de Bot serà portada per Mn. Blai Ruiz, que fins ara era vicari inter-parroquial d'Amposta. En tots aquests trasllats, es veu clarament la intenció de reforçar les altes esferes de l'estructura diocesana i de potenciar la pastoral de la ciutat de Tortosa i del seu arxiprestat. Queden pocs llocs sense renovar en les tres embranzides renovelladores. La paraula clau en totes aquestes mogudes pastorals és la *disponibilitat*. Segons diuen, la pregunta del suprem pastor diocesà és: estàs disponible per servir tal parròquia? i a partir de la pregunta comença el treballós diàleg per aconseguir que la gent revifi el seu esperit apostòlic i serveixi la comunitat que se li encarrega. Sembla ser que la remoguda no ha estat inútil i que, pel que diuen les parròquies, els canvis han estat positius. Una novetat hi ha hagut enguany en els canvis, i és que el bisbe Lluís aprofitant l'avinentesa del començament del curset d'estiu on hi havia la majoria de capellans del bisbat, va explicar els canvis, les raons que els han mogut. El bisbe va utilitzar una clau: la missió pastoral corresponsabilitzada per tot el presbiteri. I sembla ser que tothom va acceptar a gratificant la missió encomanada.

El 50è. sexenni de Morella

Cada 6 anys, Morella celebra unes festes extraordinàries dedicades a la Mare de Déu de Vallivana, un santuari marià a una vintena de quilòmetres de la ciutat, seguint un vot popular de 1672, en què una pesta va delmar Morella. La ciutat ha estat fidel al seu vot i cada 6 anys es celebra el sexenni por-

tant la imatge miraculosa en devot romiatge a l'arxiprestat de Morella, on durant 8 dies el poble cristià es volca, celebrant el novenari, a la verge de Vallivana. Enguany es compleixen el 50 sexennis de la data de vot. Són 300 anys de culte i romeria. Junta a l'aconteixement religiós s'ha anat acumulant un ric folklore que fa de cada sexenni una atracció turística considerable, i fins a tal punt que enguany han arribat a esgotar l'aigua de la ciutat i molts no pogueren menjar ni molt menys ser allotjats. Morella és una ciutat amurallada dalt al port i no té més possibilitats que les que té, mentre que la fama dels seus sexennis és immensa. El canal 9 de València va seguir pas a pas totes les manifestacions folklòriques quasi prescindint del fet religiós. Encara que el bisbe, que va presidir la majoria de celebracions litúrgiques, va parlar de la perspectiva pastoral en la preparació de la festa, poc ressò va tenir en els mitjans de comunicació que van cobrir els reportatges de festes. Com sempre, el poble morellà va seguir amb l'entusiasme de cada sexenni la visita de la Mare de Déu de Vallivana. El diari *El País* del 28 d'agost, en un article de Pablo Ordaz, ridiculitzava la festa mesclant la Marquesa de Fuente el Sol i altres manifestacions barroques com a centre religiós. Si bé Morella sociològicament va cap a baix, encara té un prestigi perquè els morellans, quan emigren, no deixen mai de ser morellans per generacions i generacions. Els balls típics en les processons, els tapissos artesanals penjats pels carrers, atreuen el turisme, però la gent de Morella ho fa amb un sentit religiós extraordinari.

Alcanar i Ulldesona celebren també els quinquennis

Dues parròquies que parteixen ratlla entre elles i també amb el riu Sénia

que separa el Reine i el Principat. Els quinquennis d'aquestes dues parròquies es deuen a orígens similars i no tan antics com Morella. L'any 1939 tomen la imatge de la Pietat a Ulldecona i la del Remei a Alcanar, després de la desfeta de la guerra civil. Mn. Federic Domingo va fer una espècie de missió popular a aquestes dues parròquies veïnes; es va passejar pels barris de les dues parròquies les imatges abans de tornar-les al seu santuari habitual, fora vila. Ell va ser qui va suggerir que cada cinc anys es tornés la imatge al poble i que es fessin unes festes extraordinàries. Potser amb l'esquema de les sexennals del Morella, però amb força profunditat religiosa i missional. A la tardor, aquestes dues parròquies celebren els 50 anys de la promesa quinquennial feta després de la guerra. Va començar el rector Mn. Ròmul Monfort d'Alcanar segons les orientacions de Mn. Frederic Domingo, que va predicar la missió. La imatge baixa al poble i visita tots els barris de la vila que guarneixen els carrers, i a les nits encara càlides de tardor es fan els trasllats de barri a barri amb les corresponents pregàries i cants. Tots els rectors han cuidat molt les festes quinquennals, però tant Mn. Joan Ferrer a Alcanar com Mn. Joan Martorell a Ulldecona els han donat, amb la festa popular, una renovació pastoral de bon calat. Enguany, a Ulldecona el dia 23 de setembre es va anar a buscar la imatge al santuari i es va portar a peu fins a la vila per les diverses pedanies que té Ulldecona, com són Sant Joan del Pas, Valentins els Castells i les Ventalles. S'ha fet una pastoral dels 7 sagraments en els 7 dies que la imatge ha anat de barri en barri i de carrer en carrer. L'eslogan és: *La Mare de Déu ve a visitar-vos i us porta un missatge*. Aquest any a Ulldecona, ha estat cada dia un sagrament no sols en la predicació, dintre de la celebració devocional popular, sinó també de rites i signes

entenedors i molt personalitzats, com per exemple el lliurament d'un diploma als casats de fa 50 o 25 anys, als vells que fan la santa unció col·lectivament, etc. Mn. Martorell té un carisma especial per convocar masses i trasmetre'ls el missatge catequètic. I així refferma la cultura cristiana d'un poble que té una tradició religiosa. A Alcanar, de forma semblant, s'invita tots els sacerdots que han passat per la parròquia i es reconstrueix la història parroquial recent i la unió del presbiteri que ha tingut ministeri a Alcanar. També la Verge del Remei passeja barri per barri i carrer per carrer en les diverses nits de festa i de pregària fins a arribar a la població marinera de les Cases d'Alcanar, vora la mar.

Les festes quinquennals, prescindint del seu origen i de la seva realització actual, tenen un gran poder de convocatòria religiosa-popular. Caldria preguntar-se si els cicles llargs són més fecunds que els curts per fer una celebració religiosa. Està, el poble cristià, embafat de celebracions massa freqüents sense raó ni causa i es queden les nostres celebracions desertes per cansament i per inoperància? És tot un repte de pastoral i de reflexió eclesial.

Batea es renova

Després de Gandesa, cap i casal de la comarca de la Terra Alta, hi ha Batea en importància. Mn. Prudenci Pirulles, ara jubilat, va estar-s'hi vora 40 anys de rector. La parròquia necessitava sang nova. Un terraltenc de la Fatarella que havia donat voltes per Europa com a capellà d'emigrants, Mn. Ramon Font, se'n va fer càrrec, fa quatre anys, de la Parròquia de Sant Miquel de Batea, i el seu treball ha estat admirable. Ha començat per les infraestructures que feia anys que no es revisaven i a ram i fulla ha fet i ha desfet. Nova casa parroquial a un lloc molt adient i prop del temple

parroquial. Renovació d'un dels temples més grans del nostre bisbat; les teulades estaven a punt d'ensorrar-se, sanejament de murs i escales... en fi, un remolí d'obres. El bo del cas és que no ha estat víctima del *mal de pedra* que sol afectar gent molt activa i treballadora i que veu que ha de pendre el palustre en mà, i que amb el palustre a la mà s'oblida del ramat. Mn. Ramon ha sabut integrar el pla pastoral de la Parròquia amb el ritme de renovació infraestructural. El desvetllament parroquial ha estat sempre refermat sobre la devoció popular a la Mare de Déu del Portal, una preciosa ermita que hi ha a l'entrada de l'antic poble i amb molta devoció dels bateans. També l'ermita, ha estat objecte de la renovació material, però sobretot la devoció mariana ha estat l'esquema de conte i catequització de les noves i de les velles generacions.

MENORCA

J. BOSCO FANER, corresponsal

Els espais de temps que uneixen una crònica amb l'altra se'ns presenten –quan hom ha fet la feina de sintetitzar– com un dia normal en què es viu tot un caramull de circumstàncies i de sentiments que predisposen a posar-ho tot en mans de Déu. Al cap i a la fi, la complexitat de tot resulta ser ben simple: som éssers humans que fent camí entremig de tropissons, sentim la necessitat de ser acompanyats per Déu.

Què feim, idò, quan ens aixecam de bon matí?

La nostra mirada es fixa feliç en la Mare que tenim a dalt de la muntanya

de *El Toro* i amb aquella dialogam com fa un fill petit amb la seva mare:

– Mare, acull el Reverend Joan Jaume Arbós que ens va venir de Mallorca juntament amb el bisbe Pasqual, per ser, just acabada la guerra civil, el seu amic lleial i fidel. Jubilat i retirat al seu poble –Consell– des de fa uns anys, va morir el 19 d'agost. Els capellans de la meua edat el recordam assegut, hores i hores, a l'oficina del bisbat i com a professor de grec al Seminari. Per a nosaltres, en Joan havia estat sempre l'ombra del bisbe Pasqual. No sabem separar l'un de l'altre. Descansi en pau aquest servidor de l'Església.

– Mare, acull també Sor Joana Enrich, religiosa franciscana coneguda per Sor Joana del Seminari. I no és estrany que així fos coneguda: va viure al seminari quasi tota la seva vida religiosa. Els seminaristes sempre dèiem d'ella que, a la cuina, feia miracles. Com aconseguia –ens demanàvem– deixar-nos a tots ben *tips* durant tants i tants anys de *vaques magres*, de misèria? El seu posat, tranquil i feliç, era per a tots la transparència de la seva vida humil i senzilla. Vida, tota ella, viscuda únicament per a Déu. Un Déu que ella fruïa i servia en cadascú de nosaltres, que si un temps, vam ésser els seus seminaristes, avui érem els seus estimats *capellans*. Descansi en pau, Mare, aquesta bona religiosa.

– Mare, omple de la teva gràcia Jesús Llombart, ordenat prevere el dia 4 de setembre a l'Església del Roser des Castell, a l'edat de 51 anys. Va fer els estudis eclesiàstics fins a III de Teologia amb els pares Claretians. Després, interromputs aquests, es llicencià en *pedagogia terapèutica* i treballà com a professor d'educació especial, durant uns 15 anys, a un col·legi de Barcelona. Ara fa dos anys, decideix seguir i acabar el darrer any de Teologia a la

Facultat de Barcelona. Durant uns mesos, ha exercit com a diaca a la Parròquia de Sta. Eulàlia d'Alaior. Tot i que té 51 anys, es presenta com un fruit del tot nou entre nosaltres. Voldríem que, amb facilitat, connectés amb la realitat de la nostra diòcesi i dels seus germans capellans.

– Mare, omple també de la teva gràcia Miquel Cortès Gomila, ordenat prevere el dia 11 de setembre a l'Església de Sta. Maria de Ferreries, a l'edat de 30 anys. L'any 1982 entrà al nostre Seminari diocesà. I va ésser a Ferreries on va exercir el diaconat. El dia de la seva ordenació, amb paraules senzilles i dites amb el cor, ens va dir que era el germà petit del nostre presbiteri i que, per açò, volia que tots li donéssim la mà. La comunitat el seguirà fruit, i ara com a prevere.

Si avui ens fixam amb la mirada de la Mare de Déu del Toro, ens topam amb una mirada més aviat trista. Hi ha persones que es volen aprofitar de la seva presència en el cim més alt de Menorca per fer-hi obres faraòniques, absurdes, interessades. El president del Consell Insular, el senyor Joan Huguet, i el batlle del Mercadal, el senyor Antonio Pons Fuxà, han presentat cinc unitats principals d'actuació per reordenar –açò diuen ells– la muntanya que més estimam els menorquins: *crear un mirador; construir una àrea ajardinada; habilitar un lloc per aparcaments; destinar una zona per a serveis (restaurant i botiga d'artesanía); concentrar les antenes de comunicació*. En Ramon Orfila, conseller i portaveu de l'Entesa –agrupació política d'esquerres–, ha qualificat de faraònic aquest projecte i ha assenyalat que *“únicament és dirigeix a explotar econòmicament la part superior de la muntanya”*.

El Toro no necessita projectes de

500 milions que siguin venuts –quina cara!– amb aquestes paraules sortides a la premsa: *“Monte Toro, programa reserva de la Biosfera. Unidades de actuación. Instituto de Desarrollo sostenible. Consell Insular de Menorca, 1994.”* El que El Toro vol ésser, és reserva de l'esperit. En Joan Febrer afirma al *Full dominical* núm. 632: *“De mirador, ja n'hi ha: ho és tot, un mirador. De restaurant, ja n'hi ha prou amb la posada. De botiga, ja n'hi ha de més amb la que hi ha”*

– Feta la pregària, obrim els diaris

– Durant el mes de juliol, *El Diari Menorca* i els setmanaris *Cap de Ponent* i *Iris* de Ciutadella recullen la notícia que va provocar tot tipus de comentaris: *“la supressió de l'himne nacional de la Missa de Caixers de les Festes de St. Joan a Ciutadella”*. Segons en Miquel Anglada, rector de la Catedral, l'himne nacional és un element estrany a la celebració de la litúrgia.

N'hi ha que han volgut recollir firmes per expressar el desacord amb aquesta supressió (Setmanari *Iris*, 15 de juliol-94). N'hi ha que creuen que s'ha de resoldre el continuat segrest dels signes constitucionals deixant de considerar més progressiu arraconar-los (Llorenç Olives. *Diari Menorca*, 14 de juliol, 94). N'hi ha que creuen que no s'han de barrejar les coses: la litúrgia és una cosa i l'esperit patriòtic, una altra ben diferent (M.Elena Oleó, *Diari Menorca* 12 de juliol-94). N'hi ha fins i tot que han escrit –*Revista Cap de Ponent* núm.166– que el bisbe Francesc Xavier, sense donar explicacions innecessàries, ha dit ben clarament el que pensava: ha ascendit a canonges de la Catedral Miquel Anglada i Sebastià Taltavull, les dues suposades ovelles negres del cas.

– Dia 7 de juliol: llegíem la notícia

de la restauració –per primera vegada des del segle XIII– de la torre del campanar de la Catedral. Les obres costaran uns sis milions.

– Dia 11 de juliol: ens assabentàvem de l'operació d'estètica que es duu a terme a la façana de la parròquia de Sta. Eulàlia d'Alaior. Des de la seva construcció iniciada a la meitat dels segle XVII, l'església parroquial d'Alaior quasi no havia patit cap intervenció.

– Dia 16 d'agost: llegíem a la premsa menorquina que la consolidació i la restauració de dues ales de l'edifici del Seminari diocesà, superaran els 100 milions de pessetes.

– Dia 4 de setembre: se'ns informa que la parròquia de St. Francesc de Maó havia rebut amb satisfacció la notícia que l'Ajuntament de Maó inclou, en els pressupostos del 95, una partida destinada a consolidar i arranjar els penyals sobre els quals està edificada l'església parroquial.

Una persona em comentava, l'altre dia, que llegint el *Diari Menorca* –el Bisbat és el seu principal accionista– molts rebien una informació de l'Església menorquina esbiaixada: desacords malhumorats sobre missa de Caixers i himnes patriòtics, nous canonges, obres... Hi manca, m'accentuava, informació sobre les realitats més evangèliques que vivim i comentaris plens de seny sobre l'actualitat social i eclesial. Quina llàstima! Per què viurem apagats en aquest aspecte? Potser hi ha cansament? Potser molts s'estimen més estar a la barrera del que passa? Potser n'hi ha que han decidit callar davant d'una mal suposada pau? Potser alguns han decidit el silenci i el testimoni de cada dia per anar creixent personalment? Potser n'hi hagi que creguin que s'ha de sortir a la premsa sigui a costa del que sigui?

– I, assabentats d'on vivim, començam la feina diària

– L'objectiu pastoral diocesà per a 1994-1995 diu així: "*procurar una formació cristiana integral que capaciiti per entendre, celebrar i testimoniar l'Evangelí de Jesucrist*". Aquest any: hem de revisar les estructures de l'organització de la catequètica; hem de promoure més la catequesi d'adults; hem d'acompanyar les famílies; hem d'unir la catequesi amb la celebració dominical; hem de polir tot el que es refereix a la primera comunió, l'atenció a festejants i esposos, celebracions litúrgiques en general...; no hem de potenciar manifestacions folklòriques ni instaurar elements ja superats, i sí les escoles de pares, la qualitat a l'ensenyament religiós, la formació permanent del professorat de religió...

Tenim una feinada a fer! Que Déu ens hi ajudi col·laborant en la conversió dels nostres cors.

Tothom es reuneix i es preparen plans diocesans (Institut de Teologia, Delegacions i Moviments...), arxipresbiterals i parroquials.

El Seminari predisposa obrir les portes amb un Prefecte de disciplina nou. Amb aquest nom, se'ns ha comunicat la nova tasca que ha estat encomanada a Jesús Llompart, prevere que s'estrena i format fora de Menorca. Hem de dir –a raó de la veritat– que el seu nomenament ha sorprès a molts però no per la vàlua humana de Jesús, que la majoria pressuposa.

En Joan Huguet, rector del Seminari, pateix una greu malaltia que li impossibilita fer-s'hi present. El senyor bisbe *personalment* –així ho va donar a entendre el dia de la presentació de Jesús a l'equip del Seminari– esclareix momentàniament l'absència del rector,

anomenant un *Prefecte de disciplina*. Tots desijam a Jesús un molt bon encert en aquesta important i no fàcil tasca diocesana. L'equip del seminari se sentirà reforçat amb la seva experiència de bon educador i d'home dialogant –així el definien els seus companys de l'escola d'educació Jeroni de Moragas de Barcelona, on hi va treballar just fa dos anys.

– I fent-se fosc, hom es predisposa a descansar. Però, abans, hom prega.

I la pregària del vespre, tot tenint un toc personal, sempre pot ser oferta a tothom: *"gràcies, Senyor, pels dons que hi ha en la meua vida! El do de l'olfacte, del gust i l'oïda, la vista i el tacte / El regal de la fe, la força del viure, el secret de l'ésser / El goig del somriure, l'amorosa amistat, l'abast de queviures/ Amar i ésser amat, assistir i acollit, ajudar i ajudat / Sí, quants dons hi ha en la meua vida! La llibertat, l'esperança, la caritat, la gaubança... / I Vós, oh Déu, sou dintre meu, sublim present, do eminent"*

NOTÍCIES DEL CEP

Jornades del Departament de Pastoral rural

Com escau a les persones que fan un camí de reflexió programat per cursos, el grup de Pastoral rural del Centre d'Estudis Pastorals (CEP) de les diòcesis catalanes va acabar el curs, els dies 13, 14 i 15 de juny, a la Casa d'exercicis de *El Brull*.

Com ja tenim per costum, aquestes Jornades són obertes a tothom que hi vulgui assistir.

La convocatòria d'enguany es titulava *El servei pastoral en els pobles. Un repte al Concili Provincial de la Tarraconense*.

Aquesta temàtica va ser tractada i discutida des de diferents punts de vista.

El primer dia s'enfocà el tema d'aquesta manera:

a) *Condicionaments econòmico-laborals en els nostres pobles*. En fou el ponent Josep Alsina, pagès de Calldetenes.

b) *Condicionaments socio-culturals*, amb exposició i diàleg a càrrec de Mn. Miquel Traserres, del bisbat de Vic.

c) *La vivència religiosa en la gent dels nostres pobles*. Exposició i diàleg a càrrec de Mn. Francesc Mestre, rector de Piera, del bisbat de Barcelona.

El segon dia, havent treballat en grups i discutit els resums, vàrem encetar la reflexió sobre

a) *Objectius pastorals de futur per als nostres pobles*. Exposició i diàleg a càrrec de Mn. Joan Pujol, del bisbat d'Urgell

b) *Aportació des del món rural al Concili de la Tarraconense*.

El tercer dia, després dels debats corresponents i de les propostes concloents de cara al Concili, vàrem reflexionar sobre *Futur del Departament de Pastoral rural del CEP*.

Cal dir, també, que foren molt enriquidores les aportacions de testimonis de laics que fan tasques d'església als pobles rurals. Fou colpidor el testimoni d'un matrimoni que va adoptar els sis fills d'una família desballestada. També fou engrescador el testimoni d'en Josep, pagès de Les Lloses que ens va informar de les celebracions sense preverer...

No podem cloure aquest resum de les Jornades sense fer una entusiasta al·lusió al lloc. La Casa d'exercicis de

El Brull és un lloc de repòs i de pau i de panoràmica d'autèntica meravella. Vàrem tenir la sort d'ensopegar-hi a l'hora que els til·lers eren florits. Respirar-ne la flaire era introduir-te en el món de l'èxtasi...

L'altra joia és l'ombra de les alzines. Aquestes ombres que són muts testimonis d'il·lusionats projectes parroquials i fins hi tot de confidències episcopals...

L'ambient entre els mossens que assistien a les Jornades fou sempre de gran cordialitat i alegria. La gran sorpresa fou quan ens assabentàrem que a un dels mossens assistents li havia caigut una pedregada de milions gràcies al número de la rifa dels cecs. Ens ho feu celebrar amb cava...

La darrera proposta fou retrobar-nos el setembre per preparar el nou curs.

PEP VILA

Quaderns a la I Mostra de revistes en català

La nostra publicació *Quaderns de Pastoral* va estar present, com a membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC), a la I Mostra de revistes en català, celebrada a la plaça de la Catedral de Barcelona, els dies 30 al 2 d'octubre passats.

El stand de *Quaderns*, al costat d'altres publicacions d'Església, com *Documents d'Església*, *Serra d'or*, *Foc nou*, *Catalunya cristiana*, *Pentecosta*, *Catequesi*, *Estris*, etc., posava de relleu l'esforç que es fa des de les instàncies cristianes per oferir un servei d'informació i formació, sempre en el marc de la llengua i de la cultura catalanes. Un esforç, però, que no es veu

recompensat, ni de bon tros, ni per les autoritats culturals catalanes, ni per les pròpies comunitats cristianes. Les revistes d'Església ni es llegeixen –totes es queixen de la manca de subscriptors i de lectors– ni reben els necessaris suports econòmics per part dels qui haurien de ser més sensibles a la seva importància. Això, tantmateix, és un vell problema i no cal il·lusionar-se massa en possibles solucions...

M.S.

Comença un nou curs

El passat 5 d'octubre, i amb l'assistència de l'arquebisbe de Tarragona, Ramon Torrella, com a president del CEP, i del bisbe auxiliar de Barcelona, Carles Soler i Perdigó, es va inaugurar el nou curs acadèmic 1994-1995, amb un desig unànim de tancar definitivament el temps d'interinitat i d'interrogants que s'ha viscut el Centre els darrers mesos i treballar fermament per una revitalització de l'acció pastoral en la seva vessant d'una millor formació.

Mn. Miquel Barbarà, vicari de pastoral de Tarragona i membre del secretariat permanent del Concili provincial de la Tarraconense, va pronunciar la lliçó inaugural del curs sobre el tema *Sociologia del fet religiós i acció pastoral*.

La ponència de Mn. Barbarà, així com la Memòria del CEP corresponent al curs 1993-1994, que va ser llegida al mateix acte inaugural, seran publicades en el proper número de *Quaderns*.

Quan es redacten aquestes línies, el curs ja es troba en marxa. Però encara hi ha moltes activitats obertes a una possible matriculació i assistència. Informeu-vos.

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS DE LES DIÒCESIS CATALANES

CURS TALLER SOBRE L'HOMILIA

12 hores. 4 dimarts. Dies 10, 17, 24 i 31 de gener de 1995
De 10 a 13 hores.

Professors: *Xavier Morlans i Luis Alfredo Diaz-Britos,*
del projecte David.

TEMES: Guió, llenguatge i expressió corporal. La comunicació no verbal. La implicació dels oients. Pràctiques personalitzades.

- **El CEP continua oferint les seves sessions**
Eines de pastoral i Aula oberta-sessions vespertines.
Volem destacar els propers cursos sobre:
- **Teologia del Laicat** - Professor: *Antoni Bentué* - Dies 19 i 26 de gener i 2, 9 i 16 de febrer. De 7 a 8'45 del vespre.
- **Pastoral i sacraments** - Professors: *Felip Cuadra i Lluís Bonet i Armengol.* Dies 9, 16, 23 i 30 de gener. De 7 a 8'45 del vespre.

**La formació permanent és una exigència inevitable
de la nostra dedicació pastoral**

CEP

centre d' estudis pastorals